MŪLAMADHYAMAKAKĀRIKĀ

Edited by Dai Sung Han, Dongguk University
daisunghan@gmail.com

Poussin's Sanskrit Edition with De Jong's reading in footnote
together with Kumārajiva's Chinese and Tibetan translation
and Kalupahana's English transalation

1. Pratyayaparīkṣā nāma prathamaṁ prakaraṇam—Examination of Conditions
2. Gatāgataparīkṣā dvitīyaṁ prakaraṇam—Exmination of the moved and the not-moved
3. Cakṣurādīndriyaparīkṣā tṛtīyaṁ prakaraṇam—Exmination of the Faculty of Eye
4. Skandhaparīkṣā caturthaṁ prakaraṇam—Exmination of Aggregates
5. Dhātuparīkṣā pañcamaṁ prakaraṇam—Examination of Elements
6. Rāgaraktaparīkṣā ṣaṣṭhaṁ prakaraṇam—Examination of Lust and the Lustful
7. Saṁskṛtaparīkṣā saptamaṁ prakaraṇam—Examination of the Conditioned
8. Karmakārakaparīkṣā aṣṭamaṁ prakaraṇam—Examination of Action and the Agent
9. Pūrvaparīkṣā navamaṁ prakaraṇam—Examination of Prior Entity
10. Agnīndhanaparīkṣā daśamaṁ prakaraṇam—Examination of Fire and Fuel
11. Pūrvāparakoṭiparīkṣā ekādaśamaṁ prakaraṇam—Examination of Prior and Posterior Extremities
12. Duḥkhaparīkṣā dvādaśamaṁ prakaraṇam—Examination of Suffering
13. Saṁskāraparīkṣā trayodaśamaṁ prakaraṇam—Examination of Action and the Agent
14. Saṁsargaparīkṣā caturdaśamaṁ prakaraṇam—Examination of Association
15. Svabhāvaparīkṣā pañcadaśamaṁ prakaraṇam—Examination of Self-nature
16. Bandhamokṣaparīkṣā ṣoḍaśamaṁ prakaraṇam—Examination of Bondage and Release
17. Karmaphalaparīkṣā saptadaśamaṁ prakaraṇam—Examination of the Fruit of Action
18. Ātmaparīkṣā aṣṭādaśamaṁ prakaraṇam—Examination of Self
19. Kālaparīkṣā ekonaviṁśatitamaṁ prakaraṇam—Examination of Time
20. Sāmagrīparīkṣā viṁśatitamaṁ prakaraṇam—Examination of Harmony
21. Saṁbhavavibhavaparīkṣā ekaviṁśatitamaṁ prakaraṇam—Examination of Occurrence and Dissolution
22. Tathāgataparīkṣā dvāviṁśatitamaṁ prakaraṇam—Examination of the Tathagata
23. Viparyāsaparīkṣā trayoviṁśatitamaṁ prakaraṇam—Examination of Perversions
24. Āryasatyaparīkṣā caturviṁśatitamaṁ prakaraṇam—Examination of the Noble Truths
25. Nirvāṇaparīkṣā pañcaviṁśatitamaṁ prakaraṇam—Examination of Freedom
26. Dvādaśāṅgaparīkṣā ṣaḍviṁśatitamaṁ prakaraṇam—Examination of of the Twelve Causal Factors
27. Dṛṣṭiparīkṣā saptaviṁśatitamaṁ prakaraṇam—Examination of Views

༄༅། །རྒྱ་གར་སྐད་དུ། །པྲ་ཛྙཱ་ནཱ་མ་མཱུ་ལ་མ་དྷྱ་མ་ཀ་ཀཱ་རི་ཀ །བོད་སྐད་དུ། །དབུ་མ་རྩ་བའི་ཚིག་ལེའུར་བྱས་པ་ཤེས་རབ་ཅེས་བྱ་བ།

།འཇམ་དཔལ་གཞོན་ནུར་གྱུར་པ་ལ་ཕྱག་འཚལ་ལོ།

1. pratyayaparīkṣā nāma prathamaṁ prakaraṇam|

觀因緣品第一

anirodhamanutpādamanucchedamaśāśvatam|

anekārthamanānārthamanāgamamanirgamam||1||

yaḥ pratītyasamutpādaṁ prapañcopaśamaṁ śivam|

deśayāmāsa saṁbuddhastaṁ vande vadatāṁ varam||2||

不生亦不滅　　不常亦不斷　　不一亦不異　　不來亦不出

能說是因緣　　善滅諸戲論　我稽首禮佛　　諸說中第一

།གང་གིས་རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་པར་འབྱུང་། །འགག་པ་མེད་པ་སྐྱེ་མེད་པ། །ཆད་པ་མེད་པ་རྟག་མེད་པ། །འོང་བ་མེད་པ་འགྲོ་མེད་པ།

།ཐ་དད་དོན་མིན་དོན་གཅིག་མིན། ། སྤྲོས་པ་ཉེར་ཞི་ཞི་བསྟན་པ། །རྫོགས་པའི་སངས་རྒྱས་སྨྲ་རྣམས་ཀྱི། །དམ་པ་དེ་ལ་ཕྱག་འཚལ་ལོ།

I salute him, the fully enlightened, the best of speakers, who preached the non-ceasing and the non-arising, the nonannihilation and the non- permanence, the non-identity and the non-difference, the non- appearance and the non- disadpearance, the dependent arising, the appeasement of obsessions and the auspicious.

na svato nāpi parato na dvābhyāṁ nāpyahetutaḥ|

utpannā jātu vidyante bhāvāḥ kkacana kecana||3||

諸法不自生　　亦不從他生

不共不無因　　是故知無生

།བདག་ལས་མ་ཡིན་གཞན་ལས་མིན། །གཉིས་ལས་མ་ཡིན་རྒྱུ་མེད་མིན། །དངོས་པོ་གང་ དག་གང་ན་ཡང་། །སྐྱེ་བ་ནམ་ཡང་ཡོད་མ་ཡིན།

No existents whatsoever are evident anywhere that are are arisen from themeselves, from another, from both, or from a non-cause.

catvāraḥ pratyayā hetuścālambanamanantaram|

tathaivādhipateyaṁ ca pratyayo nāsti pañcamaḥ||4||[1]

因緣次第緣　　緣緣增上緣

四緣生諸法　　更無第五緣

།རྐྱེན་རྣམ་བཞི་སྟེ་རྒྱུ་དང་ནི། །དམིགས་པ་དང་ནི་དེ་མ་ཐག། །བདག་པོ་ཡང་ནི་དེ་བཞིན་ཏེ། །རྐྱེན་ལྔ་པ་ནི་ཡོད་མ་ཡིན།

There are only four conditions, namely, primary condition, objectively supporting condition, immediatly contiguous condition, and dominant condition. A fifth condition does not exist.

na hi svabhāvo bhāvānāṁ pratyayādiṣu vidyate|

avidyamāne svabhāve parabhāvo na vidyate||5||[2]

如諸法自性　　不在於緣中

以無自性故　　他性亦復無

།དངོས་པོ་རྣམས་ཀྱི་ རང་བཞིན་ནི། །རྐྱེན་ལ་སོགས་ལ་ཡོད་མ་ཡིན། །བདག་གི་དངོས་པོ་ཡོད་མིན་ན། །གཞན་དངོས་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ནོ།

The self-nature of existents is not evident in the conditions, etc.

In the absence of self-nature, other-nature too is not evident.

kriyā na pratyayavatī nāpratyayavatī kriyā|

pratyayā nākriyāvantaḥ kriyāvantaśca santyuta||6||

果為從緣生　　為從非緣生

是緣為有果　　是緣為無果

།བྱ་བ་རྐྱེན་དང་ལྡན་པ་ཡིན། །རྐྱེན་དང་མི་ལྡན་བྱ་བ་མེད། །བྱ་བ་མི་ལྡན་རྐྱེན་མ་ཡིན། །བྱ་བ་ལྡན་ཡོད་འོན་ཏེ་ན།

---

[1] De Jong: hetur ārambaṇam anantaram|

[2] Verse No. 4 and No. 5 are reversed in order in Chinese edition.

Activity is not constituted of conditions nor is it not non-constituted of conditions.

Conditions are neither constituted nor non-constituted of activity.

utpadyate pratītyemānitīme pratyayāḥ kila|

yāvannotpadyata ime tāvannāpratyayāḥ katham||7||

因是法生果　　是法名為緣

若是果未生　　何不名非緣

།འདི་དག་ལ་བརྟེན་སྐྱེ་བས་ན། །དེ་ཕྱིར་འདི་དག་རྐྱེན་ཅེས་གྲག །ཇི་སྲིད་མི་སྐྱེ་དེ་སྲིད་དུ། །འདི་དག་རྐྱེན་མིན་ཇི་ལྟར་མིན།

These are conditions, because depending upon them these [others] arise.

So Long as these [others] do not arise, why ate they not non-conditions?

naivāsato naiva sataḥ pratyayo'rthasya yujyate|

asataḥ pratyayaḥ kasya sataśca pratyayena kim||8||

果先於緣中　　有無俱不可

先無為誰緣　　先有何用緣

།མེད་དམ་ཡོད་པའི་དོན་ལ་ཡང་། །རྐྱེན་ནི་རུང་ བ་མ་ཡིན་ཏེ། །མེད་ན་གང་གི་རྐྱེན་དུ་འགྱུར། །ཡོད་ན་རྐྱེན་གྱིས་ཅི་ཞིག་བྱ།

A condition of an effect that is either non-existent or existent is not proper.

Of what non-existent [effect] is a condition? Of what use is a condition of the existent [effect]?

na sannāsanna sadasan dharmo nirvartate yadā|

kathaṁ nirvartako heturevaṁ sati hi yujyate||9||

若果非有生　　亦復非無生

亦非有無生　　何得言有緣

།གང་ཚེ་ཆོས་ནི་ཡོད་པ་དང་། །མེད་དང་ཡོད་མེད་མི་འགྲུབ་པ། །ཇི་ལྟར་སྒྲུབ་བྱེད་རྒྱུ་ཞེས་བྱ། །དེ་ལྟ་ཡིན་ན་མི་རིགས་སོ།

Since a thing that is existent or both existent and non-existent is not produced, how pertinent in that context would a producing cause be?

anālambana evāyaṁ san dharma upadiśyate|

athānālambane dharme kuta ālambanaṁ punaḥ||10||[3]

如諸佛所說　　真實微妙法

於此無緣法　　云何有緣緣

།ཡོད་པའི་ཆོས་འདི་ དམིགས་པ་ནི། །མེད་པ་ཁོ་ན་ཉེ་བར་བསྟན། །ཅི་སྟེ་ཆོས་ནི་དམིགས་མེད་ན། །དམིགས་པ་ཡོད་པར་ག་ལ་འགྱུར།

A thing that exists is indicated as being without objective support.

When a thing is without objective support, for what purpose is an objective support?

anutpanneṣu dharmeṣu nirodho nopapadyate|

nānantaramato yuktaṁ niruddhe pratyayaśca kaḥ||11||[4]

果若未生時　　則不應有滅

滅法何能緣　　故無次第緣

།ཆོས་རྣམས་སྐྱེས་པ་མ་ཡིན་ན། །འགག་པ་འཐད་པར་མི་འགྱུར་རོ། །དེ་ཕྱིར་དེ་མ་ཐག་མི་རིགས། །འགགས་ན་རྐྱེན་ཡང་གང་ཞིག་ཡིན།

When things are not arisen [from conditions], cessation is not appropriate.

When [a thing has] ceased, what is [it that serve as] a condition? Therefore, an immediate condition is not proper.

bhāvānāṁ niḥsvabhāvānāṁ na sattā vidyate yataḥ|

[3] De Jong: ārambana

[4] Verse No.10 and No. 11 are reversed in Chinese edition, and Ver No. 10 is completely different from that of Chinese edition.

satīdamasmin bhavatītyetannaivopapadyate||12||

諸法無自性　　故無有有相

說有是事故　　是事有不然

།དངོས་པོ་རང་བཞིན་མེད་རྣམས་ཀྱི། །ཡོད་པ་གང་ཕྱིར་ཡོད་མིན་ན། །འདི་ཡོད་པས་ན་འདི་འབྱུང་ཞེས། །བྱ་བ་འདི་ནི་འཐད་མ་ཡིན།

Since the existence of existence devoid of self-nature is not evident,

The statement: "When that exists, this comes to be," will not be appropriate.

na ca vyastasamasteṣu pratyayeṣvasti tatphalam|

pratyayebhyaḥ kathaṁ tacca bhavenna pratyayeṣu yat||13||

略廣因緣中　　求果不可得

因緣中若無　　云何從緣出

།རྐྱེན་རྣམས་སོ་སོ་འདུས་པ་ལ། །འབྲས་བུ་དེ་ནི་མེད་པ་ཉིད། །རྐྱེན་རྣམས་ལ་ནི་གང་མེད་པ། །དེ་ནི་རྐྱེན་ལས་ཇི་ལྟར་སྐྱེ།

The effect does not exist in the conditions that are separated or combined.

Therefore, how can that which is not found in the conditions come to be from the conditions?

athāsadapi tattebhyaḥ pratyayebhyaḥ pravartate|

apratyayebhyo'pi kasmātphalaṁ nābhipravartate||14||

若謂緣無果　　而從緣中出

是果何不從　　非緣中而出

།ཅི་སྟེ་དེ་ནི་མེད་པར་ཡང་། །རྐྱེན་དེ་དག་ལས་སྐྱེ་འགྱུར་ན། །རྐྱེན་མ་ཡིན་པ་དག་ལས་ཀྱང་། །ཅི་ཡི་ཕྱིར་ན་སྐྱེ་མི་འགྱུར།

If that effect, being non-existent [in the conditions] were to proceed from

the conditiom, why does it not proceed from non-conditions?

phalaṁ ca pratyayamayaṁ pratyayāścāsvayaṁmayāḥ|

phalamasvamayebhyo yattatpratyayamayaṁ katham||15||

若果從緣生　　是緣無自性

從無自性生　　何得從緣生

།འབྲས་བུ་རྐྱེན་གྱི་རང་བཞིན་ན། །རྐྱེན་རྣམས་བདག་གི་རང་བཞིན་མིན། །བདག་དངོས་མིན་ལས་འབྲས་བུ་གང་། །དེ་ནི་ཇི་ལྟར་རྐྱེན་རང་བཞིན།

The effect is made of conditions, but the conditiom are themselves not self-made.

How can that effect made of conditions [arise] from what is not self-made?

tasmānna pratyayamayaṁ nāpratyayamayaṁ phalam|

saṁvidyate phalābhāvātpratyayāpratyayāḥ kutaḥ||16||

果不從緣生　　不從非緣生

以果無有故　　緣非緣亦無

།དེ་ཕྱིར་རྐྱེན་གྱི་རང་བཞིན་མིན། །རྐྱེན་མིན་རང་བཞིན་འབྲས་བུ་ནི། །ཡོད་མིན་འབྲས་བུ་མེད་པས་ན། །རྐྱེན་མིན་རྐྱེན་དུ་ག་ལ་འགྱུར།

།རྐྱེན་བརྟག་པ་ཞེས་བྱ་བ་སྟེ། །རབ་ཏུ་བྱེད་པ་དང་པོའོ།། ||

An effect made either of conditions or of non-conditions is, therefore, not evident. Because of the absence of the effect, where could conditions or non-conditions be evident?

2. gatāgataparīkṣā dvitīyaṁ prakaraṇam|

觀去來品第二

gataṁ na gamyate tāvadagataṁ naiva gamyate|

gatāgatavinirmuktaṁ gamyamānaṁ na gamyate||1||

已去無有去　　未去亦無去

離已去未去　　去時亦無去

རེ་ཞིག་སོང་ལ་མི་འགྲོ་སྟེ། །མ་སོང་བ་ལའང་འགྲོ་བ་མིན། །སོང་དང་མ་སོང་མ་གཏོགས་པར། །བགོམ་པ་ཤེས་པར་མི་འགྱུར་རོ།

What has been moved, in the first instance, is not being moved. What has not been moved is also not being moved.

Separared from what has been moved and has not been moved, present moving is not known.

ceṣṭā yatra gatistatra gamyamāne ca sā yataḥ|

na gate nāgate ceṣṭā gamyamāne gatistataḥ||2||

動處則有去　　此中有去時

非已去未去　　是故去時去

།གང་ན་གཡོ་བ་དེ་ན་འགྲོ། །དེ་ཡང་གང་གི་བགོམ་པ་ལ། །གཡོ་བ་སོང་མིན་མ་སོང་མིན། །དེ་ཕྱིར་བགོམ་ལ་འགྲོ་བ་ཡོད།

Where there is movement, there is motion. For which reason movement is in the present moving, and not either in the moved or in the not moved, for that reason motion is available in the present moving.

gamyamānasya gamanaṁ kathaṁ nāmopapatsyate|

gamyamāne dvigamanaṁ[5] yadā naivopapadyate||3||

云何於去時　　而當有去法

若離於去法　　去時不可得

།བགོམ་ལ་འགྲོ་བ་ཡིན་པར་ནི། །ཇི་ལྟ་བུར་ན་འཐད་པར་འགྱུར། །གང་ཚེ་འགྲོ་བ་མེད་པ་ཡི། །བགོམ་པ་འཐད་པ་མེད་ཕྱིར་རོ།

How appropriate would be the movement of the present moving?

For, the non-movement in the present moving is certainly not appropriate.

gamyamānasya gamanaṁ yasya tasya prasajyate|

ṛte gatergamyamānaṁ gamyamānaṁ hi gamyate||4||

---

[5] De Jong: gamyamānam vigamanaṁ

若言去時去　　是人則有咎

離去有去時　　去時獨去故

།གང་གི་བགོམ་པ་ལ་འགྲོ་བ། །དེ་ཡི་བགོམ་ལ་འགྲོ་མེད་པར། །ཐལ་བར་འགྱུར་ཏེ་གང་གི་ཕྱིར། །བགོམ་ལ་འགྲོ་བ་ཡིན་ཕྱིར་རོ།

For him who, asserts the movement of the present moving, it follows that there could be present moving without motion.

[However,] the present moving, indeed, means being moved [i.e., the prsent moving, indeed, takes place].

gamyamānasya gamane prasaktaṁ gamanadvayam|

yena tadgamyamānaṁ ca yaccātra gamanaṁ punaḥ||5||

若去時有去　　則有二種去

一謂為去時　　二謂去時去

།བགོམ་ལ་འགྲོ་བ་ཡོད་ན་ནི།། འགྲོ་བ་གཉིས་སུ་ཐལ་འགྱུར་ཏེ། །གང་གིས་དེ་བགོམ་འགྱུར་བ་དང་། །དེ་ལ་འགྲོ་བ་གང་ཡིན་པའོ།

A two-fold movement is implied in the movement of the present moving:

that by which there comes to be present moving and, again, the movement itself'.

dvau gantārau prasajyete prasakte gamanadvaye|

gantāraṁ hi tiraskṛtya gamanaṁ nopapadyate||6||

若有二去法　　則有二去者

以離於去者　　去法不可得

།འགྲོ་བ་གཉིས་སུ་ཐལ་འགྱུར་ན། །འགྲོ་བ་པོ་ཡང་གཉིས་སུ་འགྱུར། །གང་ཕྱིར་འགྲོ་པོ་མེད་པར་ནི། །འགྲོ་བ་འཐད་པར་མི་འགྱུར་ཕྱིར།

If two movements are allowed, it would follow that there would be two movers.

For, separated from a mover, a movement is not appropriate.

gantāraṁ cettiraskṛtya gamanaṁ nopapadyate|

gamane'sati gantātha kuta eva bhaviṣyati||7||

若離於去者　　去法不可得

以無去法故　　何得有去者

།གལ་ཏེ་འགྲོ་པོ་མེད་གྱུར་ན། །འགྲོ་བ་ འཐད་པར་མི་འགྱུར་ཏེ། །འགྲོ་བ་མེད་ན་འགྲོ་བ་པོ། །ཡོད་པ་ཉིད་དུ་ག་ལ་འགྱུར།

If it is thought that a movement separated from a mover is not appropriate,

then, when no movement exists, how could there be a mover?

gantā na gacchati tāvadagantā naiva gacchati|

anyo ganturagantuśca kastṛtīyo hi gacchati||8||

去者則不去　　不去者不去

離去不去者　　無第三去者

།རེ་ཞིག་འགྲོ་པོ་མི་འགྲོ་སྟེ། །འགྲོ་བ་པོ་མིན་འགྲོ་བ་མིན། །འགྲོ་པོ་འགྲོ་པོ་མིན་ལས་གཞན། །གསུམ་པ་གང་ཞིག་འགྲོ་བར་འགྱུར།

As much as a mover does not move, a non-mover too does not move.

Other than a mover and a non-mover, what third party moves?

gantā tāvadgacchatīti kathamevopapatsyate|

gamanena vinā gantā yadā naivopapadyate||9||

若言去者去　　云何有此義

若離於去法　　去者不可得

།གང་ཚེ་འགྲོ་བ་མེད་པར་ནི། །འགྲོ་པོ་འཐད་པར་མི་འགྱུར་ན། ། རེ་ཞིག་འགྲོ་པོ་འགྲོའོ་ཞེས། །ཇི་ལྟར་འཐད་པ་ཉིད་དུ་འགྱུར།

Indeed, how appropriate will be the view that a mover moves?

For, a mover without movement is certainly not appropriate.

pakṣo gantā gacchatīti yasya tasya prasajyate|

gamanena vinā gantā ganturgamanamicchataḥ||10||

若謂去者去　　是人則有咎

離去有去者　　說去者有去

།གང་གི་ཕྱོགས་ལ་འགྲོ་བ་པོ། །འགྲོ་བ་དེ་ལ་འགྲོ་མེད་པའི། །འགྲོ་པོ་ཡིན་པར་ཐལ་འགྱུར་ཏེ། །འགྲོ་པོ་འགྲོ་བར་འདོད་ཕྱིར་རོ།

For him who entertains the view: "A mover moves," and who looks for the movement of a mover, it follows that there is a mover without movement.

gamane dve prasajyete gantā yadyuta gacchati|

ganteti cocyate[6] yena gantā san yacca gacchati||11||[7]

若去者有去　　則有二種去

一謂去者去　　二謂去法去

།གལ་ཏེ་འགྲོ་པོ་འགྲོ་གྱུར་ན། །འགྲོ་བ་གཉིས་སུ་ཐལ་འགྱུར་ཏེ། །གང་གིས་འགྲོ་པོར་མངོན་ པ་དང་། །འགྲོ་པོར་གྱུར་ནས་གང་འགྲོ་བའོ།

If a mover were to move, then it would follow that there will be two movements; one in virtue of which he is spoken of as a mover, and the other in terms of which an existing mover is said to move.

gate nārabhyate gantuṁ gataṁ nārabhyate'gate|

nārabhyate gamyamāne gantumārabhyate kuha||12||

已去中無發　　未去中無發

去時中無發　　何處當有發

།སོང་ལ་འགྲོ་བའི་རྩོམ་མེད་དེ། །མ་སོང་བ་ལའང་འགྲོ་རྩོམ་མེད། །བགོམ་ལ་རྩོམ་པ་ཡོད་མིན་ན། །གང་དུ་འགྲོ་བ་རྩོམ་པར་བྱེད།

Movement is not begun in the moved, nor is it begun in the not moved.

Neither is it initiated in the present moving. Wherein is then movement initiated?

---

[6] De Jong: cājyate

[7] Ver. No. 10 & 11 are reversed in Chinese Edition.

na pūrvaṁ gamanārambhādgamyamānaṁ na vā gatam|

yatrārabhyeta gamanamagate gamanaṁ kutaḥ||13||

未發無去時　　亦無有已去

是二應有發　　未去何有發

།འགྲོ་བ་རྩོམ་པའི་སྔ་རོལ་ན། །གང་དུ་འགྲོ་བ་རྩོམ་འགྱུར་བ། །བགོམ་པ་མེད་ཅིང་སོང་བ་མེད། །མ་སོང་འགྲོ་བ་ག་ལ་ཡོད།

Prior to the commencement of movement, there is neither the present moving or the moved from which movement is initiated. How could there be a movement in the not moved?

gataṁ kiṁ gamyamānaṁ kimagataṁ kiṁ vikalpyate|

adṛśyamāna ārambhe gamanasyaiva sarvathā||14||

無去無未去　　亦復無去時

一切無有發　　何故而分別

།འགྲོ་རྩོམ་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་དུ། །སྣང་བ་མེད་པ་ཉིད་ཡིན་ན། །སོང་བ་ཅི་ཞིག་བགོམ་པ་ཅི། །མ་སོང་ཅི་ཞིག་རྣམ་པར་བརྟག།

When the commencement of movement is not being perceived in any way, what is it that is discriminated as the moved, the present moving, or the not moved?

gantā na tiṣṭhati tāvadagantā naiva tiṣṭhati|

anyo ganturagantuśca kastṛtīyo'tha tiṣṭhati||15||

去者則不住　　不去者不住

離去不去者　　何有第三住

།རེ་ཞིག་འགྲོ་པོ་མི་སྡོད་དེ། །འགྲོ་བ་པོ་མིན་སྡོད་པ་མིན། །འགྲོ་པོ་འགྲོ་པོ་མིན་ལས་གཞན། །གསུམ་པ་གང་ཞིག་ སྡོད་པར་འགྱུར།

As much as a mover is not stationary, so is a non-mover not stationary.

Other than a mover and a non-mover, what third party is stationary?

gantā tāvattiṣṭhatīti kathamevopapatsyate|

gamanena vinā gantā yadā naivopapadyate||16||

去者若當住　　云何有此義

若當離於去　　去者不可得

།གང་ཚེ་འགྲོ་བ་མེད་པར་ནི། །འགྲོ་པོ་འཐད་པར་མི་འགྱུར་ན། །རེ་ཞིག་འགྲོ་པོ་སྡོད་དོ་ཞེས། །ཇི་ལྟར་འཐད་པ་ཉིད་དུ་འགྱུར།

How appropriate would it be [to say]: "A mover, at the moment, statonary"?

For, a mover without movement is not appropriate.

na tiṣṭhati gamyamānānna gatānnāgatādapi|

gamanaṁ saṁpravṛttiśca nivṛttiśca gateḥ samā||17||

去未去無住　　去時亦無住

所有行止法　　皆同於去義

།བགོམ་ལམ་ལྡོག་པར་མི་འགྱུར་ཏེ། །སོང་དང་མ་སོང་ལས་ཀྱང་མིན། །འགྲོ་བ་དང་ནི་འཇུག་པ་དང་། །ལྡོག་པ་ཡང་ནི་འགྲོ་དང་ མཚུངས།

One does not come to be stationary because one is either moving, or has moved, or has not moved. Movement, commencement and cessation (of movement) are all comparable to motion.

yadeva gamanaṁ gantā sa eveti na yujyate|

anya eva punargantā gateriti na yujyate||18||

去法即去者　　是事則不然

去法異去者　　是事亦不然

།འགྲོ་བ་དེ་དང་འགྲོ་བ་པོ། །དེ་ཉིད་ཅེས་ཀྱང་བྱར་མི་རུང་། །འགྲོ་བ་དང་ནི་འགྲོ་བ་པོ། །གཞན་ཉིད་ཅེས་ཀྱང་བྱར་མི་རུང་།

The view that movement is identical with the mover is not proper.

The view that the mover is different from motion is also not proper.

yadeva gamanaṁ gantā sa eva hi bhavedyadi|

ekībhāvaḥ prasajyeta kartuḥ karmaṇa eva ca||19||

若謂於去法　　即為是去者

作者及作業　　是事則為一

།གལ་ཏེ་འགྲོ་བ་གང་ཡིན་པ། །དེ་ཉིད་འགྲོ་པོ་ཡིན་གྱུར་ན། །བྱེད་པ་པོ་དང་ལས་ཉིད་ཀྱང་། །གཅིག་པ་ཉིད་དུ་ཐལ་བར་འགྱུར།

If movement were to be identical with the mover,

it would follow that there is identity of agent and action.

anya eva punargantā gateryadi vikalpyate|

gamanaṁ syādṛte ganturgantā syādgamanādṛte||20||

若謂於去法　　有異於去者

離去者有去　　離去有去者

།གལ་ཏེ་འགྲོ་དང་འགྲོ་བ་པོ། །གཞན་པ་ཉིད་དུ་རྣམ་བརྟག་ན། །འགྲོ་པོ་མེད་པའི་འགྲོ་བ་དང་། །འགྲོ་བ་མེད་པའི་འགྲོ་པོར་འགྱུར།

If the discrimination is made that the mover is different from motion,

then there would be movement without a mover, and mover without movement.

ekībhāvena vā siddhirnānābhāvena vā yayoḥ|

na vidyate, tayoḥ siddhiḥ kathaṁ nu khalu vidyate||21||

去去者是二　　若一異法成

二門俱不成　　云何當有成

།གང་དག་དངོས་པོ་གཅིག་པ་དང་། །དངོས་པོ་གཞན་པ་ཉིད་དུ་ནི། །གྲུབ་པར་གྱུར་པ་ཡོད་མིན་ན། །དེ་གཉིས་གྲུབ་པ་ཇི་ལྟར་ཡོད།

Whose establishment is not evident either through identity or through difference,

how is their establishment evident at all?

gatyā yayocyate[8] gantā gatiṁ tāṁ sa na gacchati|

yasmānna gatipūrvo'sti kaścitkiṁciddhi gacchati||22||

因去知去者　　不能用是去

先無有去法　　故無去者去

།འགྲོ་པ་གང་གིས་ འགྲོ་པོར་མངོན། །འགྲོ་བ་དེ་ནི་དེ་འགྲོ་མིན། །གང་ཕྱིར་འགྲོ་བའི་སྔ་རོལ་མེད། །གང་ཞིག་གང་དུ་འགྲོ་བར་འགྱུར།

Whatever motion in terms of which a mover is spoken of, he does not move by that motion. Because he does not exist prior to motion, who or what is it that moves?

gatyā yayocyate[9] gantā tato'nyāṁ sa na gacchati|

gatī dve nopapadyete yasmādeke pragacchati[10]||23||

因去知去者　　不能用異去

於一去者中　　不得二去故

།འགྲོ་བ་གང་གི་འགྲོ་པོར་མངོན། །དེ་ལས་གཞན་པ་དེ་འགྲོ་མིན། །གང་ཕྱིར་འགྲོ་པོ་གཅིག་པུ་ལ། །འགྲོ་བ་གཉིས་སུ་མི་འཐད་དོ།

Whatever motion in term, in which a mover is spoken of, he does not carry out a motion that is completely different from it. A two-fold motion is not appropriate, since it is only one person that moves.

sadbhūto gamanaṁ gantā triprakāraṁ na gacchati|

nāsadbhūto'pi gamanaṁ triprakāraṁ sa gacchati||24||

決定有去者　　不能用三去

不決定去者　　亦不用三去

།འགྲོ་པོ་ཡིན་པར་གྱུར་པ་ ནི༑ །འགྲོ་རྣམ་གསུམ་དུ་འགྲོ་མི་བྱེད། །མ་ཡིན་པར་ནི་གྱུར་དེ་ཡང་། །འགྲོ་རྣམ་གསུམ་དུ་འགྲོ་མི་བྱེད།

An existent mover does not carry out the movement in any of the three ways.

[8] De Jong: yayājyate.
[9] De Jong: yayājyate.
[10] De Jong: tu gantari.

Neither does a non-existent mover carry out the movement in any of the three ways.

gamanaṁ sadasadbhūtastriprakāraṁ na gacchati|

tasmādgatiśca gantā ca gantavyaṁ ca na vidyate||25||

去法定不定　　去者不用三

是故去去者　　所去處皆無

།ཡིན་དང་མ་ཡིན་གྱུར་པ་ཡང་། །འགྲོ་རྣམ་གསུམ་དུ་འགྲོ་མི་བྱེད། །དེ་ཕྱིར་འགྲོ་དང་འགྲོ་པོ་དང་། །བགྲོད་པར་བྱ་བའང་ཡོད་མ་ཡིན། །འགྲོ་བ་དང་འོང་བ་བརྟག་པ་ཞེས་བྱ་བ་ སྟེ་རབ་ཏུ་བྱེད་པ་གཉིས་པའོ།།

Nor does a person carry out a movement, both existent and non-existent, in any of the three ways, Therefore, neither motion, nor the mover, nor the space to be moved is evident.

3. cakṣurādīndriyaparīkṣā tṛtīyaṁ prakaraṇam|

觀六情品第三

darśanaṁ śravaṇaṁ ghrāṇaṁ rasanaṁ sparśanaṁ manaḥ|

indriyāṇi ṣaḍeteṣāṁ draṣṭavyādīni gocaraḥ||1||

眼耳及鼻舌　　身意等六情

此眼等六情　　行色等六塵

།།ལྟ་དང་ཉན་དང་སྣོམ་པ་དང་། །མྱོང་བར་བྱེད་དང་རེག་བྱེད་ཡིད། །དབང་པོ་དྲུག་སྟེ་དེ་དག་གི། །སྤྱོད་ཡུལ་བལྟ་བར་བྱ་ལ་སོགས།

Seeing, hearing, smelling, tasting, touching, and mind are the six faculties.

Their spheres consist of the object of seeing, etc.

svamātmānaṁ darśanaṁ hi tattameva na paśyati|

na paśyati yadātmānaṁ kathaṁ drakṣyati tatparān||2||

是眼則不能　　自見其己體

若不能自見　　云何見餘物

།ལྟ་དེ་རང་གི་བདག་ཉིད་ནི། །དེ་ལ་ལྟ་བ་མ་ཡིན་ཉིད། །གང་ཞིག་བདག་ལ་མི་ལྟ་བ། །དེ་དག་གཞན་ལ་ཇི་ལྟར་ལྟ།།

Seeing does not perceive itself, its own form.

How can that which does not perceive itself, see others?

na paryāpto'gnidṛṣṭānto darśanasya prasiddhaye|

sadarśanaḥ sa pratyukto gamyamānagatāgataiḥ||3||

火喻則不能　　成於眼見法

去未去去時　　已總答是事

ལྟ་བ་རབ་ཏུ་བསྒྲུབ་པའི་ཕྱིར། །མེ་ཡི་དཔེས་ནི་ནུས་མ་ཡིན། །སོང་དང་མ་སོང་བསྒོམ་པ་ཡིས། །དེ་ནི་ལྟ་བཅས་ལན་བཏབ་པོ།

The example of fire is not adequate for the establishment of seeing. That [fire] together with seeingare refuted by [a refutation ofl the present moving, the moved and the not moved.

nāpaśyamānaṁ bhavati yadā kiṁcana darśanam|

darśanaṁ paśyatītyevaṁ kathametattu yujyate||4||

見若未見時　　則不名為見

而言見能見　　是事則不然

།གང་ཚེ་ཅུང་ཟད་མི་ལྟ་བ། །ལྟ་བར་བྱེད་པ་མ་ཡིན་ནོ། །ལྟ་བས་ལྟ་བར་བྱེད་ཅེས་བྱར། །དེ་ནི་ཇི་ལྟར་རིགས་པར་འགྱུར།

When some form of seeing that is not perceiving does not exist,

how pertinent is the view that seeing perceives?

paśyati darśanaṁ naiva naiva paśyatyadarśanam|

vyākhyāto darśanenaiva draṣṭā cāpyupagamyatām[11] ||5||

見不能有見　　非見亦不見

若已破於見　　則為破見者

།ལྟ་བ་ལྟ་ཉིད་མ་ ཡིན་ཏེ། །ལྟ་བ་མིན་པ་མི་ལྟ་ཉིད། །ལྟ་བ་ཉིད་ཀྱིས་ལྟ་བ་པོའང་། །རྣམ་པར་བཤད་པར་ཤེས་པར་བྱ།

Seeing does not perceive, nor does non-seeing perceive.

One should admit that a seer is explained by [the analysis of] seeing itself.

tiraskṛtya draṣṭā nāstyatiraskṛtya[12] ca darśanam|

draṣṭavyaṁ darśanaṁ caiva draṣṭaryasati te kutaḥ||6||

離見不離見　　見者不可得

以無見者故　　何有見可見

།མ་སྤངས་ལྟ་པོ་ཡོད་མིན་ཏེ། །ལྟ་བ་སྤངས་པར་གྱུར་ཀྱང་ངོ་། །ལྟ་པོ་མེད་ན་བལྟ་བྱ་དང་། །ལྟ་བདེ་དག་ག་ལ་ཡོད།

A seer dws not exist either separated or not separated from seeing.

When a seer does not exist, whence can there be seeing and the object of seeing?

pratītya mātāpitarau yathoktaḥ putrasaṁbhavaḥ|

cakṣūrūpe pratītyaivamukto vijñānasaṁbhavaḥ||7||

Just as the birth of a son is said to be dependent upon the mother and the father, even so, the arising of [visual] consciousness is said to be dependent upon eye and material form.

draṣṭavyadarśanābhāvādvijñānādicatuṣṭayam|

nāstīti upādānādīni bhaviṣyanti punaḥ katham||8||

---

[11] De Jong: cāpyavagamyatām.

[12] De Jong: draṣṭā nasty atiraskṛtya tiraskṛtya.

見可見無故　　識等四法無

四取等諸緣　　云何當得有

།བལྟ་བྱ་ལྟ་བ་མེད་པའི་ཕྱིར། །རྣམ་པར་ཤེས་པ་ལ་སོགས་པ་བཞི། །ཡོད་མིན་ཉེ་བར་ལེན་ལ་སོགས། །ཇི་ལྟ་བུར་ན་ཡོད་པར་འགྱུར།

If it is the view that the four factors, beginning with consciousness, do not exist, because of the absence of seeing and the object of seeing, how then can there be grasping!

vyākhyātaṁ śravaṇaṁ ghrāṇaṁ rasanaṁ sparśanaṁ manaḥ|

darśanenaiva jānīyācchrotṛśrotavyakādi ca||9||

耳鼻舌身意　　聲及聞者等

當知如是義　　皆同於上說

།ལྟ་བས་ཉན་དང་སྣོམ་པ་དང་། །མྱོང་བར་བྱེད་དང་རེག་བྱེད་ཡིད། །ཉན་པ་པོ་དང་མཉན་ལ་སོགས། །རྣམ་པར་བཤད་པར་ཤེས་པར་བྱ། །དབང་པོ་བརྟག་པ་ཞེས་བྱ་བ་སྟེ་རབ་ཏུ་བྱེད་པ་གསུམ་པའོ།།

What has been explained as hearing, smelling, tasting, touching, and mind, as well as the hearer, the sound, etc. should be known in the same way as seeing.

4. skandhaparīkṣā caturthaṁ prakaraṇam|

觀五陰品第四

rūpakāraṇanirmuktaṁ na rūpamupalabhyate|

rūpeṇāpi na nirmuktaṁ dṛśyate rūpakāraṇam||1||

若離於色因　　色則不可得

若當離於色　　色因不可得

།།གཟུགས་ཀྱི་རྒྱུ་ནི་མ་གཏོགས་པར། །གཟུགས་ནི་དམིགས་པར་མི་འགྱུར་རོ། །གཟུགས་ཞེས་བྱ་བ་མ་གཏོགས་པར། །གཟུགས་ཀྱི་རྒྱུ་ཡང་མི་སྣང་ངོ་།

Material form, distinct from the came of material form, is not obtained.

Similarly, a cause of material form, distinct from material form, is also not seen.

rūpakāraṇanirmukte rūpe rūpaṁ prasajyate|

āhetukaṁ, na cāstyarthaḥ kaścidāhetukaḥ kvacit||2||

離色因有色　　是色則無因

無因而有法　　是事則不然

།གཟུགས་ཀྱི་རྒྱུ་ནི་མ་གཏོགས་པར། །གཟུགས་ན་གཟུགས་ནི་རྒྱུ་མེད་པར། །ཐལ་བར་འགྱུར་ཏེ་ དོན་གང་ཡང་། །རྒྱུ་མེད་པ་ནི་གང་ནའང་མེད།

When material form is [considered to be] distinct from the cause of material form, it follows thgt material form is without a cause. Nowhere is there any effect (*arthaḥ*) without a cause.

rūpeṇa tu vinirmuktaṁ yadi syādrūpakāraṇam|

akāryakaṁ kāraṇaṁ syāt nāstyakāryaṁ ca kāraṇam||3||

若離色有因　　則是無果因

若言無果因　　則無有是處

།གལ་ཏེ་གཟུགས་ནི་མ་གཏོགས་པར། །གཟུགས་ཀྱི་རྒྱུ་ཞིག་ཡོད་ན་ནི། །འབྲས་བུ་མེད་པའི་རྒྱུར་འགྱུར་ཏེ། །འབྲས་བུ་མེད་པའི་རྒྱུ་མེད་དོ།

If there were to be a cause of material form distinct from material form, there would then be a cause without an effect, There certainly is no ineffective cause.

rūpe satyeva rūpasya kāraṇaṁ nopapadyate|

rūpe'satyeva rūpasya kāraṇaṁ nopapadyate||4||

若已有色者　　則不用色因

若無有色者　　亦不用色因

།གཟུགས་ཡོད་ན་ཡང་གཟུགས་ཀྱི་ནི། །རྒྱུ་ཡང་འཐད་པར་མི་འགྱུར་ཉིད། །གཟུགས་མེད་ ན་ཡང་གཟུགས་ཀྱི་ནི། །རྒྱུ་ཡང་འཐད་པར་མི་འགྱུར་ཉིད།

When a material form exists, a cause of material form is not appropriate.

When a material form does not exist, a cause of material form is also not appropriate.

niṣkāraṇaṁ punā rūpaṁ naiva naivopapadyate|

tasmāt rūpagatān kāṁścinna vikalpān vikalpayet||5||

無因而有色　　是事終不然

是故有智者　　不應分別色

།རྒྱུ་མེད་པ་ཡི་གཟུགས་དག་ནི། །འཐད་པར་མི་རུང་རུང་མིན་ཉིད། །དེ་ཕྱིར་གཟུགས་ཀྱི་རྣམ་པར་རྟོག། །འགའ་ཡང་རྣམ་པར་བརྟག་མི་བྱ།

Furthermore, a material form without a causc is absolutely inappropriate.

Therefore, one should not discriminatively think of any thing confined to material form.

na kāraṇasya sadṛśaṁ kāryamityupapadyate|

na kāraṇasyāsadṛśaṁ kāryamityupapadyate||6||

若果似於因　　是事則不然

果若不似因　　是事亦不然

།འབྲས་བུ་རྒྱུ་དང་འདྲ་བ་ཞེས། །བྱ་བ་འཐད་པ་མ་ཡིན་ཏེ། །འབྲས་བུ་རྒྱུ་དང་མི་འདྲ་ ཞེས། །བྱ་བའང་འཐད་པ་མ་ཡིན་ནོ།

The view that the effect is identical with the cause is not appropriate.

The view that the effect is not identical with the cause is also not appropriate.

vedanācittasaṁjñānāṁ saṁskārāṇāṁ ca sarvaśaḥ|

sarveṣāmeva bhāvānāṁ rūpeṇaiva samaḥ kramaḥ||7||

受陰及想陰　　行陰識陰等

其餘一切法　　皆同於色陰

།ཚོར་དང་འདུ་ཤེས་འདུ་བྱེད་དང་། །སེམས་དང་དངོས་པོ་ཐམས་ཅད་ཀྱང་། །རྣམ་པ་དག་ནི་ཐམས་ཅད་དུ། །གཟུགས་ཉིད་ཀྱིས་ནི་རིམ་པ་མཚུངས།

The method of treatment of all existents such as feeling, thought, perception and dispositions is in every way similar to that of material form.

vigrahe yaḥ parīhāraṁ kṛte śūnyatayā vadet|

sarvaṁ tasyāparihṛtaṁ samaṁ sādhyena jāyate||8||

若人有問者　　離空而欲答

是則不成答　　俱同於彼疑

།སྟོང་པ་ཉིད་ཀྱིས་བརྩད་བྱས་ཏེ། །གང་ཞིག་ལན་འདེབས་སྨྲ་བྱེད་པ། །དེ་ཡིས་ཐམས་ཅད་ལན་བཏབ་མིན། །བསྒྲུབ་པར་བྱ་དང་མཚུངས་པར་འགྱུར།

When an analysis is made in terms of emptiness, whosoever were to address a refutation, all that is left unrefuted by him will be equal to what is yet to be proved.

vyākhyāne ya upālambhaṁ kṛte śūnyatayā vadet|

sarvaṁ tasyānupālabdhaṁ samaṁ sādhyena jāyate||9||

若人有難問　　離空說其過

是不成難問　　俱同於彼疑

།སྟོང་པ་ཉིད་ཀྱིས་བཤད་བྱས་ཚེ། །གང་ཞིག་སྐྱོན་འདོགས་སྨྲ་བྱེད་པ། །དེ་ཡིས་ཐམས་ཅད་སྐྱོན་བཏགས་མིན། །བསྒྲུབ་པར་བྱ་དང་མཚུངས་པར་འགྱུར། །ཕུང་པོ་བརྟག་པ་ཞེས་བྱ་བ་སྟེ་རབ་ཏུ་བྱེད་པ་བཞི་ པའོ།།

When an explanation in terms of emptiness is given, whosoever were to address a censure, all that is left uncensured by him will be equal to what is yet to be proved.

5. dhātuparīkṣā pañcamaṁ prakaraṇam|

觀六種品第五

nākāśaṁ vidyate kiṁcitpūrvamākāśalakṣaṇāt|

alakṣaṇaṁ prasajyeta syātpūrvaṁ yadi lakṣaṇāt||1||

空相未有時　　則無虛空法

若先有虛空　　即為是無相

།ནམ་མཁའི་མཚན་ཉིད་སྔ་རོལ་ན། །ནམ་མཁའ་ཅུང་ཟད་ཡོད་མ་ཡིན། །གལ་ཏེ་མཚན་ལས་སྔ་གྱུར་ན། །མཚན་ཉིད་མེད་པར་ཐལ་བར་འགྱུར།

No space is evident prior to the spatial characteristics. If it exists prior to the characteristics, then it would follow that it is without characteristics.

alakṣaṇo na kaścicca bhāvaḥ saṁvidyate kkacit|

asatyalakṣaṇe bhāve kramatāṁ kuha lakṣaṇam||2||

是無相之法　　一切處無有

於無相法中　　相則無所相

།མཚན་ཉིད་མེད་པའི་དངོས་པོ་ནི། །འགའ་ཡང་གང་ནའང་ཡོད་མ་ཡིན། །མཚན་ཉིད་མེད་པའི་དངོས་མེད་ན། །མཚན་ ཉིད་གང་དུ་འཇུག་པར་འགྱུར།

An existent that is without characteristics is nowhere evident.

When an existent without characteristics does not exist, where can characteristics appear?

nālakṣaṇe lakṣaṇasya pravṛttirna salakṣaṇe|

salakṣaṇālakṣaṇābhyāṁ nāpyanyatra pravartate||3||

有相無相中　　相則無所住

離有相無相　　餘處亦不住

།མཚན་ཉིད་མེད་ལ་མཚན་ཉིད་ནི། །མི་འཇུག་མཚན་ཉིད་བཅས་ལ་མིན། །མཚན་བཅས་མཚན་ཉིད་མེད་པ་ལས། །གཞན་ལའང་འཇུག་པར་མི་འགྱུར་རོ།

The occurrence of a characteristic does not take place either in something without characteristic or in something with characteristic. Nor does it proceed from something other than those with or without characteristic.

lakṣaṇāsaṁpravṛttau ca na lakṣyamupapadyate|

lakṣyasyānupapattau ca lakṣaṇasyāpyasaṁbhavaḥ||4||

相法無有故　　可相法亦無

可相法無故　相法亦復無

།མཚན་ཉིད་འཇུག་པ་མ་ཡིན་ན། །མཚན་གཞི་འཐད་པར་མི་འགྱུར་རོ། །མཚན་གཞི་ འཐད་པ་མ་ཡིན་ན། །མཚན་ཉིད་ཀྱང་ནི་ཡོད་མ་ཡིན།

When the characteristic does not occur, the characterized is not appropriate.

In the absence of the characterized, there is no occurrence of the characteristic.

tasmānna vidyate lakṣyaṁ lakṣaṇaṁ naiva vidyate|

lakṣyalakṣaṇanirmukto naiva bhāvo'pi vidyate||5||

是故今無相　　亦無有可相

離相可相已　　更亦無有物

།དེ་ཕྱིར་མཚན་གཞི་ཡོད་མིན་ཏེ། །མཚན་ཉིད་ཡོད་པ་ཉིད་མ་ཡིན། །མཚན་གཞི་མཚན་ཉིད་མ་གཏོགས་པའི། །དངོས་པོ་ཡང་ནི་ཡོད་མ་ཡིན།

Therefore, the characterized is not evidenct. Neither is the characteristic evident.

Distinct from the characterized and the characteristic, an existent is certainly not evident.

avidyamāne bhāve ca kasyābhāvo bhaviṣyati|

bhāvābhāvavidharmā ca bhāvābhāvamavaiti[13] kaḥ||6||

若使無有有　　云何當有無

有無既已無　　知有無者誰

།དངོས་པོ་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ན། །དངོས་མེད་གང་གི་ཡིན་པར་འགྱུར། དངོས་དང་དངོས་མེད་མི་མཐུན་ཆོས། །གང་གིས་དངོས་དང་དངོས་མེད་ཤེས།

When an existent is not evident, whose non-existence can there be? Who could comprehend the distinct thing: existent and non-existent as well as existence and non- existence?

tasmānna bhāvo nābhāvo na lakṣyaṁ nāpi lakṣaṇam|

ākāśam ākāśasamā dhātavaḥ pañca ye pare[14]||7||

是故知虛空　　非有亦非無

非相非可相　　餘五同虛空

།དེ་ཕྱིར་ནམ་མཁའ་དངོས་པོ་མིན། །དངོས་མེད་མ་ཡིན་མཚན་གཞི་མིན། །མཚན་ཉིད་མ་ཡིན་ཁམས་ལྔ་པོ། །གཞན་གང་དག་ཀྱང་ནམ་མཁའ་མཚུངས།

---

13 De Jong: bhāvābhāvāvavaiti.

14 De Jong: ye ‘pare

Therefore, there is neither an existent nor a non-existence, neither the characterized nor the characteristic, neither space nor the other five elements similar to space.

astitvaṁ ye tu paśyanti nāstitvaṁ cālpabuddhayaḥ|

bhāvānāṁ te na paśyanti draṣṭavyopaśamaṁ śivam||8||

淺智見諸法　　若有若無相

是則不能見　　滅見安隱法

།བློ་ཆུང་གང་དག་དངོས་རྣམས་ལ། །ཡོད་པ་ ཉིད་དང་མེད་ཉིད་དུ། །ལྟ་བ་དེ་ནི་བལྟ་བྱ་བ། །ཉེ་བར་ཞི་བ་ཞི་མི་མཐོང་། །ཁམས་བརྟག་པ་ཞེས་བྱ་བ་སྟེ་རབ་ཏུ་བྱེད་པ་ལྔ་པའོ།།

Those who are of little intelligence, who perceive the existence as well as the non-existence of existents, do not perceive the appeasement of the object, the auspicious.

6. rāgaraktaparīkṣā ṣaṣṭhaṁ prakaraṇam|

觀染染者品第六

rāgādyadi bhavetpūrvaṁ rakto rāgatiraskṛtaḥ|

taṁ pratītya bhavedrāgo rakte rāgo bhavetsati||1||

若離於染法　　先自有染者

因是染欲者　　應生於染法

།གལ་ཏེ་འདོད་ཆགས་སྔ་རོལ་ན། །འདོད་ཆགས་མེད་པའི་ཆགས་ཡོད་ན། །དེ་ལ་བརྟེན་ནས་འདོད་ཆགས་ཡོད།།ཆགས་ཡོད་འདོད་ཆགས་ཡོད་པར་འགྱུར།

If a lustful one, separated from lust, were to exist prior to lust, then depending upon him there will be lust. Lust exists when there is a lustful one.

rakte'sati punā rāgaḥ kuta eva bhaviṣyati|

sati vāsati vā rāge rakte'pyeṣa samaḥ kramaḥ||2||

若無有染者　　云何當有染

若有若無染　　染者亦如是

།ཆགས་པ་ཡོད་པར་འགྱུར་ནའང་། །འདོད་ཆགས་ཡོད་པར་ག་ལ་འགྱུར། །ཆགས་པ་ལ་ཡང་འདོད་ཆགས་ནི། །ཡོད་དམ་མེད་ཀྱང་རིམ་པ་མཚུངས།

When a lustful one does not exist, whence can there be lust? Whether lust exist or not, the method (of analysis) even of the lustful one would be comparable.

sahaiva punarudbhūtirna yuktā rāgaraktayoḥ|

bhavetāṁ rāgaraktau hi nirapekṣau parasparam||3||

染者及染法　　俱成則不然

染者染法俱　　則無有相待

།འདོད་ཆགས་དང་ནི་ཆགས་པ་དག། །ལྷན་ཅིག་ཉིད་དུ་སྐྱེ་མི་རིགས། །འདི་ལྟར་འདོད་ཆགས་ཆགས་པ་དག ། ཕན་ཚུན་ལྟོས་པ་མེད་པར་འགྱུར།

Again, the simultaneous occurrences of lust and the lustful one is not proper.

Lust and the lustful one would then be mutually non-contingent.

naikatve sahabhāvo'sti na tenaiva hi tatsaha|

pṛthaktve sahabhāvo'tha kuta eva bhaviṣyati||4||

染者染法一　　一法云何合

染者染法異　　異法云何合

།གཅིག་ཉིད་ལྷན་ཅིག་ཉིད་མེད་དེ། །དེ་ཉིད་དེ་དང་ལྷན་ཅིག་མིན། །ཅི་སྟེ་ཐ་དད་ཉིད་ཡིན་ན། །ལྷན་ཅིག་ཉིད་དུ་ཇི་ལྟར་འགྱུར།

In identity, there is no co-existence. That which is associated does not arise together.

In discreteness, how can there be co-existence?

ekatve sahabhāvaścetsyātsahāyaṁ vināpi saḥ|

pṛthaktve sahabhāvaścetsyātsahāyaṁ vināpi saḥ||5||

若一有合者　　離伴應有合

若異有合者　　離伴亦應合

།གལ་ཏེ་གཅིག་པུ་ལྷན་ཅིག་ན། །གྲོགས་མེད་པ་ཡང་དེ་འགྱུར་རོ། །གལ་ཏེ་ཐ་དད་ལྷན་ཅིག་ན། །གྲོགས་ མེད་པར་ཡང་དེར་འགྱུར་རོ།

If, in identity, there were to be co-existence, it could occur even without association.

If, in discreteness, there were to be co-existencent could occur even without association.

pṛthaktve sahabhāvaśca yadi kiṁ rāgaraktayoḥ|

siddhaḥ pṛthakpṛthagbhāvaḥ sahabhāvo yatastayoḥ||6||

若異而有合　　染染者何事

是二相先異　　然後說合相

།གལ་ཏེ་ཐ་དད་ལྷན་ཅིག་ན། །ཅི་གོ་འདོད་ཆགས་ཆགས་པ་དག། །ཐ་དད་ཉིད་དུ་གྲུབ་འགྱུར་རམ། །དེས་ན་དེ་གཉིས་ལྷན་ཅིག་འགྱུར།

If there were to be co-existence in discreteness, is it the case that lust and the lustful one are completely separated, as a result of which their coexistence is also established.

siddhaḥ pṛthakpṛthagbhāvo yadi vā rāgaraktayoḥ|

sahabhāvaṁ kimarthaṁ tu parikalpayase tayoḥ||7||

若染及染者　　先各成異相

既已成異相　　云何而言合

།གལ་ཏེ་འདོད་ཆགས་ཆགས་པ་དག། །ཐ་དད་ཉིད་དུ་གྲུབ་གྱུར་ན། །དེ་དག་ལྷན་ཅིག་ཉིད་དུ་ནི། །ཅི་ཡི་ཕྱིར་ན་ཡོངས་སུ་རྟོག།

If complete separation between lust and the lustfu1 one is established, for what purpose do you conceive of their co-existence?

pṛthaṅ na sidhyatītyevaṁ sahabhāvaṁ vikāṅkṣasi|

sahabhāvaprasiddhyarthaṁ pṛthaktvaṁ bhūya icchasi||8||

異相無有成　　是故汝欲合

合相竟無成　　而復說異相

།ཐ་དད་གྲུབ་པར་མ་གྱུར་པས། །དེ་ཕྱིར་ལྷན་ཅིག་འདོད་བྱེད་ན། །ལྷན་ཅིག་རབ་ཏུ་གྲུབ་པའི་ཕྱིར། །ཐ་དད་ཉིད་དུ་ཡང་འདོད་དམ།

You fancy coexistence assuming that the discrete is not established.

You, again, look for discreteness for the purpose of establishing coexistence.

pṛthagbhāvāprasiddheśca sahabhāvo na sidhyati|

katamasmin pṛthagbhāve sahabhāvaṁ satīcchasi||9||

異相不成故　　合相則不成

於何異相中　　而欲說合相

།ཐ་དད་དངོས་པོ་མ་གྲུབ་པས། །ལྷན་ཅིག་དངོས་པོ་འགྲུབ་མི་འགྱུར། །ཐ་དད་དངོས་པོ་གང་ཡོད་ན། །ལྷན་ཅིག་དངོས་ པོར་འདོད་པར་བྱེད།

When discreteness is not established, co-existence is not established. In the presence of what kind of discreteness would you expect co-existence.

evaṁ raktena rāgasya siddhirna saha nāsaha|

rāgavatsarvadharmāṇāṁ siddhirna saha nāsaha||10||

如是染染者　　非合不合成

諸法亦如是　　非合不合成

།དེ་ལྟར་འདོད་ཆགས་ཆགས་པ་དག། །ལྷན་ཅིག་ལྷན་ཅིག་མིན་མི་འགྲུབ། །འདོད་ཆགས་བཞིན་དུ་ཆོས་རྣམས་ཀུན། །ལྷན་ཅིག་ལྷན་ཅིག་མིན་མི་འགྲུབ། །འདོད་ཆགས་དང་ཆགས་པ་བརྟག་པ་ཞེས་བྱ་བ་སྟེ་རབ་ཏུ་བྱེད་པ་དྲུག་པའོ།། ||

Thus, with or without the lustful one, there is no establishment of lust.

Like lust, there is no establishment of anything with or without [accompaniments].

.

7. saṁskṛtaparīkṣā saptamaṁ prakaraṇam|

觀三相品第七

yadi saṁskṛta utpādastatra yuktā trilakṣaṇī|

athāsaṁskṛta utpādaḥ kathaṁ saṁskṛtalakṣaṇam||1||

若生是有為　　則應有三相

若生是無為　　何名有為相

གལ་ཏེ་སྐྱེ་བ་འདུས་བྱས་ན། །དེ་ལ་མཚན་ཉིད་གསུམ་ལྡན་འགྱུར། །ཅི་སྟེ་སྐྱེ་བ་འདུས་མ་བྱས། །ཇི་ལྟར་འདུས་བྱས་མཚན་ཉིད་ཡིན།

If arising is conditioned, therein three characteristics are proper.

If arising is unconditioned, how can there be characteritics of the conditioned?

utpādādyāstrayo vyastā nālaṁ lakṣaṇakarmaṇi|

saṁskṛtasya samastāḥ syurekatra kathamekadā||2||

三相若聚散　　不能有所相

云何於一處　　一時有三相

།སྐྱེ་ལ་སོགས་གསུམ་སོ་སོ་ཡིས། །འདུས་བྱས་མཚན་ཉིད་བྱ་བར་ནི། །ནུས་མིན་གཅིག་ལ་དུས་གཅིག་ཏུ། །འདུས་པ་ཡང་ནི་ཇི་ལྟར་རུང༌

When the triad consisting of arising, etc. are discrete, they are not adequate to function as characteristics of the conditioned. If they were to be combined, how can they be in the same place at the same time?

utpādasthitibhaṅgānāmanyatsaṁskṛtalakṣaṇam|

asti cedanavasthaivaṁ nāsti cette na saṁskṛtāḥ||3||

若謂生住滅　　更有有為相

是即為無窮　　無即非有為

།སྐྱེ་དང་གནས་དང་འཇིག་རྣམས་ལ། །འདུས་བྱས་མཚན་ཉིད་གཞན་ཞིག་ནི། །གལ་ཏེ་ཡོད་ན་ཐུག་མེད་འགྱུར། །མེད་ན་དེ་དག་འདུས་བྱས་མིན།

If there were to be a characteristic of the conditioned other than arising, duration, and destruction, there would be intinite regress. If there were to be no such [characteristics], these would not be conditioned.

utpādotpāda utpādo mūlotpādasya kevalam|

utpādotpādamutpādo maulo janayate punaḥ||4||

生生之所生　　生於彼本生

本生之所生　　還生於生生

།སྐྱེ་བའི་སྐྱེ་བས་རྩ་བ་ཡི། །སྐྱེ་བ་འབའ་ཞིག་སྐྱེད་པར་བྱེད། །རྩ་བའི་སྐྱེ་བས་སྐྱེ་བ་ཡི། །སྐྱེ་བའང་སྐྱེད་པར་བྱེད་པ་ ཡིན།

The arising of arising is exclusively the arising of primary arising.

Again, the primary arising produces the arising of arising.

utpādotpāda utpādo mūlotpādasya te yadi|

maulenājanitastaṁ te sa kathaṁ janayiṣyati||5||

若謂是生生　　能生於本生

生生從本生　　何能生本生

།གལ་ཏེ་ཁྱོད་ཀྱི་སྐྱེ་བའི་སྐྱེས། །རྩ་བའི་སྐྱེ་བ་སྐྱེད་བྱེད་ན། །ཁྱོད་ཀྱི་རྩ་བས་མ་བསྐྱེད་དེས། །དེ་ནི་ཇི་ལྟར་སྐྱེད་པར་བྱེད།

If arising of arising is the primary arising, not being produced by the primary,

how can it [the former] produce that [the latter]!

sa te maulena janito maulaṁ janayate yadi|

maulaḥ sa tenājanitastamutpādayate katham||6||

若謂是本生　　能生於生生

本生從彼生　　何能生生生

།གལ་ཏེ་ཁྱོད་ཀྱི་རྩ་བ་ཡིས། །བསྐྱེད་པ་དེ་ཡིས་རྩ་སྐྱེད་ན། །དེས་མ་བསྐྱེད་པའི་རྩ་བ་དེས། །དེ་ནི་ཇི་ལྟར་སྐྱེད་པར་བྱེད།

If, produced by the primary, it produces the primary,

how can that primary, not produced by it, produce it?

ayamutpadyamānaste kāmamutpādayedimam|

yadīmamutpādayitumajātaḥ śaknuyādayam||7||

若生生生時　　能生於本生

生生尚未有　　何能生本生

若本生生時　　能生於生生

本生尚未有　　何能生生生

།གལ་ཏེ་མ་སྐྱེས་པ་དེ་ཡིས། །དེ་སྐྱེད་པར་ནི་བྱེད་ནུས་ན། །ཁྱོད་ཀྱི་སྐྱེ་བཞིན་པ་དེ་ཡིས། །དེ་སྐྱེད་པར་ནི་འདོད་ལ་རག

This, while arising, if it may so desire, produce that, so that it, being not yet born, will be able to produce that,

pradīpaḥ svaparātmānau saṁprakāśayitā yathā|

utpādaḥ svaparātmānāvubhāvutpādayettathā||8||

如燈能自照　　亦能照於彼

生法亦如是　　自生亦生彼

།ཇི་ལྟར་མར་མེ་རང་དང་གཞན། །སྣང་བར་བྱེད་པ་དེ་བཞིན་དུ། །སྐྱེ་བའང་རང་དང་གཞན་གྱི་དངོས། །གཉིས་ཀ་སྐྱེད་པར་བྱེད་ཡིན་ན།

As a light illuminates iself as well as others, so does arising produce both itself and others.

pradīpe nāndhakāro'sti yatra cāsau pratiṣṭhitaḥ|

kiṁ prakāśayati[15] dīpaḥ prakāśo hi tamovadhaḥ||9||

燈中自無闇　　住處亦無闇

破闇乃名照　　無闇則無照

།མར་མེ་དང་ནི་གང་དག་ན། །དེ་འདུག་པ་ན་མུན་པ་མེད། །མར་མེས་ཅི་ཞིག་སྣང་བར་བྱེད། །མུན་པ་སེལ་བས་སྣང་བྱེད་ཡིན།

There exists no darkness either in the light or in whatever place it is situated.

What does light illuminate? For, illumination is indeed the destruction of darkness,

[15] De Jong: prakāśayate.

kathamutpadyamānena pradīpena tamo hatam|

notpadyamāno hi tamaḥ pradīpaḥ prāpnute yadā||10||

云何燈生時　　而能破於闇

此燈初生時　　不能及於闇

།གང་ཚེ་མར་མེ་སྐྱེ་བཞིན་པ། །མུན་པ་དང་ནི་ཕྲད་མེད་ན། །ཇི་ལྟར་མར་མེ་སྐྱེ་བཞིན་པས། །མུན་པ་སེལ་བར་བྱེད་པ་ཡིན།

How an darkness be destroyed by the emergent light, when the emerging light, indeed, does not teach darkness?

aprāpyaiva pradīpena yadi vā nihataṁ tamaḥ|

ihasthaḥ sarvalokasthaṁ sa tamo nihaniṣyati||11||

燈若未及闇　　而能破闇者

燈在於此間　　則破一切闇

།མར་མེ་ཕྲད་པ་མེད་པར་ཡང་། །གལ་ཏེ་མུན་པ་སེལ་བྱེད་ན། །འཇིག་ རྟེན་ཀུན་ན་གནས་པའི་མུན། །འདི་ན་གནས་པ་ངེས་སེལ་འགྱུར།

On the contrary, if darkness is destroyed by light without reaching it, then that [light] remaining here will destroy the darkness present in all the worlds.

pradīpaḥ svaparātmānau saṁprakāśayate yadi|

tamo'pi svaparātmānau chādayiṣyatyasaṁśayam||12||

若燈能自照　　亦能照於彼

闇亦應自闇　　亦能闇於彼

།མར་མེ་རང་དང་གཞན་གྱི་དངོས། །གལ་ཏེ་སྣང་བར་བྱེད་འགྱུར་ན། །མུན་པའང་རང་དང་གཞན་གྱི་དངོས། །སྒྲིབ་པར་འགྱུར་བར་ཐེ་ཚོམ་མེད།

If fight were to illminate both itself and others, then certainly darkness too will conceal iself and others.

anutpanno'yamutpādaḥ svātmānaṁ janayetkatham|

athotpanno janayate jāte kiṁ janyate punaḥ||13||

此生若未生　　云何能自生

若生已自生　　生已何用生

།སྐྱེ་བ་འདི་ནི་མ་སྐྱེས་པས། །རང་གི་བདག་ཉིད་ཇི་ལྟར་སྐྱེད། །ཅི་སྟེ་ སྐྱེས་པས་སྐྱེད་བྱེད་ན། །སྐྱེས་ན་ཅི་ཞིག་བསྐྱེད་དུ་ཡོད།

How can this non-arisen arising produce itself? If it is the arisen that products, then being born, what is it that is produced again?

notpadyamānaṁ notpannaṁ nānutpannaṁ kathaṁcana|

utpadyate tathākhyātaṁ[16] gamyamānagatāgataiḥ||14||

生非生已生　　亦非未生生

生時亦不生　　去來中已答

།སྐྱེས་དང་མ་སྐྱེས་སྐྱེ་བཞིན་པ། །ཇི་ལྟ་བུར་ཡང་མི་སྐྱེད་པ། །དེ་ནི་སོང་དང་མ་སོང་དང་། །བགོམ་པས་རྣམ་པར་བཤད་པ་ཡིན།

Neither the present arising, nor the arisen, nor the non-arisen, is being arisen in any way. This has already been explained by means of [the concepts of] present moving, the moved and the not yet moved.

utpadyamānamutpattāvidaṁ na kramate yadā|

kathamutpadyamānaṁ tu pratītyotpattimucyate||15||

若謂生時生　　是事已不成

云何眾緣合　　爾時而得生

།གང་ཚེ་སྐྱེ་བ་ཡོད་པ་ན། །སྐྱེ་བཞིན་འདི་འབྱུང་མེད་པའི་ཚེ། །ཇི་ལྟར་སྐྱེ་ལ་བརྟེན་ནས་ནི། ། སྐྱེ་བཞིན་ཞེས་ནི་བརྗོད་པར་བྱ།

When this present arising does not proceed from within arising, indeed,

how can the present arising be spoken of as dependent arising?

[16] De Jong: tad ākhyātaṁ.

pratītya yadyadbhavati tattacchāntaṁ svabhāvataḥ|

tasmādutpadyamānaṁ ca śāntamutpattireva ca||16||

若法眾緣生　　即是寂滅性

是故生生時　　是二俱寂滅

།རྟེན་ཅིང་འབྱུང་བ་གང་ཡིན་པ། །དེ་ནི་ངོ་བོ་ཉིད་ཀྱིས་ཞི། །དེ་ཕྱིར་སྐྱེ་བཞིན་ཉིད་དང་ནི། །སྐྱེ་བ་ཡང་ནི་ཞི་བ་ཉིད།

Whatever that comes to be dependently, that is inherently peaceful.

Therefore, that which is presently arising as well as arising itself are peaceful.

yadi kaścidanutpanno bhāvaḥ saṁvidyate kvacit|

utpadyeta sa kiṁ tasmin bhāva utpadyate'sati||17||

若有未生法　　說言有生者

此法先已有　　更復何用生

།གལ་ཏེ་དངོས་པོ་མ་སྐྱེས་པ། །འགའ་ཞིག་གང་ན་ཡོད་གྱུར་ན། །དེ་ནི་སྐྱེ་འགྱུར་དངོས་པོ་དེ། །མེད་ན་ཅི་ཞིག་སྐྱེ་བར་འགྱུར།

If a certain non-arisen existent is evident somewhere, then that would arise.

When such a thing does not exist, how can an existent arise?

utpadyamānamutpādo yadi cotpādayatyayam|

utpādayettamutpādamutpādaḥ katamaḥ punaḥ||18||

若言生時生　　是能有所生

何得更有生　　而能生是生

། གལ་ཏེ་སྐྱེ་བ་དེ་ཡིས་ནི། །སྐྱེ་བཞིན་པ་ནི་སྐྱེད་བྱེད་ན། །སྐྱེ་བ་དེ་ནི་སྐྱེ་བ་ལྟ། །གང་ཞིག་གིས་ནི་སྐྱེད་པར་བྱེད།

If arising were to produce this present arising, which arising would again produce that arising of that arising?

anya utpādatyenaṁ yadyutpādo'navasthitiḥ|

athānutpāda utpannaḥ sarvamutpadyate[17] tathā||19||

若謂更有生　　生生則無窮

離生生有生　　法皆能自生

།གལ་ཏེ་སྐྱེ་བ་གཞན་ཞིག་གིས། །དེ་སྐྱེད་ཐུག་པ་མེད་པར་འགྱུར། །ཅི་སྟེ་སྐྱེ་བ་མེད་སྐྱེ་ན། །ཐམས་ཅད་དེ་བཞིན་སྐྱེ་བར་འགྱུར།

If this arising were to produce mother, arising would turn out to be infinite regression.

If the non-arising is arisen, then it will produce everything in this manner.

sataśca tāvadutpattirasataśca na yujyate|

na sataścāsataśceti pūrvamevopapāditam||20||

有法不應生　　無亦不應生

有無亦不生　　此義先已說

།རེ་ཞིག་ཡོད་དང་མེད་པ་ཡང་། །སྐྱེ་བར་རིགས་པ་མ་ཡིན་ཞིང་། །ཡོད་མེད་ཉིད་ཀྱང་མ་ཡིན་ཞེས། །གོང་དུ་བསྟན་པ་ཉིད་ཡིན་ནོ།

As such, neither the arising of an existent nor the arising of a non-existent is proper. Even so is the arising of that which is both existent and nonexistent, and this has been previously explained.

nirudhyamānasyotpattirna bhāvasyopapadyate|

yaścānirudhyamānastu sa bhāvo nopapadyate||21||

若諸法滅時　　是時不應生

法若不滅者　　終無有是事

།དངོས་པོ་འགག་བཞིན་ཉིད་ལ་ནི། །སྐྱེ་བ་འཐད་པར་མི་འགྱུར་རོ། །གང་ཞིག་འགག་བཞིན་མ་ཡིན་པ། །དེ་ནི་དངོས་པོར་མི་འཐད་དོ།

[17] De Jong: sarvamutpadyatāṁ.

The arising of an existent that is ceasing is not appropriate.

What existent that is non-arising, that existent too is not appropriate.

na sthitabhāvastiṣṭhatyasthitabhāvo[18] na tiṣṭhati|

na tiṣṭhati[19] tiṣṭhamānaḥ ko'nutpannaśca tiṣṭhati||22||

不住法不住　　住法亦不住

住時亦不住　　無生云何住

།དངོས་པོ་གནས་པ་མི་གནས་ཏེ། །དངོས་པོ་ མི་གནས་གནས་པ་མིན། །གནས་བཞིན་པ་ཡང་མི་གནས་ཏེ། །མ་སྐྱེས་གང་ཞིག་གནས་པར་འགྱུར།

An existent that has endured is not stationary, nor is an existent that has not endured. The presently enduring is not stationary. What non-arisen can stay?

sthitirnirudhyamānasya na bhāvasyopapadyate|

yaścānirudhyamānastu sa bhāvo nopapadyate||23||

若諸法滅時　　是則不應住

法若不滅者　　終無有是事

།དངོས་པོ་འགག་བཞིན་ཉིད་ལ་ནི། །གནས་པ་འཐད་པར་མི་འགྱུར་རོ། །གང་ཞིག་འགག་བཞིན་མ་ཡིན་པ། །དེ་ནི་དངོས་པོར་མི་འཐད་དོ།

Duration of an existent that is ceasing is not' appropriate. Whatever existent that is non-ceasing is also not appropriate.

jarāmaraṇadharmeṣu sarvabhāveṣu sarvadā|

tiṣṭhanti katame bhāvā ye jarāmaraṇaṁ vinā||24||

所有一切法　　皆是老死相

終不見有法　　離老死有住

18 De Jong: nāsthitas tiṣṭhate bhāvaḥ sthito bhāvo.

19 De Jong: tiṣṭhate.

།དངོས་པོ་ཐམས་ཅད་དུས་ཀུན་ དུ། །རྒ་དང་འཆི་བའི་ཆོས་ཡིན་ན། །གང་དག་རྒ་དང་འཆི་མེད་པར། །གནས་པའི་དངོས་པོ་གང་ཞིག་ཡོད།

When all existents are always of the nature of decay and death, which existents that are without decay and death can stay?

sthityānyayā sthiteḥ sthānaṁ tayaiva ca na yujyate|

utpādasya yathotpādo nātmanā na parātmanā||25||

住不自相住　　亦不異相住

如生不自生　　亦不異相生

།གནས་པ་གནས་པ་གཞན་དང་ནི། །དེ་ཉིད་ཀྱིས་ཀྱང་གནས་མི་རིགས། །ཇི་ལྟར་སྐྱེ་བ་རང་དང་ནི། །གཞན་གྱིས་བསྐྱེད་པ་མ་ཡིན་བཞིན།

The endurance of an enduring thing bared on the endurance of itself or of another is not proper. It is like the absence of arising of arising, either from itself or from another.

nirudhyate nāniruddhaṁ na niruddhaṁ nirudhyate|

tathāpi nirudhyamānaṁ[20] kimajātaṁ nirudhyate||26||

法已滅不滅　　未滅亦不滅

滅時亦不滅　無生何有滅

།འགགས་པ་འགག་པར་ མི་འགྱུར་ཏེ། །མ་འགགས་པ་ཡང་འགག་མི་འགྱུར། །འགག་བཞིན་པ་ཡང་དེ་བཞིན་མིན། །མ་སྐྱེས་གང་ཞིག་འགག་པར་འགྱུར།

That which has not ceased does not cease. That which has ceased also does not cease.

Even so is that which is ceasing. Is it the unborn that ceases?

sthitasya tāvadbhāvasya nirodho nopapadyate|

nāsthitasyāpi bhāvasya nirodha upapadyate||27||

法若有住者　　是則不應滅

法若不住者　　是亦不應滅

[20] De Jong: tathā nirudhyamānaṁ ca.

།རེ་ཞིག་དངོས་པོ་གནས་པ་ལ། །འགག་པ་འཐད་པར་མི་འགྱུར་རོ། །དངོས་པོ་མི་གནས་པ་ལ་ཡང་། །འགག་པ་འཐད་པར་མི་འགྱུར་རོ།

The cessation of an existent that has endured is not appropriate.

The cessation of an existent that has not endured is also not appropriate.

tayaivāvasthayāvasthā na hi saiva nirudhyate|

anyayāvasthayāvasthā na cānyaiva nirudhyate||28||

是法於是時　　不於是時滅

是法於異時　　不於異時滅

།གནས་སྐབས་དེ་ཡིས་གནས་སྐབས་ནི། །དེ་ཉིད་འགག་པ་ཉིད་མི་འགྱུར། །གནས་སྐབས་གཞན་གྱིས་གནས་སྐབས་ནི། །གཞན་ཡང་འགག་པ་ཉིད་མི་འགྱུར།

Indeed, a certain state [of existence] dos nor cease from a state identical with its own.

Nor does a state [of existence1 cease from another state different from its own.

yadaivaṁ sarvadharmāṇāmutpādo nopapadyate|

tadaivaṁ sarvadharmāṇāṁ nirodho nopapadyate||29||

如一切諸法　　生相不可得

以無生相故　　即亦無滅相

།གང་ཚེ་ཆོས་རྣམས་ཐམས་ཅད་ཀྱི། །སྐྱེ་བ་འཐད་པར་མི་འགྱུར་པ། །དེ་ཚེ་ཆོས་རྣམས་ཐམས་ཅད་ཀྱི། །འགག་ པ་འཐད་པར་མི་འགྱུར་རོ།

Indeed, when the arising of all things is not appropriate, then the cessation of all things is also not appropriate.

sataśca tāvadbhāvasya nirodho nopapadyate|

ekatve na hi bhāvaśca[21] nābhāvaścopapadyate||30||

若法是有者　　是即無有滅

[21] De Jong: bhavaśca.

不應於一法　　而有有無相

།དེ་ཞིག་དངོས་པོ་ཡོད་པ་ལ། །འགག་པ་འཐད་པར་མི་འགྱུར་རོ། །གཅིག་ཉིད་ན་ནི་དངོས་པོ་དང་། །དངོས་པོ་མེད་པ་འཐད་པ་མེད།

Furthermore, the cessation of a real existent is not appropriate. Indeed, in the context of identity, neither existence nor non-existence is appropriate.

asato'pi na bhāvasya nirodha upapadyate|

na dvitīyasya śirasac[22] chedanaṁ vidyate yathā||31||

若法是無者　　是即無有滅

譬如第二頭　　無故不可斷

།དངོས་པོ་མེད་པར་གྱུར་པ་ལའང་། །འགག་པ་འཐད་པར་མི་འགྱུར་རོ། །མགོ་གཉིས་པ་ལ་ཇི་ལྟར་ནི། །གཅད་དུ་མེད་པ་དེ་བཞིན་ནོ།

The cessation of an unreal existent is also not appropriate, just as a second beheading [of a person] is not evident.

na svātmanā nirodho'sti nirodho na parātmanā|

utpādasya yathotpādo nātmanā na parātmanā||32||

法不自相滅　　他相亦不滅

如自相不生　　他相亦不生

།འགག་པ་རང་གི་བདག་ཉིད་ཀྱིས། །ཡོད་མིན་འགག་པ་གཞན་གྱིས་མིན། །ཇི་ལྟར་སྐྱེ་བ་རང་དང་ནི། །གཞན་གྱིས་སྐྱེད་པ་མ་ཡིན་བཞིན།

There is no cessation by itself or by another entity, just as the arising of arising is neither by itself nor by another.

utpādasthitibhaṅgānāmasiddhernāsti saṁskṛtam|

saṁskṛtasyāprasiddhau ca kathaṁ setsyatyasaṁskṛtam||33||

生住滅不成　　故無有有為

[22] De Jong: śirasaś.

有為法無故　　何得有無為

།སྐྱེ་དང་གནས་དང་འཇིག་པ་དག །མ་གྲུབ་ཕྱིར་ན་འདུས་བྱས་མེད། །འདུས་བྱས་རབ་ཏུ་མ་གྲུབ་པས། །འདུས་མ་ བྱས་ནི་ཇི་ལྟར་འགྲུབ།

With the non-establishment of arising, duration and destruction, the conditioned does not exist. With the non-establishment of the conditioned, how could there be the unconditioned?

yathā māyā yathā svapno gandharvanagaraṁ yathā|

tathotpādastathā sthānaṁ tathā bhaṅga udāhṛtam||34||

如幻亦如夢　　如乾闥婆城

所說生住滅　　其相亦如是

།རྨི་ལམ་ཇི་བཞིན་སྒྱུ་མ་བཞིན། །དྲི་ཟའི་གྲོང་ཁྱེར་ཇི་བཞིན་དུ། །དེ་བཞིན་སྐྱེ་དང་དེ་བཞིན་གནས། །དེ་བཞིན་དུ་ནི་འཇིག་པ་གསུངས། །སྐྱེ་བ་དང་གནས་པ་དང་འཇིག་པ་བརྟག་པ་ཞེས་བྱ་བ་སྟེ་རབ་ཏུ་བྱེད་པ་བདུན་པའོ།།

As an illusion, a dream, a city of the gandharvas, so having arising, endurance and destruction been exemplified.

8. karmakārakaparīkṣā aṣṭamaṁ prakaraṇam|

觀作作者品第八

sadbhūtaḥ kārakaḥ karma sadbhūtaṁ na karotyayam|

kārako nāpyasadbhūtaḥ karmāsadbhūtamīhate||1||

決定有作者　　不作決定業

決定無作者　　不作無定業

།།བྱེད་པོ་ཡིན་པར་གྱུར་པ་དེ། །ལས་སུ་གྱུར་པ་མི་བྱེད་དོ། །བྱེད་པོ་མ་ཡིན་གྱུར་པ་ཡང་། །ལས་སུ་མ་གྱུར་མི་བྱེད་དོ།

This really existent agent does not perform a really existent action.

Neither is it intended that a really non-existent agent performs a really non-existent action.

sadbhūtasya kriyā nāsti karma ca syādakartṛkam|

sadbhūtasya kriyā nāsti kartā ca syādakarmakaḥ||2||

決定業無作　　是業無作者

定作者無作　　作者亦無業

།ཡིན་པར་གྱུར་ལ་བྱ་བ་མེད། །བྱེད་པོ་མེད་པའི་ལས་སུའང་འགྱུར། །ཡིན་པའང་གྱུར་ལ་བྱ་བ་མེད། །ལས་མེད་བྱེད་པ་པོར་ཡང་འགྱུར།

A really existent entity has no activity. Therefore, action would be without an agent. A really existent entity has no activity. Therefore, even an agent would be without action.

karoti yadyasadbhūto'sadbhūtaṁ karma kārakaḥ|

ahetukaṁ bhavetkarma kartā cāhetuko bhavet||3||

若定有作者　　亦定有作業

作者及作業　　即墮於無因

།གལ་ཏེ་བྱེད་པོར་མ་གྱུར་པ། །ལས་སུ་ མ་གྱུར་བྱེད་ན་ནི། །ལས་ལ་རྒྱུ་ནི་མེད་པར་འགྱུར། །བྱེད་པ་པོ་ཡང་རྒྱུ་མེད་འགྱུར།

If a non-existent agent were to perform a non-existent action, the action would be without a cause, and the agent too would be without a cause.

hetāvasati kāryaṁ ca kāraṇaṁ ca na vidyate|

tadabhāve kriyā kartā karaṇaṁ[23] ca na vidyate||4||

若墮於無因　　則無因無果

無作無作者　　無所用作法

།རྒྱུ་མེད་ན་ནི་འབྲས་བུ་དང་། །རྒྱུ་ཡང་འཐད་པར་མི་འགྱུར་རོ། །དེ་མེད་ན་ནི་བྱ་བ་དང་། །བྱེད་པ་པོ་དང་བྱེད་མི་རིགས།

When a cause does not exist, both the effect and the sufficient condition are not evident. When these are non-existent, activity, agent and performance of action are also not evident.

[23] De Jong: kāraṇaṁ.

dharmādharmau na vidyete kriyādīnāmasaṁbhave|

dharme cāsatyadharme ca phalaṁ tajjaṁ na vidyate||5||

若無作等法　　則無有罪福

罪福等無故　　罪福報亦無

།བྱ་བ་ལ་སོགས་མི་རིགས་ན། །ཆོས་དང་ཆོས་མིན་ཡོད་མ་ཡིན། །ཆོས་ དང་ཆོས་མིན་མེད་ན་ནི། །དེ་ལས་བྱུང་བའི་འབྲས་བུ་མེད།

With the non-occurrence of activity, etc.. good and bad are also not evident.

When both good and bad do not exist, a fruit arising from these would also not be evident.

phale'sati na mokṣāya na svargāyopapadyate|

mārgaḥ sarvakriyāṇāṁ ca nairarthakyaṁ prasajyate||6||

若無罪福報　　亦無有涅槃

諸可有所作　　皆空無有果

།འབྲས་བུ་མེད་ན་ཐར་པ་དང་། །མཐོ་རིས་འགྱུར་པའི་ལམ་མི་འཐད། །བྱ་བ་དག་ནི་ཐམས་ཅད་ཀྱང་། །དོན་མེད་ཉིད་དུ་ཐལ་བར་འགྱུར།

When the fruit doe not exist, the path of release of heaven is not appropriate. This would imply the futility of all activity.

kārakaḥ sadasadbhūtaḥ sadasatkurute na tat|

parasparaviruddhaṁ hi saccāsaccaikataḥ kutaḥ||7||

作者定不定　　不能作二業

有無相違故　　一處則無二

།བྱེད་པ་པོར་གྱུར་མ་གྱུར་པ། །གྱུར་མ་གྱུར་དེ་མི་བྱེད་དེ། །ཡིན་དང་མ་ཡིན་ གྱུར་ཅིག་ལ། །ཕན་ཚུན་འགལ་བས་ག་ལ་ཡོད།

An agent who is both existent and non-existent does not perform an action that is both existent and non-existent, for they are self-contradictory. Where can existence and non-existence co-exist?

satā ca kriyate nāsannāsatā kriyate ca sat|

kartrā sarve prasajyante doṣāstatra ta eva hi||8||

有不能作無　　無不能作有

若有作作者　　其過如先說

།བྱེད་པ་པོར་ནི་གྱུར་པ་ཡིས། །མ་གྱུར་ལས་ནི་མི་བྱེད་དེ། །མ་གྱུར་པས་ཀྱང་གྱུར་མི་བྱེད། །འདིར་ཡང་སྐྱོན་དེར་ཐལ་བར་འགྱུར།

A non-existent action is not performed by a presently existing agent. Nor is an existent action performed by presently non-existent agent. Indeed, if that were to be the case, all errors relating to the agents [mentioned earlier] would follow.

nāsadbhūtaṁ na sadbhūtaḥ sadasadbhūtameva vā|

karoti kārakaḥ karma pūrvoktaireva hetubhiḥ||9||

作者不作定　　亦不作不定

及定不定業　　其過如先說

།བྱེད་པ་པོར་ནི་གྱུར་པ་དང་། །བཅས་པ་ལས་ནི་མ་གྱུར་དང་། །གྱུར་མ་གྱུར་པ་མི་བྱེད་དེ། །གཏན་ ཚིགས་གོང་དུ་བསྟན་ཕྱིར་རོ།

For reasons stated above, an agent who has come to be existent does not perform an action that is non-existent or both existent and non-existent.

nāsadbhūto'pi sadbhūtaṁ sadasadbhūtameva vā|

karoti kārakaḥ karma purvoktaireva hetubhiḥ||10||

།བྱེད་པ་པོར་ནི་མ་གྱུར་པས། །ལས་ནི་གྱུར་དང་བཅས་པ་དང་། །གྱུར་མ་གྱུར་པ་མི་བྱེད་དེ། །གཏན་ཚིགས་གོང་དུ་བསྟན་ཕྱིར་རོ།

For reasons stated above, an agent who has come to be non-existent does not perform an action that is existent or both existent and non-existent.

karoti sadasadbhūto na sannāsacca kārakaḥ|

karma tattu vijānīyātpūrvoktaireva hetubhiḥ||11||

作者定不定　　亦定亦不定

不能作於業　　其過如先說

།བྱེད་པ་པོར་གྱུར་མ་གྱུར་ནི། །ལས་སུ་གྱུར་དང་མ་གྱུར་པ། །མི་བྱེད་འདི་ཡང་གཏན་ཚིགས་ནི། །གོང་དུ་བསྟན་པས་ཤེས་པར་བྱ།

An agent that has come to be both existent and non-existent does not perform an action that exists and does not exist. This too should be understood in terms of the reasons adduced above.

pratītya kārakaḥ karma taṁ pratītya ca kārakam|

karma pravartate, nānyatpaśyāmaḥ siddhikāraṇam||12||

因業有作者　　因作者有業

成業義如是　　更無有餘事

།བྱེད་པ་པོ་ལས་བརྟེན་བྱས་ཤིང་། །ལས་ཀྱང་བྱེད་པོ་དེ་ཉིད་ལ། །བརྟེན་ནས་འབྱུང་བ་མ་གཏོགས་པ། །འགྲུབ་པའི་རྒྱུ་ནི་མ་མཐོང་ངོ་།

An agent proceeds depending upon action and action proceeds depending upon the agent. We do not perceive any other way of establishing [them].

evaṁ vidyādupādānaṁ vyutsargāditi karmaṇaḥ|

kartuśca karmakartṛbhyāṁ śeṣān bhāvān vibhāvayet||13||

如破作作者　　受受者亦爾

及一切諸法　　亦應如是破

།དེ་བཞིན་ཉེར་ལེན་ཤེས་པར་བྱ། །ལས་དང་བྱེད་པོ་བསལ་ཕྱིར་རོ། །བྱེད་པ་པོ་དང་ལས་དག་གིས། །དངོས་པོ་ལྷག་མ་ཤེས་ པར་བྱ། །བྱེད་པ་པོ་དང་ལས་བརྟག་པ་ཞེས་བྱ་བ་སྟེ་རབ་ཏུ་བྱེད་པ་བརྒྱད་པའོ།།

Following this method of the rejection of agent and action, one should understand grasping.

The remaining existents should be critiully examined in terms of the concepts of action and agent.

9. pūrvaparīkṣā navamaṁ prakaraṇam|

觀本住品第九

darśanaśravaṇādīni vedanādīni cāpyatha|

bhavanti yasya prāgebhyaḥ so'stītyeke vadantyuta||1||

眼耳等諸根　　苦樂等諸法

誰有如是事　　是則名本住

||ལྟ་དང་ཉན་ལ་སོགས་པ་དང་། །ཚོར་སོགས་དང་ཡང་དབང་བྱས་པ། །གང་གི་ཡིན་པ་དེ་དག་གི །སྔ་རོལ་དེ་ཡོད་ཁ་ཅིག་སྨྲ།

"For whomsoever there exists seeing, hearing, etc., and feeling, etc.,

He exists priot to these." So do some declare.

kathaṁ hyavidyamānasya darśanādi bhaviṣyati|

bhāvasya tasmātprāgebhyaḥ so'sti bhāvo vyavasthitaḥ||2||

若無有本住　　誰有眼等法

以是故當知　　先已有本住

།དངོས་པོ་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ན། །ལྟ་བ་ལ་སོགས་ཇི་ལྟར་འགྱུར། ། དེ་ཕྱིར་དེ་དག་སྔ་རོལ་ན། །དངོས་པོ་གནས་པ་དེ་ཡོད་དོ།

How can there be seeing, etc, of an existent who is not evident?

Therefore, it is determined that, prior to these things, such an existent is.

darśanaśravaṇādibhyo vedanādibhya eva ca|

yaḥ prāgvyavasthito bhāvaḥ kena prajñapyate'tha saḥ||3||

若離眼等根　　及苦樂等法

先有本住者　　以何而可知

།ལྟ་དང་ཉན་ལ་སོགས་པ་དང་། །ཚོར་བ་ལ་སོགས་ཉིད་ཀྱི་ནི། །སྔ་རོལ་དངོས་པོ་གང་གནས་པ། །དེ་ནི་གང་གིས་གདགས་པར་བྱ།

Whatever existent is determined as existing prior to seeing, hating, etc.,

and also feeling, ac., by what mezns is he [it] made known?

vināpi darśanādīni yadi cāsau vyavasthitaḥ|

amūnyapi bhaviṣyanti vinā tena na saṁśayaḥ||4||

若離眼耳等　　而有本住者

亦應離本住　　而有眼耳等

།ལྟ་བ་ལ་སོགས་མེད་པར་ཡང་། །གལ་ཏེ་དེ་ནི་གནས་གྱུར་ན། །དེ་མེད་པར་ཡང་དེ་ དག་ནི། །ཡོད་པར་འགྱུར་བར་ཐེ་ཚོམ་མེད།

If he is determined as existing even without seeing, etc., undoubtedly

even these [i.e., seeing, etc.] will exist without him.

ajyate kenacitkaścit kiṁcitkenacidajyate|

kutaḥ kiṁcidvinā kaścit kiṁ citkaṁ[24] cidvinā kutaḥ||5||

以法知有人　　以人知有法

離法何有人　　離人何有法

།ཅི་ཡིས་གང་ཞིག་གསལ་བར་བྱེད། །གང་གིས་ཅི་ཞིག་གསལ་བར་བྱེད། །ཅི་མེད་གང་ཞིག་ག་ལ་ཡོད། །གང་མེད་ཅི་ཞིག་ག་ལ་ཡོད།

Someone is made known by something. Something is made known by someone.

How could there be someone without something and something without someone?

sarvebhyo darśanādibhyaḥ kaścitpūrvo na vidyate|

ajyate darśanādīnāmanyena punaranyadā||6||

一切眼等根　　實無有本住

眼耳等諸根　　異相而分別

།ལྟ་ལ་སོགས་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱི། །སྔ་རོལ་གང་ཞིག་ཡོད་པ་མིན། །ལྟ་སོགས་ནང་ ནས་གཞན་ཞིག་གིས། །གཞན་གྱི་ཚེ་ན་གསལ་བར་བྱེད།

Someone is not evident prior to all of seeing, etc. Again, on different occasions,

[24] De Jong: citkiṁ.

one could be made known by things different from seeing, etc.

sarvebhyo darśanādibhyo yadi pūrvo na vidyate|

ekaikasmātkathaṁ pūrvo darśanādeḥ sa vidyate||7||

若眼等諸根　　無有本住者

眼等一一根　　云何能知塵

།ལྟ་ལ་སོགས་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱི། །སྔ་རོལ་གལ་ཏེ་ཡོད་མིན་ན། །ལྟ་ལ་སོགས་པ་རེ་རེ་ཡི། །སྔ་རོལ་དེ་ནི་ཇི་ལྟར་ཡོད།

If someone existing prior to all of seeing, etc. is not evident,

how can someone existing prior to each of seeing, etc. be evident.

draṣṭā sa eva sa śrotā sa eva yadi vedakaḥ|

ekaikasmādbhavetpūrvaṁ evaṁ caitanna yujyate||8||

見者即聞者　　聞者即受者

如是等諸根　　則應有本住

།ལྟ་པོ་དེ་ཉིད་ཉན་པོ་དེ། །གལ་ཏེ་ཚོར་པོའང་དེ་ཉིད་ན། །རེ་རེའི་སྔ་རོལ་ཡོད་གྱུར་ན། །དེ་ནི་དེ་ལྟར་མི་རིགས་སོ།

If a seer is, at the same time, a hearer and feeler, then someone would exist

prior to cach one [of the functions]. But this is not proper.

draṣṭānya eva śrotānyo vedako'nyaḥ punaryadi|

sati syād draṣṭari śrotā bahutvaṁ cātmanāṁ bhavet||9||

若見聞各異　　受者亦各異

見時亦應聞　　如是則神多

།གལ་ཏེ་ལྟ་པོ་གཞན་ཉིད་ལ། །ཉན་པ་པོ་གཞན་ཚོར་གཞན་ན། །ལྟ་པོ་ཡོད་ཚེ་ཉན་པོར་འགྱུར། །བདག་ཀྱང་མང་པོ་ཉིད་དུ་འགྱུར།

If seer and hearer and feeler are different, then, when there is a seer, there also would be a hearer, and as such there would be a plurality of seIves.

darśanaśravaṇādīni vedanādīni cāpyatha|

bhavanti yebhyasteṣveṣa bhūteṣvapi na vidyate||10||

眼耳等諸根　　苦樂等諸法

所從生諸大　　彼大亦無神

།ལྟ་དང་ཉན་ལ་སོགས་པ་དང་། །ཚོར་བ་དག་ལ་སོགས་པ་དང་། །གང་ལས་འགྱུར་བའི་འབྱུང་དེ་ལའང་། །དེ་ནི་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ནོ༔

It [i.e., the self] is nor evident in the elements from which seeing, hearing, etc., and feeling, etc. come to be.

darśanaśravaṇādīni vedanādīni cāpyatha|

na vidyate cedyasya sa na vidyanta imānyapi||11||

若眼耳等根　　苦樂等諸法

無有本住者　　眼等亦應無

།ལྟ་དང་ཉན་ལ་སོགས་པ་དང་། །ཚོར་བ་དག་ལ་སོགས་པ་ཡང་། །གང་གི་ཡིན་པ་གལ་ཏེ་མེད། །དེ་དག་ཀྱང་ནི་ཡོད་མ་ཡིན།

If he, to whom belongs seeing, hearing, etc. and fixling, etc., is not evident, then even these would not be evident.

prāk ca yo darśanādibhyaḥ sāṁprataṁ cordhvameva ca|

na vidyate'sti nāstīti nivṛttāstatra kalpanāḥ||12||

眼等無本住　　今後亦復無

以三世無故　　無有無分別

།གང་ཞིག་ལྟ་ལ་སོགས་པ་ཡི། །སྔ་རོལ་ད་ལྟ་ཕྱི་ན་མེད། །དེ་ལ་ཡོད་དོ་མེད་དོ་ཞེས། །རྟོག་པ་དག་ནི་ལྡོག་པར་འགྱུར། །སྔ་རོལ་ན་གནས་པ་ བརྟག་པ་ཞེས་བྱ་བ་སྟེ་རབ་ཏུ་བྱེད་པ་དགུ་པའོ།།

Wherein someme prior to, simultaneous with or posterior to, seeing, etc. is not evident, therein

thoughts of existence and non-existence are also renounced.

10. agnīndhanaparīkṣā daśamaṁ prakaraṇam|

觀燃可燃品第十

yadindhanaṁ sa cedagnirekatvaṁ kartṛkarmaṇoḥ|

anyaścedindhanādagnirindhanādapyṛte bhavet||1||

若燃是可燃　　作作者則一

若燃異可燃　　離可燃有燃

||བུད་ཤིང་གང་དེ་མེ་ཡིན་ན། །བྱེད་པ་པོ་དང་ལས་གཅིག་འགྱུར། །གལ་ཏེ་ཤིང་ལས་མེ་གཞན་ན། །ཤིང་མེད་པར་ཡང་འབྱུང་བར་འགྱུར།

If fire were to be fuel, then there would be identity of agent and action.
If fire were to be different from fuel, then it would exist even without the fuel.

nityapradīpta eva syādapradīpanahetukaḥ|

punarārambhavaiyarthyamevaṁ cākarmakaḥ sati||2||

如是常應燃　　不因可燃生

則無燃火功　　亦名無作火

།རྟག་ཏུ་འབར་བ་ཉིད་དུ་འགྱུར། །འབར་བྱེད་རྒྱུ་ལས་མི་འབྱུང་ཞིང་། །རྩོམ་པ་དོན་མེད་ཉིད་ དུ་འགྱུར། །དེ་ལྟ་ཡིན་ན་ལས་ཀྱང་མེད།

A burning without a cause would be eternally aflame. Furthermore, its commencement will be rendered meaningless [useless]. When that happens, it will be without a function.

paratra nirapekṣatvādapradīpanahetukaḥ|

punarārambhavaiyarthyaṁ nityadīptaḥ prasajyate||3||

燃不待可燃　　則不從緣生

火若常燃者　　人功則應空

།གཞན་ལ་ལྟོས་པ་མེད་པའི་ཕྱིར། །འབར་བར་བྱེད་རྒྱུ་ལས་མི་འབྱུང་། །རྟག་ཏུ་འབར་བ་ཡིན་ན་ནི། །རྩོམ་པ་དོན་མེད་ཉིད་དུ་འགྱུར།

A burning without a cause, because it is not contingent on mother and, therefore, eternally aflame, would imply the meaninglessness of its commencement.

tatraitasmādidhyamānamindhanaṁ[25] bhavatīti cet|

kenedhyatāmindhanaṁ tattāvanmātramidaṁ yadā||4||

若汝謂燃時　　名為可燃者

爾時但有薪　　何物燃可燃

།དེ་ལ་གལ་ཏེ་འདི་སྙམ་དུ། །སྲེག་བཞིན་བུད་ཤིང་ཡིན་སེམས་ན། །གང་ཚེ་དེ་ཙམ་དེ་ཡིན་ན། །གང་གིས་བུད་ཤིང་དེ་སྲེག་བྱེད།

Herein, if it is assumed that fuel is the present burning and, therefore, that [i.e., buring] is merely this [i.e., fuel], by what is fuel being burnt?

anyo na prāpsyate'prāpto na dhakṣyatyadahan punaḥ|

na nirvāsyatyanirvāṇaḥ sthāsyate vā svaliṅgavān||5||

若異則不至　　不至則不燒

不燒則不滅　　不滅則常住

།གཞན་ཕྱིར་མི་ཕྲད་ཕྲད་མེད་ན། །སྲེག་པར་མི་འགྱུར་མི་སྲེག་ན། །འཆི་བར་མི་འགྱུར་མི་འཆི་ན། །རང་རྟགས་དང་ཡང་ལྡན་པར་གནས།

[Fuel] that is different is not reached: the unreached is not ignited. Furthermore, that which is not ignited does not case. That which does not cease remains, like me that has its own mark.

anya evendhanādagnirindhanaṁ prāpnuyādyadi|

strī saṁprāpnoti puruṣaṁ puruṣaśca striyaṁ yathā||6||

燃與可燃異　　而能至可燃

如此至彼人　　彼人至此人

[25] De Jong: tatraitat syādidhyamānamindhanaṁ.

།ཇི་ལྟར་བུད་མེད་སྐྱེས་པ་དང་། །སྐྱེས་པའང་བུད་མེད་ཕྲད་པ་བཞིན། །གལ་ཏེ་ཤིང་ལས་མེ་ གཞན་ན། །ཤིང་དང་ཕྲད་དུ་རུང་བར་འགྱུར།

If fire is different from fuel it would teach the fuel, just as a woman would reach for a man and a man for a woman.

anya evendhanādagnirindhanaṁ kāmamāpnuyāt|

agnīndhane yadi syātāmanyonyena tiraskṛte||7||

若謂燃可燃　　二俱相離者

如是燃則能　　至於彼可燃

།གལ་ཏེ་མེ་དང་ཤིང་དག་ནི། །གཅིག་གིས་གཅིག་ནི་བསལ་གྱུར་ན། །ཤིང་ལས་མེ་གཞན་ཉིད་ཡིན་ཡང་། །ཤིང་དང་ཕྲད་པར་འདོད་ལ་རག།

The fire that is different from fuel may reach the fuel only if fire and fuel were to exist mutually separated.

yadīndhanamapekṣyāgnirapekṣyāgniṁ yadīndhanam|

kataratpūrvaniṣpannaṁ yadapekṣyāgnirindhanam||8||

若因可燃燃　　因燃有可燃

先定有何法　　而有燃可燃

།གལ་ཏེ་ཤིང་ལྟོས་མེ་ཡིན་ལ། །གལ་ཏེ་མེ་ལྟོས་ཤིང་ཡིན་ན། །གང་ལྟོས་མེ་དང་ཤིང་འགྱུར་བ། །དང་པོར་གྲུབ་པ་གང་ཞིག་ཡིན།

If fire is contingent upon fuel and fuel upon fire, which of them is preaccomplished so that fire could be contingent upon fuel?

yadīndhanamapekṣyāgniragneḥ siddhasya sādhanam|

evaṁ satīndhanaṁ cāpi bhaviṣyati niragnikam||9||

若因可燃燃　　則燃成復成

是為可燃中　　則為無有燃

།གལ་ཏེ་ཤིང་ལྟོས་མེ་ཡིན་ན། །མེ་གྲུབ་པ་ལ་སྒྲུབ་པར་འགྱུར། །བུད་པར་བྱ་བའི་ཤིང་ལ་ཡང་། །མེ་མེད་པར་ནི་འགྱུར་པ་ཡིན།

If fire were to be contingent upon fuel, there would be proof of fire that is already proved [to exist]. When that is the case, even fuel would exist without fire.

yo'pekṣya sidhyate bhāvastamevāpekṣya sidhyati|

yadi yo'pekṣitavyaḥ sa sidhyatāṁ kamapekṣya kaḥ||10||

若法因待成　　是法還成待

今則無因待　　亦無所成法

།གལ་ཏེ་དངོས་པོ་གང་ལྟོས་འགྲུབ། །དེ་ཉིད་ལ་ཡང་ལྟོས་ནས་ནི། །ལྟོས་བྱ་གང་ ཡིན་དེ་འགྲུབ་ན། །གང་ལ་ལྟོས་ནས་གང་ཞིག་འགྲུབ།

Whatever existent that is established though contingence, how can that, if it is not yet established, be contingent?

yo'pekṣya sidhyate bhāvaḥ so'siddho'pekṣate katham|

athāpyapekṣate siddhastvapekṣāsya na yujyate||11||

若法有待成　　未成云何待

若成已有待　　成已何用待

།དངོས་པོ་ལྟོས་གྲུབ་གང་ཡིན་པ། །དེ་མ་གྲུབ་ན་ཇི་ལྟར་ལྟོས། །ཅི་སྟེ་གྲུབ་པ་ལྟོས་ཤེ་ན། །དེ་ནི་ལྟོས་པར་མི་རིགས་སོ།

Even so [how can] that which is already established be contingent! For, its contingence is nor proper.

apekṣyendhanamagnirna nānapekṣyāgnirindhanam|

apekṣyendhanamagniṁ na nānapekṣyāgnimindhanam||12||

因可燃無燃　　不因亦無燃

因燃無可燃　　不因無可燃

།ཤིང་ལ་ལྟོས་པའི་མེ་མེད་དེ། །ཤིང་ལ་མ་ལྟོས་མེ་ཡང་མེད། །མེ་ལ་ལྟོས་པའི་ཤིང་མེད་དེ། ། མེ་ལ་མ་ལྟོས་ཤིང་ཡང་མེད།

Fire is not contingent upon fuel; fire is not non-contingent upon fuel.

Fuel is not contingent upon fire; fuel is not non-contingent upon fire.

āgacchatyanyato nāgnirindhane'gnirna vidyate|

atrendhane śeṣamuktaṁ gamyamānagatāgataiḥ||13||

燃不餘處來　　燃處亦無燃

可燃亦如是　　餘如去來說

།མེ་ནི་གཞན་ལས་མི་འོང་སྟེ། །ཤིང་ལ་འང་མེ་ནི་ཡོད་མ་ཡིན། །དེ་བཞིན་ཤིང་གི་ལྷག་མ་ནི། །སོང་དང་མ་སོང་བགོམ་པས་བསྟན།

Fire doe not come out of something different nor is fire seen to be in the fuel. Herein, with regard to fuel, the rest is stated as in the case of present moving, the moved and the not moved.

indhanaṁ punaragnirna nāgniranyatra cendhanāt|

nāgnirindhanavānnāgnāvindhanāni na teṣu saḥ||14||

可燃即非然　　離可燃無燃

燃無有可燃　　燃中無可燃　可燃中無燃

།ཤིང་ཉིད་མེ་ནི་མ་ཡིན་ཏེ། །ཤིང་ལས་གཞན་ལ་མེ་ཡང་མེད། །མེ་ནི་ཤིང་དང་ལྡན་མ་ཡིན། །མེ་ལ་ཤིང་མེད་དེར་དེ་མེད།

Furthermore, fuel is not fire. Apart from fuel there is no fire. Fire is not possessed of fuel. Fuel is not in the fire, not is it [i.e., fire] in them.

agnīndhanābhyāṁ vyākhyāta ātmopādānayoḥ kramaḥ|

sarvo niravaśeṣeṇa sārdhaṁ ghaṭapaṭādibhiḥ||15||

以燃可燃法　　說受受者法

及以說瓶衣　　一切等諸法

།མེ་དང་ཤིང་གིས་བདག་དང་ནི། །ཉེ་བར་ལེན་པའི་རིམ་པ་ཀུན། །བུམ་སྣམ་སོགས་དང་ལྷན་ཅིག་ཏུ། །མ་ལུས་པར་ནི་རྣམ་པར་བཤད།

Through the examples of fire and fuel, together with the examples of pot, cloth, etc. every method of analysis of the self and grasping have been explained without exception.

ātmanaśca satattvaṁ ye bhāvānāṁ ca pṛthakpṛthak|

nirdiśanti na tānmanye śāsanasyārthakovidān||16||

若人說有我　　諸法各異相

當知如是人　　不得佛法味

།གང་དག་བདག་དང་དངོས་པོ་རྣམས། །དེ་བཅས་ཉིད་དང་ཐ་དད་པར། །སྟོན་པ་དེ་དག་བསྟན་དོན་ལ། །མཁས་ སོ་སྙམ་དུ་མི་སེམས་སོ།

།མི་དང་བུད་ཤིང་བརྟག་པ་ཞེས་བྱ་བ་སྟེ་རབ་ཏུ་བྱེད་པ་བཅུ་པའོ།།

Those who posit the substantiality of the self as well as of discrete existents -- these I do not consider to be experts in the meaning of the [Buddha's] message.

11. pūrvāparakoṭiparīkṣā ekādaśamaṁ prakaraṇam|

觀本際品第十一

pūrvā prajñāyate koṭirnetyuvāca mahāmuniḥ|

saṁsāro'navarāgro hi nāsyādirnāpi paścimam||1||

大聖之所說　　本際不可得

生死無有始　　亦復無有終

།།སྔོན་མཐའ་མངོན་ནམ་ཞེས་ཞུས་ཚེ། །ཐུབ་པ་ཆེན་པོས་མིན་ཞེས་གསུངས། །འཁོར་བ་ཐོག་མ་མཐའ་མེད་དེ། །དེ་ལ་སྔོན་མེད་ཕྱི་མ་མེད།

Tk Great Sage bas stated that the prior end is not known. The Lifeprocess is without beginning and end. There is neither a beginning nor an end.

naivāgraṁ nāvaraṁ yasya tasya madhyaṁ kuto bhavet|

tasmānnātropapadyante pūrvāparasahakramāḥ||2||

若無有始終　　中當云何有

是故於此中　　先後共亦無

།གང་ལ་ཐོག་མེད་མཐའ་མེད་པར། ། དེ་ལ་དབུས་ནི་ག་ལ་ཡོད། །དེ་ཕྱིར་དེ་ལ་སྔ་ཕྱི་དང་། །ལྷན་ཅིག་རིམ་པ་མི་འཐད་དོ།

How could there be the middle of that which has neither a beginning nor an end? Therefore, the methods of (distinguishing) the prior, the posterior or both together (i.e., the middle) are not appropriate.

pūrvaṁ jātiryadi bhavejjarāmaraṇamuttaram|

nirjarāmaraṇā jātirbhavejjāyeta cāmṛtaḥ||3||

若使先有生　　後有老死者

不老死有生　　不生有老死

།གལ་ཏེ་སྐྱེ་བ་སྔ་གྱུར་ལ། །རྒ་ཤི་ཕྱི་མ་ཡིན་ན་ནི། །སྐྱེ་བ་རྒ་ཤི་མེད་པ་དང་། །མ་ཤི་བར་ཡང་སྐྱེ་བར་འགྱུར།

If birth were to come first and decay and death were to follow, then birth would be without decay and death, and an immortal would thus emerge.

paścājjātiryadi bhavejjarāmaraṇamāditaḥ|

ahetukamajātasya syājjarāmaraṇaṁ katham||4||

若先有老死　　而後有生者

是則為無因　　不生有老死

།གལ་ཏེ་སྐྱེ་བ་འཕྱི་འགྱུར་ལ། །རྒ་ཤི་སྔ་བ་ཡིན་ན་ནི། །སྐྱེ་བ་མེད་པའི་རྒ་ ཤི་ནི། །རྒྱུ་མེད་པར་ནི་ཇི་ལྟར་འགྱུར།

If birth were to be posterior and decay-death anterior, then the latter would be without a cause. How could there be decay-death of one who is not born?

na jarāmaraṇenaiva[26] jātiśca saha yujyate|

mriyeta jāyamānaśca syāccāhetukatobhayoḥ||5||

生及於老死　　不得一時共

生時則有死　　是二俱無因

---

[26] De Jong: jarāmaranaṁ caiva.

།སྐྱེ་བ་དང་ནི་རྒ་ཤི་དག །སྐབས་ཅིག་ཉིད་པ་མི་རུང་སྟེ། །སྐྱེ་བཞིན་པ་ན་འཆི་འགྱུར་ཞིང་། །གཉིས་ཀ་རྒྱུ་མེད་ཅན་དུ་འགྱུར།

Indeed, decay-death as concomitant of birth is not pruper. [In that case,] what is in the process of being born will also be dying and both would be rendered causeless.

yatra na prabhavantyete pūrvāparasahakramāḥ|

prapañcayanti tāṁ jātiṁ tajjarāmaraṇaṁ ca kim||6||

若使初後共　　是皆不然者

何故而戲論　　謂有生老死

།གང་ལ་སྔ་ཕྱི་ལྷན་ཅིག་གི །རིམ་པ་དེ་དག་མི་སྲིད་པའི། །སྐྱེ་བ་རེ་དང་རྒ་ཤི་དེ། །ཅི་ཡི་ཕྱིར་ན་སྤྲོ་ བར་བྱེད།

Wherever such methods of (discriminating) the prior, the posterior and the simultaneous do not arise, why be obsessed by such birth and such decay-death.

kāryaṁ ca kāraṇaṁ caiva lakṣyaṁ lakṣaṇameva ca|

vedanā vedakaścaiva santyarthā ye ca kecana||7||

諸所有因果　　相及可相法

受及受者等　　所有一切法

།འཁོར་བ་འབའ་ཞིག་སྔོན་གྱི་མཐའ། །ཡོད་མ་ཡིན་པར་མ་ཟད་ཀྱི། །རྒྱུ་དང་འབྲས་བུ་ཉིད་དང་ནི། །མཚན་ཉིད་དང་ནི་མཚན་གཞི་ཉིད།

Effect and cause as well as characterized and characteristic, together with feeling and feeler or whatever fruits there are,

pūrvā na vidyate koṭiḥ saṁsārasya na kevalam|

sarveṣāmapi bhāvānāṁ pūrvā koṭirna vidyate||8||

非但於生死　　本際不可得

如是一切法　　本際皆亦無

།ཚོར་དང་ཚོར་པོ་ཉིད་དང་ནི། །དོན་ཡོད་གང་དག་ཅི་ཡང་རུང་། །དངོས་རྣམས་ཐམས་ཅད་ཉིད་ལ་ཡང་། །སྔོན་གྱི་མཐའ་ ནི་ཡོད་མ་ཡིན།

།སྔོན་དང་ཕྱི་མའི་མཐའ་བརྟག་པ་ཞེས་བྱ་སྟེ་རབ་ཏུ་བྱེད་པ་བཅུ་གཅིག་པའོ།།

The prior end of these is not evident. Of the entire life-process as well as of all existents, the prior end is not evident.

12.duḥkhaparīkṣā dvādaśamaṁ prakaraṇam|

觀苦品第十二

svayaṁ kṛtaṁ parakṛtaṁ dvābhyāṁ kṛtamahetukam|

duḥkhamityeka icchanti tacca kāryaṁ na yujyate||1||

自作及他作　　共作無因作

如是說諸苦　　於果則不然

།ཁ་ཅིག་སྡུག་བསྔལ་བདག་གིས་བྱས། །གཞན་གྱིས་བྱས་དང་གཉི་གས་བྱས། །རྒྱུ་མེད་པ་ལས་འབྱུང་བར་འདོད། །དེ་ནི་བྱ་བར་མི་རུང་ངོ་།

Some assume that suffering is self-aused, caused by another, caused by both or without a cause. [Suffering as] such an effect is indeed not appropriate.

svayaṁ kṛtaṁ yadi bhavetpratītya na tato bhavet|

skandhānimānamī skandhāḥ saṁbhavanti pratītya hi||2||

苦若自作者　　則不從緣生

因有此陰故　　而有彼陰生

།གལ་ཏེ་བདག་གིས་བྱས་གྱུར་ན། །དེ་ཕྱིར་བརྟེན་ནས་འབྱུང་མི་འགྱུར། །གང་ཕྱིར་ཕུང་པོ་འདི་དག་ལ། །བརྟེན་ནས་ཕུང་པོ་དེ་དག་འབྱུང་།

If [suffering were to be] self-caused, then it could not occur dependently.

Indeed, depending upon these aggregates, these other aggregates occur.

yadyamībhya ime'nye syurebhyo vāmī pare yadi|

bhavetparakṛtaṁ duḥkhaṁ parairebhiramī kṛtāḥ||3||

若謂此五陰　　異彼五陰者

如是則應言　　從他而作苦

།གལ་ཏེ་འདི་ལས་དེ་གཞན་ཞིང་། །གལ་ཏེ་དེ་ལས་འདི་གཞན་ན། །སྡུག་བསྔལ་གཞན་གྱིས་བྱས་འགྱུར་ཞིང་། །གཞན་དེ་དག་གིས་དེ་བྱས་འགྱུར།

If from these those that are different were to come to be, or if from those these different [things] were to come to be, then suffering would be caused by another, for thse are caused by those that are different.

svapudnalakṛtaṁ duḥkhaṁ yadi duḥkhaṁ punarvinā|

svapudgalaḥ sa katamo yena duḥkhaṁ svayaṁ kṛtam||4||

若人自作苦　　離苦何有人

而謂於彼人　　而能自作苦

།གལ་ཏེ་གང་ཟག་བདག་གིས་ནི། ། སྡུག་བསྔལ་བྱས་ན་གང་བདག་གིས། །སྡུག་བསྔལ་བྱས་པའི་གང་ཟག་ནི། །སྡུག་བསྔལ་མ་གཏོགས་གང་ཞིག་ཡིན།

If suffering is caused by one's own person, then that own person can exist without suffering. Who is he by whom suffering is self-caused?

parapudgalajaṁ duḥkhaṁ yadi yasmai pradīyate|

pareṇa kṛtvā tadduḥkhaṁ sa duḥkhena vinā kutaḥ||5||

若苦他人作　　而與此人者

若當離於苦　　何有此人受

།གལ་ཏེ་གང་ཟག་གཞན་ལས་ནི། །སྡུག་བསྔལ་འབྱུང་ན་གཞན་ཞིག་གིས། །སྡུག་བསྔལ་དེ་བྱས་གང་སྦྱིན་དེ། །སྡུག་བསྔལ་མ་གཏོགས་ཇི་ལྟར་རུང་།

If suffering were to be produced by one person and given over to mother, that suffering is caused by the former. How can the latter be identified without suffering?

parapudgalajaṁ duḥkhaṁ yadi kaḥ parapudgalaḥ|

vinā duḥkhena yaḥ kṛtvā parasmai prahiṇoti tat||6||

苦若彼人作　　持與此人者

離苦何有人　　而能授於此

།གལ་ཏེ་གང་ཟག་གཞན་སྡུག་བསྔལ། །འབྱུང་ན་གང་གིས་དེ་བྱས་ནས། །གཞན་ལ་སྟེར་བའི་གང་ཟག་གཞན། །སྡུག་བསྔལ་མ་གཏོགས་གང་ཞིག་ཡིན།

If suffering is caused by another pcrsoia, who is that other person who, himself without suffering, causes it and bestows it on another?

svayaṁkṛtasyāprasiddherduḥkhaṁ parakṛtaṁ kutaḥ|

paro hi duḥkhaṁ yatkuryāttattasya syātsvayaṁ kṛtam||7||

自作若不成　　云何彼作苦

若彼人作苦　　即亦名自作

།བདག་གིས་བྱས་པར་མ་གྲུབ་པས། །སྡུག་བསྔལ་གཞན་གྱིས་ག་ལ་བྱས། །གཞན་གྱིས་སྡུག་བསྔལ་གང་བྱེད་པ། །དེ་ནི་དེ་ཡི་བདག་བྱས་འགྱུར།

With the non-establishment of self-causation, how can there be suffering caused by another? For, indeed, if another were to cause that suffering, in relation to him it would be self-caused.

na tāvatsvakṛtaṁ duḥkhaṁ na hi tenaiva tatkṛtam|

paro nātmakṛtaścetsyādduḥkhaṁ parakṛtaṁ katham||8||

苦不名自作　　法不自作法

彼無有自體　　何有彼作苦

།རེ་ཞིག་སྡུག་བསྔལ་བདག་བྱས་མིན། །དེ་ཉིད་ཀྱིས་ནི་དེ་མ་བྱས། །གལ་ཏེ་གཞན་བདག་མ་བྱས་ན། །སྡུག་བསྔལ་གཞན་བྱས་ག་ལ་འགྱུར།

So long as suffering is not self-caused, it is, indeed, not caused by oneself.

If the other were not to do it by himself, how could suffering be caused by another?

syādubhābhyāṁ kṛtaṁ duḥkhaṁ syādekaikakṛtaṁ yadi|

parākārāsvayaṁkāraṁ duḥkhamahetukaṁ kutaḥ||9||

若此彼苦成　　應有共作苦

此彼尚無作　　何況無因作

།གལ་ཏེ་རེ་རེས་བྱས་གྱུར་ན། །སྡུག་བསྔལ་གཉིས་ཀས་བྱས་པར་འགྱུར། །བདག་ གིས་མ་བྱས་གཞན་མ་བྱས། །སྡུག་བསྔལ་རྒྱུ་མེད་ག་ལ་འགྱུར།

If suffixing were to be caused by both, it would be caused by each individually.

Whence can there be suffering that is caused neither by another nor by oneself and is without a cause?

na kevalaṁ hi duḥkhasya cāturvidhyaṁ na vidyate|

bāhyānāmapi bhāvānāṁ cāturvidhyaṁ na vidyate||10||

非但說於苦　　四種義不成

一切外萬物　　四義亦不成

།སྡུག་བསྔལ་འབའ་ཞིག་རྣམ་པ་བཞི། །ཡོད་མ་ཡིན་པར་མ་ཟད་ཀྱི། །ཕྱི་རོལ་དངོས་པོ་དག་ལ་ཡང་། །རྣམ་པ་བཞི་པོ་ཡོད་མ་ཡིན།

།བདག་གིས་བྱས་པ་དང་གཞན་གྱིས་བྱས་པ་བརྟག་པ་ཞེས་བྱ་བ་སྟེ་རབ་ ཏུ་བྱེད་པ་བཅུ་གཉིས་པའོ།།

It is not that the fourfold theory applied exhsivefy to suffering is not evident.

The fourfold theory pertaining to other existents too is not evident.

13.saṁskāraparīkṣā trayodaśamaṁ prakaraṇam|

觀行品第十三

tanmṛṣā moṣadharma yadbhagavānityabhāṣata|

sarve ca moṣadharmāṇaḥ saṁskārāstena te mṛṣā||1||

如佛經所說　　虛誑妄取相

諸行妄取故　　是名為虛誑

།།བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་ཆོས་གང་ཞིག །སླུ་བ་དེ་ནི་བརྫུན་ཞེས་གསུངས། །འདུ་བྱེད་ཐམས་ཅད་སླུ་བའི་ཆོས། །དེས་ན་དེ་དག་བརྫུན་པ་ཡིན།

The Blessed One has said that whatever is of deceptive nature, that is delusion. All things that are of deceptive nature involve dispositions. Therefore, they are delusions.

tanmṛṣā moṣadharma yadyadi kiṁ tatra muṣyate|

etattūktaṁ bhagavatā śūnyatāparidīpakam||2||

虛誑妄取者　　是中何所取

佛說如是事　　欲以示空義

།གལ་ཏེ་སླུ་ཆོས་གང་ཡིན་པ། །དེ་བརྫུན་དེ་ལ་ཅི་ཞིག་སླུ། །བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་དེ་ གསུངས་པ། །སྟོང་ཉིད་ཡོངས་སུ་བསྟན་པ་ཡིན།

If, whatever that is of deceptive nature is delusion, what is it about which there is delusion?
That too, namely, that which illuminates emptiness, has been spoken of by the Blessed One.

bhāvānāṁ niḥsvabhāvatvamanyathābhāvadarśanāt|

asvabhāvo bhāvo nāsti[27] bhāvānāṁ śūnyatā yataḥ||3||

諸法有異故　　知皆是無性

無性法亦無　　一切法空故

།དངོས་རྣམས་ངོ་བོ་ཉིད་མེད་དེ། །གཞན་དུ་འགྱུར་བ་སྣང་ཕྱིར་རོ། །དངོས་པོ་ངོ་བོ་ཉིད་མེད་མེད། །གང་ཕྱིར་དངོས་རྣམས་སྟོང་པ་ཉིད།

Because of the perception of change, the absence of self-nature of existents is [recognized].
Because of the emptiness of existents, there is no existent without self-nature.

諸法若無性　　云何說嬰兒[28]

乃至於老年　　而有種種異

kasya syādanyathābhāvaḥ svabhāvaścenna vidyate|

kasya syādanyathābhāvaḥ svabhāvo yadi vidyate||4||

若諸法有性　　云何而得異

若諸法無性　　云何而有異

[27] De Jong: nāsvabhāvaś bhāvo ‘sti.

[28] Only appears in Kumarajiva’s translation.

།གལ་ཏེ་ངོ་བོ་ཉིད་མེད་ན། །གཞན་དུ་འགྱུར་བ་གང་གི་ཡིན། །གལ་ཏེ་ངོ་བོ་ཉིད་ཡོད་ན། ། གཞན་དུ་འགྱུར་བར་ཇི་ལྟར་རུང་།

Whose change would there be, if self-nature were not evident? Again, whose change would there be, if self-nature were evident?

tasyaiva nānyathābhāvo nāpyanyasyaiva yujyate|

yuvā na jīryate yasmādyasmājjīrṇo na jīryate||5||

是法則無異　　異法亦無異

如壯不作老　　老亦不作壯

།དེ་ཉིད་ལ་ནི་གཞན་འགྱུར་མེད། །གཞན་ཉིད་ལ་ཡང་ཡོད་མ་ཡིན། །གང་ཕྱིར་གཞོན་ནུ་མི་རྒ་སྟེ། །གང་ཕྱིར་རྒས་པའང་མི་རྒའོ།

Neither change of something in itself nor of something different is proper.

The reason being that a youth does not age nor does an aged person age.

tasya cedanyathābhāvaḥ kṣīrameva bhaveddadhi|

kṣīrādanyasya kasyātha dadhibhāvo bhaviṣyati||6||

若是法即異　　乳應即是酪

離乳有何法　　而能作於酪

།གལ་ཏེ་དེ་ཉིད་གཞན་འགྱུར་ན། །འོ་མ་ཉིད་ནི་ཞོར་འགྱུར་རོ། །འོ་མ་ལས་གཞན་གང་ཞིག་ནི། །ཞོ་ཡི་དངོས་ པོ་ཡིན་པར་འགྱུར།

If change were to be of something in itself, then milk itself would be butter.

Butter-ness would then be something other than milk.

yadyaśūnyaṁ bhavetkiṁcitsyācchūnyamiti kiṁcana|

na kiṁcidastyaśūnyaṁ ca kutaḥ śūnyaṁ bhaviṣyati||7||

若有不空法　　則應有空法

實無不空法　　何得有空法

།གལ་ཏེ་སྟོང་མིན་ཅུང་ཟད་ཡོད། །སྟོང་པ་ཅུང་ཟད་ཡོད་པར་འགྱུར། །མི་སྟོང་ཅུང་ཟད་ཡོད་མིན་ན། །སྟོང་པ་ཡོད་པར་ག་ལ་འགྱུར།

If there were to be something non-empty, there would then be something called empty. However, there is nothing that is non-empty. How could there be something empty?

śūnyatā sarvadṛṣṭīnāṁ proktā niḥsaraṇaṁ jinaiḥ|

yeṣāṁ tu śūnyatā dṛṣṭistānasādhyān babhāṣire||8||

大聖說空法　　為離諸見故

若復見有空　　諸佛所不化

།རྒྱལ་བ་རྣམས་ཀྱིས་སྟོང་པ་ཉིད། །ལྟ་ཀུན་ངེས་པར་འབྱུང་བར་གསུངས། །གང་དག་སྟོང་པ་ཉིད་ལྟ་བ། །དེ་ དག་བསྒྲུབ་ཏུ་མེད་པར་གསུངས།

།འདུ་བྱེད་བརྟག་པ་ཞེས་བྱ་བ་སྟེ་རབ་ཏུ་བྱེད་པ་བཅུ་གསུམ་པའོ།།

The Victorious Ones have amounced that emptiness is the relinquishing of all views.

Those who are possessed of the view of emptiness are said to be incorrigible.

14.saṁsargaparīkṣā caturdaśamaṁ prakaraṇam|

觀合品第十四

draṣṭavyaṁ darśanaṁ draṣṭā trīṇyetāni dviśo dviśaḥ|

sarvaśaśca na saṁsargamanyonyena vrajantyuta||1||

見可見見者　　是三各異方

如是三法異　　終無有合時

།།བལྟ་བྱ་ལྟ་བ་ལྟ་བ་པོ། །གསུམ་པོ་དེ་དག་གཉིས་གཉིས་དང་། །ཐམས་ཅད་ཀྱང་ནི་ཕན་ཚུན་དུ། །ཕྲད་པར་འགྱུར་པ་ཡོད་མ་ཡིན།

The object of seeing, the seeing and the seer - these three do not function in mutual association either in pairs or all together.

evaṁ rāgaśca raktaśca rañjanīyaṁ ca dṛśyatām|

traidhena śeṣāḥ kleśāśca śeṣāṇyāyatanāni ca||2||

染與於可染　　染者亦復然

餘入餘煩惱　　皆亦復如是

།དེ་བཞིན་འདོད་ཆགས་ཆགས་པ་ དང་། །ཆགས་པར་བྱ་བ་ཉོན་མོངས་པ། །ལྷག་མ་རྣམས་དང་སྐྱེ་མཆེད་ཀྱི། །ལྷག་མའང་རྣམ་པ་གསུམ་ཉིད་ཀྱིས།

Lust, the lustful as well as the object of lust should be seen in the same way. The remaining defilements as well as the remaining spheres of sense should be seen in the triadic mode.

anyenānyasya saṁsargastaccānyatvaṁ na vidyate|

draṣṭavyaprabhṛtīnāṁ yanna saṁsargaṁ vrajantyataḥ||3||

異法當有合　　見等無有異

異相不成故　　見等云何合

།གཞན་དང་གཞན་དུ་ཕྲད་འགྱུར་ན། །གང་ཕྱིར་བལྟ་བྱ་ལ་སོགས་ལ། །གཞན་དེ་ཡོད་པ་མ་ཡིན་པ། །དེ་ཕྱིར་ཕྲད་པར་མི་འགྱུར་རོ།

Association is of the mutually different [events]. Such difference is not evident in the objects of seeing, etc. Therefore, they do not function in mutual association.

na ca kevalamanyatvaṁ draṣṭavyāderna vidyate|

kasyacitkenacitsārdhaṁ nānyatvamupapadyate||4||

非但見等法　　異相不可得

所有一切法　　皆亦無異相

།བལྟ་བྱ་ལ་སོགས་ འབའ་ཞིག་ལ། །གཞན་ཉིད་མེད་པར་མ་ཟད་ཀྱི། །གང་ཡང་གང་དང་ལྷན་ཅིག་ཏུ། །གཞན་པ་ཉིད་དུ་མི་འཐད་དོ།

It is not only that the difference with regard to objects of seeing, etc. is not evident; the possibility of something possessing difference jointly with another is also not appropriate.

anyadanyatpratītyānyannānyadanyadṛte'nyataḥ|

yatpratītya ca yattasmāttadanyannopapadyate||5||

異因異有異　　異離異無異

若法從因出　　是法不異因

།གཞན་ནི་གཞན་ལ་བརྟེན་ཏེ་གཞན། །གཞན་མེད་པར་གཞན་གཞན་མི་འགྱུར། །གང་ལ་བརྟེན་ཏེ་གང་ཡིན་པ། །དེ་ནི་དེ་ལས་གཞན་མི་འཐད།

Different things are dependent upon different things. Different things are not without different things. Because something depends upon something, a different thing is not appropriate.

yadyanyadanyadanyasmādanyasmādapyṛte bhavet|

tadanyadanyadanyasmādṛte nāsti ca nāstyataḥ||6||

若離從異異　　應餘異有異

離從異無異　　是故無有異

།གལ་ཏེ་གཞན་ནི་གཞན་ལས་གཞན། །དེ་ཚེ་གཞན་མེད་པར་གཞན་འགྱུར། །གཞན་མེད་པར་ནི་གཞན་འགྱུར་བ། །ཡོད་མིན་དེ་ཡི་ཕྱིར་ན་མེད།

If a thing is different from another because it arises from a different thing, then it would exist even without that other thing. However, that other thing does not exist without the other, and therefore, it does not exist.

nānyasmin vidyate'nyatvamananyasminna vidyate|

avidyamāne cānyatve nāstyanyadvā tadeva vā||7||

異中無異相　　不異中亦無

無有異相故　　則無此彼異

།གཞན་ཉིད་གཞན་ལ་ཡོད་མ་ཡིན། །གཞན་མ་ཡིན་ལའང་ཡོད་མ་ཡིན། །གཞན་ཉིད་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ན། ། གཞན་ནམ་དེ་ཉིད་ཡོད་མ་ཡིན།

A difference is not evident in relation to a different thing. Nor is it not evident in a different thing. When difference is not evident, there is neither difference nor identity.

na tena tasya saṁsargo nānyenānyasya yujyate|

saṁsṛjyamānaṁ saṁsṛṣṭaṁ saṁsraṣṭā ca na vidyate||8||

是法不自合　　異法亦不合

合者及合時　　合法亦皆無

།དེ་ནི་དེ་དང་ཕྲད་པ་མེད། །གཞན་དང་གཞན་ཡང་ཕྲད་མི་འགྱུར། །ཕྲད་བཞིན་པ་དང་ཕྲད་པ་དང་། །ཕྲད་པ་པོ་ཡང་ཡོད་མ་ཡིན།

།ཕྲད་པ་བརྟག་པ་ཞེས་བྱ་སྟེ་རབ་ཏུ་བྱེད་པ་བཅུ་བཞི་པའོ།།

The association of identical things or of different things is not proper.

Neither the associating nor the associated nor even the agent of association is evident.

15.svabhāvaparīkṣā pañcadaśamaṁ prakaraṇam|

觀有無品第十五

na saṁbhavaḥ svabhāvasya yuktaḥ pratyayahetubhiḥ|

hetupratyayasaṁbhūtaḥ svabhāvaḥ kṛtako bhavet||1||

眾緣中有性　　是事則不然

性從眾緣出　　即名為作法

།།རང་བཞིན་རྒྱུ་དང་རྐྱེན་ལས་ནི། ། འབྱུང་བར་རིགས་པ་མ་ཡིན་ནོ། །རྒྱུ་དང་རྐྱེན་ལས་བྱུང་བ་ཡི། །རང་བཞིན་བྱས་པ་ཅན་དུ་འགྱུར།

The occurrence of self-nature through causes and conditions is not proper. Self-nature that has occurred as a result of causes and conditions would be something that is made.

svabhāvaḥ kṛtako nāma bhaviṣyati punaḥ katham|

akṛtrimaḥ svabhāvo hi nirapekṣaḥ paratra ca||2||

性若是作者　　云何有此義

性名為無作　　不待異法成

།རང་བཞིན་བྱས་པ་ཅན་ཞེས་བྱར། །ཇི་ལྟར་བུར་ན་རུང་བར་འགྱུར། །རང་བཞིན་དག་ནི་བཅོས་མིན་དང་། །གཞན་ལ་ལྟོས་པ་མེད་པ་ཡིན།

Again, how could there be a self-nature that is made? Indeed, an unmade self-nature

is also non-contingent upon another.

kutaḥ svabhāvasyābhāve parabhāvo bhaviṣyati|

svabhāvaḥ parabhāvasya parabhāvo hi kathyate||3||

法若無自性　　云何有他性

自性於他性　　亦名為他性

།རང་བཞིན་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ ན༔ །གཞན་གྱི་དངོས་པོ་ག་ལ་ཡོད། །གཞན་གྱི་དངོས་པོའི་རང་བཞིན་ནི། །གཞན་གྱི་དངོས་པོ་ཡིན་ཞེས་བརྗོད།

In the absence of self-nature, whence an there be other-nature? For, self-nature of other-nature is called other-nature.

svabhāvaparabhāvābhyāmṛte bhāvaḥ kutaḥ punaḥ|

svabhāve parabhāve vā[29] sati bhāvo hi sidhyati||4||

離自性他性　　何得更有法

若有自他性　　諸法則得成

།རང་བཞིན་དང་ནི་གཞན་དངོས་དག །མ་གཏོགས་དངོས་པོ་ག་ལ་ཡོད། །རང་བཞིན་དང་ནི་དངོས་པོ་དག །ཡོད་ན་དངོས་པོ་འགྲུབ་པར་འགྱུར།

Without self-nature and other-nature, whence can there be an existent?

For, the existent is established only when there is self-nature or othernature.

bhāvasya cedaprasiddhirabhāvo naiva sidhyati|

bhāvasya hyanyathābhāvamabhāvaṁ bruvate janāḥ||5||

有若不成者　　無云何可成

[29] De Jong: ca.

因有有法故　　有壞名為無

།གལ་ཏེ་དངོས་པོ་མ་གྲུབ་ན། །དངོས་མེད་འགྲུབ་པར་མི་འགྱུར་རོ། །དངོས་པོ་གཞན་དུ་གྱུར་པ་ནི། །དངོས་མེད་ཡིན་པར་སྐྱེ་བོ་སྨྲ།

When the existent is not established, the non-existent is also not established. It is, indeed, the change of the existent that people generally call the non-existent.

svabhāvaṁ parabhāvaṁ ca bhāvaṁ cābhāvameva ca|

ye paśyanti na paśyanti te tattvaṁ buddhaśāsane||6||

若人見有無　　見自性他性

如是則不見　　佛法真實義

།གང་དག་རང་བཞིན་གཞན་དངོས་དང་། །དངོས་དང་དངོས་མེད་ཉིད་ལྟ་བ། །དེ་དག་སངས་རྒྱས་བསྟན་པ་ལ། །དེ་ཉིད་མཐོང་བ་མ་ཡིན་ནོ།

Those who perceive self-nature as well as other-nature, existence as well as non-existence, they do not perceive the truth embodied in the Buddha's message.

kātyāyanāvavāde cāstīti nāstīti cobhayam|

pratiṣiddhaṁ bhagavatā bhāvābhāvavibhāvinā||7||

佛能滅有無　　如化迦旃延

經中之所說　　離有亦離無

།བཅོམ་ལྡན་དངོས་དང་དངོས་མེད་པ། །མཁྱེན་པས་ཀ་ཏ་ཡ་ན་ཡི། །གདམས་ངག་ལས་ནི་ཡོད་པ་དང་། །མེད་པ་གཉིས་ཀའང་དགག་པ་མཛད།

In the admonition to Kātyāyana, the two theories [implying] 'exists' and 'does not mist' have been refuted by the Blessed One who is adept in existence as well as in non-existence.

yadyastitvaṁ prakṛtyā syānna bhavedasya nāstitā|

prakṛteranyathābhāvo na hi jātūpapadyate||8||

若法實有性　　後則不應異

性若有異相　　是事終不然

།གལ་ཏེ་རང་བཞིན་གྱིས་ཡོད་ན། །དེ་ནི་མེད་ཉིད་མི་འགྱུར་རོ། །རང་བཞིན་གཞན་དུ་ འགྱུར་བ་ནི། །ནམ་ཡང་འཐད་པར་མི་འགྱུར་རོ།

If existence were to be in term of primal nature, then there would not be its non-existence.

A change of primal nature is certainly not appropriate.

prakṛtau kasya cāsatyāmanyathātvaṁ bhaviṣyati|

prakṛtau kasya ca[30] satyāmanyathātvaṁ bhaviṣyati||9||

若法實有性　　云何而可異

若法實無性　　云何而可異

།རང་བཞིན་ཡོད་པ་མི་ཡིན་ན། །གཞན་དུ་འགྱུར་བ་གང་གི་ཡིན། །རང་བཞིན་ཡོད་པ་ཡིན་ན་ཡང་། །གཞན་དུ་འགྱུར་བ་ཇི་ལྟར་རུང་།

When primal nature is non-existent, whose change would there be?

When primal nature is existent, whose change would there be?

astīti śāśvatagrāho nāstītyucchedadarśanam|

tasmādastitvanāstitve nāśrīyeta vicakṣaṇaḥ||10||

定有則著常　　定無則著斷

是故有智者　　不應著有無

།ཡོད་ཅེས་བྱ་བ་རྟག་པར་འཛིན། །མེད་ཅེས་བྱ་བ་ཆད་པར་ལྟ། །དེ་ཕྱིར་ཡོད་དང་མེད་ པ་ལ༑ །མཁས་པས་གནས་པར་མི་བྱའོ།

"Exists" implies grasping after eternalism. "Dos not exist" implies the philosophy of annihilation. Therefore, a discerning person should not rely upon either existence or non-existence.

asti yaddhi svabhāvena na tannāstīti śāśvatam|

nāstīdānīmabhūtpūrvamityucchedaḥ prasajyate||11||

[30] De Jong: va.

若法有定性　　非無則是常

先有而今無　　是則為斷滅

།གང་ཞིག་རང་བཞིན་གྱིས་ཡོད་པ། །དེ་ནི་མེད་པ་མིན་པས་རྟག། །སྔོན་བྱུང་ད་ལྟར་མེད་ཅེས་པ། །དེས་ན་ཆད་པར་ཐལ་བར་འགྱུར། །རང་བཞིན་བརྟག་པ་ཞེས་བྱ་བ་སྟེ་རབ་ཏུ་བྱེད་པ་བཅོ་ལྔ་པའོ།།

"Whatever that exists in terms of self-nature, that is not non-existent" implies eternalism, "It does not exist now, but existed before" implies annihilation.

16.bandhamokṣaparīkṣā ṣoḍaśamaṁ prakaraṇam|

觀縛解品第十六

saṁskārāḥ saṁsaranti cenna nityāḥ saṁsaranti te|

saṁsaranti ca nānityāḥ sattve'pyeṣa samaḥ kramaḥ||1||

諸行往來者　　常不應往來

無常亦不應　　眾生亦復然

།།གལ་ཏེ་འདུ་བྱེད་འཁོར་ཞེ་ན༔ །དེ་དག་རྟག་ན་མི་འཁོར་ཏེ། །མི་རྟག་ན་ཡང་འཁོར་མི་འགྱུར། །སེམས་ཅན་ལ་ཡང་རིམ་འདི་མཚུངས།

If it is assumed that dispositions transmigrate, they would not transmigrate as permanent entities. Neither do they transmigrate as impermanent entities. This method (of analysis) is applicable even in the case of a sentient being.

pudgalaḥ saṁsarati cetskandhāyatanadhātuṣu|

pañcadhā mṛgyamāṇo'sau nāsti kaḥ saṁsariṣyati||2||

若眾生往來　　陰界諸入中

五種求盡無　　誰有往來者

།གལ་ཏེ་གང་ཟག་འཁོར་ཞེ་ན། །ཕུང་པོ་སྐྱེ་མཆེད་ཁམས་རྣམས་ལ། །དེ་ནི་རྣམ་པ་ལྔས་བཙལ་ན། །མེད་ན་གང་ཞིག་འཁོར་བར་འགྱུར།

It may be assumed that a person trammigrates. Yet, such a person, sought for in the fivefold way in the aggregates, spheres (of sense) and elements, does not exist. Who then will transmigrate?

upādānādupādānaṁ saṁsaran vibhavo bhavet|

vibhavaścānupādānaḥ kaḥ sa kiṁ saṁsariṣyati||3||

若從身至身　　往來即無身

若其無有身　　則無有往來

།ཉེ་བར་ལེན་ནས་ཉེར་ ལེན་པར། །འཁོར་ན་སྲིད་པ་མེད་པར་འགྱུར། །སྲིད་མེད་ཉེ་བར་ལེན་མེད་ན། །དེ་གང་ཅི་ཞིག་འཁོར་བར་འགྱུར།

Moving from one form of grasping ro another, there would be other-becoming. Who is this person who has ceased to be and is [therefore] non-grasping? Wherein does he transmigrate?

saṁskārāṇāṁ na nirvāṇaṁ kathaṁcidupapadyate|

sattvasyāpi na nirvāṇaṁ kathaṁcidupapadyate||4||

諸行若滅者　　是事終不然

眾生若滅者　　是事亦不然

།འདུ་བྱེད་མྱ་ངན་འདའ་བར་ནི། །ཇི་ལྟ་བུར་ཡང་མི་འཐད་དོ། །སེམས་ཅན་མྱ་ངན་འདའ་བར་ཡང་། །ཇི་ལྟ་བུར་ཡང་འཐད་མི་འགྱུར།

The cessation of dispositions is somehow not appropriate. The cessation even of a sentient being is also not appropriate in any way.

na badhyante na mucyante udayavyayadharmiṇaḥ|

saṁskārāḥ pūrvavatsattvo badhyate na na mucyate||5||

諸行生滅相　　不縛亦不解

眾生如先說　　不縛亦不解

།སྐྱེ་འཇིག་ཆོས་ཅན་ འདུ་བྱེད་རྣམས། །མི་འཆིང་གྲོལ་བར་མི་འགྱུར་ཏེ། །སྔ་མ་བཞིན་དུ་སེམས་ཅན་ཡང་། །མི་འཆིང་གྲོལ་བར་མི་འགྱུར་རོ།

Disposition that are of the nature of uprising and ceasing are neither bound nor released. A sentient being, like the foregoing, is neither bound nor released.

bandhanaṁ cedupādānaṁ sopādāno na badhyate|

badhyate nānupādānaḥ kimavastho'tha badhyate||6||

若身名為縛　　有身則不縛

無身亦不縛　　於何而有縛

།གལ་ཏེ་ཉེ་བར་ལེན་འཆིང་ན། །ཉེ་བར་ལེན་བཅས་འཆིང་མི་འགྱུར། །ཉེ་བར་ལེན་མེད་མི་འཆིང་སྟེ། །གནས་སྐབས་གང་ཞིག་འཆིང་བར་འགྱུར།

If grasping were to be considered a bondage, one who is with grasping is not being bound. Neither is one without grasping being bound. A person in which state is then bound?

badhnīyādbandhanaṁ kāmaṁ bandhyātpūrvaṁ bhavedyadi|

na cāsti tat śeṣamuktaṁ gamyamānagatāgataiḥ||7||

若可縛先縛　　則應縛可縛

而先實無縛　　餘如去來答

།གལ་ཏེ་བཅིང་བྱའི་སྔ་རོལ་ན། །འཆིང་བ་ཡོད་ན་འཆིང་ལ་རག། །དེ་ཡང་མེད་དེ་ལྷག་མ་ནི། །སོང་དང་མ་སོང་བགོམ་པས་བསྟན།

If it is assumed that bondage exists prior to the binding of that which is to be bound, that does not exist. The rest has been explained by [the analysis of] present moving, the moved and the not moved.

baddho na mucyate tāvadabaddho naiva mucyate|

syātāṁ baddhe mucyamāne yugapadbandhamokṣaṇe||8||

縛者無有解　　無縛亦無解

縛時有解者　　縛解則一時

།རེ་ཞིག་བཅིངས་པ་མི་གྲོལ་ཏེ། །མ་བཅིངས་པ་ཡང་གྲོལ་མི་འགྱུར། །བཅིངས་པ་གྲོལ་བཞིན་ཡིན་འགྱུར་ན། །བཅིངས་དང་གྲོལ་བ་དུས་གཅིག་འགྱུར།

One who is bound is not released, nor is one who is not bound freed. When there is releasing of one who is bound, then there would be simultaneous occurrence of bondage and release.

nirvāsyāmyanupādāno nirvāṇaṁ me bhaviṣyati|

iti yeṣāṁ grahasteṣāmupādānamahāgrahaḥ||9||

若不受諸法　　我當得涅槃

若人如是者　　還為受所縛

།བདག་ནི་ལེན་མེད་མྱ་ངན་འདའ། །མྱང་འདས་བདག་གིར་འགྱུར་རོ་ཞེས། །དེ་ལྟར་གང་དག་འཛིན་དེ་ཡི། །ཉེར་ལེན་འཛིན་པ་ཆེན་པོ་ཡིན།

"Non-grasping, I shall be free. Freedom will then be mine." For whomsoever there is grasping in this manner, that will be a gigantic grasping.

na nirvāṇasamāropo na saṁsārāpakarṣaṇam|

yatra kastatra saṁsāro nirvāṇaṁ kiṁ vikalpyate||10||

不離於生死　　而別有涅槃

實相義如是　　云何有分別

།གང་ལ་མྱ་ངན་འདས་བསྐྱེད་མེད། །འཁོར་བ་བསལ་བའང་ཡོད་མིན་པ། །དེ་ལ་འཁོར་བ་ཅི་ཞིག་ཡིན། །མྱ་ངན་འདས་པའང་ཅི་ཞིག་བརྟག

།བཅིངས་པ་དང་ཐར་པ་བརྟག་པ་ཞེས་བྱ་བ་སྟེ་རབ་ཏུ་བྱེད་པ་བཅུ་དྲུག་པའོ།

Wherein here is neither the attribution of freedom nor the elimination nor of the life-process, what is it that is being discrimnated as life-process or as freedom?

17. karmaphalaparīkṣā saptadaśamaṁ prakaraṇam|

觀業品第十七

ātmasaṁyamakaṁ cetaḥ parānugrāhakaṁ ca yat|

maitraṁ sa dharmastadbījaṁ phalasya pretya ceha ca||1||

人能降伏心　　利益於眾生

是名為慈善　　二世果報種

།བདག་ཉིད་ལེགས་པར་སྡོམ་པ་དང་། །གཞན་ལ་ཕན་འདོགས་བྱམས་སེམས་གང་། །དེ་ཆོས་དེ་ནི་འདི་གཞན་དུ། །འབྲས་བུ་དག་གི་ས་བོན་ཡིན།

Self-restraint as well as benefitting others -- this is the friendly way and it constitutes the seed that bears fruit here as well as in the next life.

cetanā cetayitvā ca karmoktaṁ paramarṣiṇā|

tasyānekavidho bhedaḥ karmaṇaḥ parikīrtitaḥ||2||

大聖說二業　　思與從思生

是業別相中　　種種分別說

།དྲང་སྲོང་མཆོག་གིས་ལས་རྣམས་ནི། །སེམས་པ་དང་ནི་བསམ་པར་གསུངས། །ལས་དེ་བདག་གི་བྱེ་བྲག་ནི། །རྣམས་པ་དུ་མར་ཡོངས་སུ་བསྒྲགས།

The SupremeAsetic has said that action is volition as well as volitional.

Many distinct varieties of that action have also been expounded.

tatra yaccetanetyuktaṁ karma tanmānasaṁ smṛtam|

cetayitvā ca yattūktaṁ tattu kāyikavācikam||3||

佛所說思者　　所謂意業是

所從思生者　　即是身口業

།དེ་ལ་ལས་གང་སེམས་པ་ཞེས། །གསུངས་པ་དེ་ནི་ཡི་ཀྱིར་འདོད། །བསམས་པ་ཞེས་ནི་གང་གསུངས་པ། །དེ་ནི་ལུས་དང་ངག་གིར་ཡིན།

Herein, what is called volition is reminisced as mental action.

Whatever is called volitional consists of the bodily and verbal.

vāgviṣpando'viratayo yāścāvijñaptisaṁjñitāḥ|

avijñaptaya evānyāḥ smṛtā viratayastathā||4||

paribhogānvayaṁ puṇyamapuṇyaṁ ca tathāvidham|

cetanā ceti saptaite dharmāḥ karmāñjanāḥ smṛtāḥ||5||

身業及口業　作與無作業

如是四事中　亦善亦不善

從用生福德　罪生亦如是

及思為七法　　能了諸業相

།ངག་དང་བསྐྱོད་དང་མི་སྡོང་བའི། །རྣམ་རིག་བྱེད་མིན་ཞེས་བྱ་གང་། །སྡོང་བའི་རྣམ་རིག་བྱེད་མིན་པ། །གཞན་དག་ཀྱང་ནི་དེ་བཞིན་འདོད།

།ལོངས་སྤྱོད་ལས་བྱུང་བསོད་ནམས་དང་། །བསོད་ནམས་མ་ཡིན་ཚུལ་དེ་བཞིན། །སེམས་པ་དང་ནི་ཆོས་དེ་བདུན། །ལས་སུ་ མངོན་པར་འདོད་པ་ཡིན།

Whatever words and deeds that are associated with delight and designated as non-intimation, and also those others reminisced as nonintimation, but are assodated with --delight; similarly, merit as well as demerit consequent upon enjoyment, and finally, volition--these are reminisced as the seven things that are productive of action.

tiṣṭhatyā pākakālāccetkarma tannityatāmiyāt|

niruddhaṁ cennirūddhaṁ satkiṁ phalaṁ janayiṣyati||6||

業住至受報　　是業即為常

若滅即無業　　云何生果報

།གལ་ཏེ་སྨིན་པའི་དུས་བར་དུ། །གནས་ན་ལས་དེ་རྟག་པར་འགྱུར། །གལ་ཏེ་འགགས་ན་འགགས་གྱུར་པ། །ཇི་ལྟར་འབྲས་བུ་སྐྱེ་བར་འགྱུར།

If it is assumed that action remains during the time it is maturing, then it will approach permanence. If it is assumed to have ceased, then having ceased, how can it produce a fruit?

yo'ṅkuraprabhṛtirbījātsaṁtāno'bhipravartate|

tataḥ phalamṛte bījātsa ca nābhipravartate||7||

如芽等相續　　皆從種子生

從是而生果　　離種無相續

།སྨྱུ་གུ་ལ་སོགས་རྒྱུན་གང་ནི། །ས་བོན་ལས་ནི་མངོན་པར་འབྱུང་། །དེ་ལས་འབྲས་བུ་ས་བོན་ནི། ། མེད་ན་དེ་ཡང་འབྱུང་མི་འགྱུར།

Whatever series that begins with a sprout proceeds from a seed, and then produce a fruit. However, without a seed, such [a series] would not proceed.

bījācca yasmātsaṁtānaḥ saṁtānācca phalodbhavaḥ|

bījapūrvaṁ phalaṁ tasmānnocchinnaṁ nāpi śāśvatam||8||

從種有相續　　從相續有果

先種後有果　　不斷亦不常

།གང་ཕྱིར་ས་བོན་ལས་རྒྱུན་དང་། །རྒྱུན་ལས་འབྲས་བུ་འབྱུང་འགྱུར་ཞིང་། །ལས་ནི་འབྲས་བུའི་སྔོན་འགྲོ་བ། །དེ་ཕྱིར་ཆད་མིན་རྟག་མ་ཡིན།

Since a series arises from a seed and a fruit arises from a series, a fruit that is preceded by a seed is, therefore, neither interrupted nor eternal.

yastasmāccittasaṁtānaścetaso'bhipravartate|

tataḥ phalamṛte cittātsa ca nābhipravartate||9||

如是從初心　　心法相續生

從是而有果　　離心無相續

།སེམས་ཀྱི་རྒྱུན་ནི་གང་ཡིན་པ། །སེམས་ལས་མངོན་པར་འབྱུང་བར་འགྱུར། །དེ་ལས་འབྲས་བུ་སེམས་ལྟ་ཞིག །མེད་ན་དེ་ཡང་འབྱུང་མི་འགྱུར།

Therefore, whatever thought-series there is, that proceeds from a thought and from that fruit.

That thought series would not proceed without a thought.

cittācca yasmātsaṁtānaḥ saṁtānācca phalodbhavaḥ|

karmapūrvaṁ phalaṁ tasmānnocchinnaṁ nāpi śāśvatam||10||

從心有相續　　從相續有果

先業後有果　　不斷亦不常

།གང་ཕྱིར་སེམས་ལས་རྒྱུན་དང་ནི། །རྒྱུན་ལས་འབྲས་བུ་འབྱུང་འགྱུར་ཞིང་། །ལས་ནི་འབྲས་བུའི་སྔོན་འགྲོ་བ། །དེ་ཕྱིར་ཆད་མིན་རྟག་མ་ཡིན།

Since a continuous series arises from thought and from the continuous series the uprising of a fruit, the fruit that is preceded by action is neither interrupted nor eternal.

dharmasya sādhanopāyāḥ śuklāḥ karmapathā daśa|

phalaṁ kāmaguṇāḥ pañca dharmasya pretya ceha ca||11||

能成福德者　　是十白業道

二世五欲樂　　即是白業報

།དཀར་པོའི་ལས་ཀྱི་ལམ་བཅུ་པོ། །ཆོས་སྒྲུབ་པ་ཡི་ཐབས་ཡིན་ཏེ། །ཆོས་ཀྱི་འབྲས་བུ་འདི་གཞན་དུ། །འདོད་པའི་ཡོན་ཏན་རྣམ་ལྔ་པོ།

The ten pure paths of action are the means of achieving good. The five strands of sense pleasure represent the fruit of good, here as well as in the next life.

bahavaśca mahāntaśca doṣāḥ syurapi[31] kalpanā|

yadyeṣā tena[32] naivaiṣā kalpanātropapadyate||12||

若如汝分別　　其過則甚多

是故汝所說　　於義則不然

།གལ་ཏེ་བརྟག་པ་དེར་འགྱུར་ན། །ཉེས་པ་ཆེན་པོ་མང་པོར་འགྱུར། །དེ་ལྟ་བས་ན་བརྟག་པ་དེ། །འདིར་ནི་འཐད་པ་མ་ཡིན་ནོ།

If there were to be such a thought, there would be many a great error.

Therefore, such a thought is not appropriate here.

imāṁ punaḥ pravakṣyāmi kalpanāṁ yātra yojyate|

buddhaiḥ pratyekabuddhaiśca śrāvakaiścānuvarṇitām||13||

今當復更說　　順業果報義

---

[31] De Jong: syur yadi.

[32] De Jong: syad eṣā tena.

諸佛辟支佛　　賢聖所稱歎

།སངས་རྒྱས་རྣམས་དང་རང་རྒྱལ་དང་། །ཉན་ཐོས་རྣམས་ ཀྱིས་གང་གསུངས་པའི། །བརྟག་པ་གང་ཞིག་འདིར་འཐད་པ། །དེ་ནི་རབ་ཏུ་བརྗོད་པར་བྱ།

Moreover, I shall expound the following thought which is appropriate and which has been extolled by the Buddhas, the self-enlightened ones and the disciples.

pat(t)raṁ yathāvipraṇāśastatharṇamiva karma ca|

caturvidho dhātutaḥ sa prakṛtyāvyākṛtaśca saḥ||14||

不失法如券　　業如負財物

此性則無記　　分別有四種

།ཇི་ལྟར་དཔང་རྒྱ་དེ་བཞིན་ཆུང་། །མི་ཟ་ལས་ནི་བུ་ལོན་བཞིན། །དེ་ནི་ཁམས་ལས་རྣམ་པ་བཞི། །དེ་ཡང་རང་བཞིན་ལུང་མ་བསྟན།

Like an imperishable promissory note, so is debt as well as action.

It is fourfold in terms of realms and indeterminate in terms of primal nature.

prahāṇato na praheyo bhāvanāheya eva vā|

tasmādavipraṇāśena jāyate karmaṇāṁ phalam||15||

見諦所不斷　　但思惟所斷

以是不失法　　諸業有果報

།སྤོང་བས་སྤང་བ་མ་ཡིན་ཏེ།། བསྒོམ་པས་སྤང་བ་ཉིད་ཀྱང་ཡིན། །དེ་ཕྱིར་ཆུད་མི་ཟ་བ་ཡིས། །ལས་ཀྱི་འབྲས་བུ་སྐྱེད་པར་འགྱུར།

That [i.e., the imperishable karma would not be relinquished by simple relinquishing. It is to be relinquished only through cultivation. Thus, through the imperishable arises the fruit of action.

prahāṇataḥ praheyaḥ syātkarmaṇaḥ saṁkrameṇa vā|

yadi doṣāḥ prasajyeraṁstatra karmavadhādayaḥ||16||

若見諦所斷　　而業至相似

則得破業等　　如是之過咎

།གལ་ཏེ་སྤོང་བས་སྤང་བ་དང་། །ལས་འཕོ་བ་ཡིས་འཇིག་འགྱུར་ན། །དེ་ལ་ལས་འཇིག་ལ་སོགས་པའི། །སྐྱོན་རྣམས་སུ་ནི་ཐལ་བར་འགྱུར།

If it is to be relinquished through simple relinquishing or through the transformation of action, then there would follow a variety of errors such as the destruction of actions.

sarveṣāṁ viṣabhāgānāṁ sabhāgānāṁ ca karmaṇām|

pratisaṁdhau sadhātūnāmeka utpadyate tu saḥ||17||

一切諸行業　　相似不相似

一界初受身　　爾時報獨生

།ཁམས་མཚུངས་ལས་ནི་ཆ་མཚུངས་དང་། །ཆ་མི་མཚུངས་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱི། །དེ་ནི་ཉིང་མཚམས་སྦྱོར་བའི་ཚེ། །གཅིག་པོ་ཁོ་ན་སྐྱེ་བར་འགྱུར།

Of all thee actions, whether dissimilar or similar, belonging to certain realms, only one would arise at the moment of birth [of a being].

karmaṇaḥ karmaṇo dṛṣṭe dharma utpadyate tu saḥ|

dviprakārasya sarvasya vipakke'pi ca tiṣṭhati||18||

如是二種業　　現世受果報

或言受報已　　而業猶故在

།མཐོང་བའི་ཆོས་ལ་རྣམ་གཉིས་པོ། །ཀུན་གྱི་ལས་དང་ལས་ཀྱི་དེ། །ཐ་དད་པར་ནི་སྐྱེ་འགྱུར་ཞིང་། །རྣམ་པར་སྨིན་ཀྱང་གནས་པ་ཡིན།

That [imperishable] arises in the present life, corresponding to all the actions having dual natures [similar and dissimilar, good and bad, etc.] and stays so even when matured.

phalavyatikramādvā sa maraṇādvā nirudhyate|

anāsravaṁ sāsravaṁ ca vibhāgaṁ tatra lakṣayet||19||

若度果已滅　　若死已而滅

於是中分別　　有漏及無漏

།དེ་ནི་འབྲས་བུ་འཕོ་བ་དང༌། །ཤི་བར་གྱུར་ན་འགག་པར་འགྱུར། །དེ་ཡི་རྣམ་དབྱེ་ཟག་མེད་དང༌། །ཟག་དང་བཅས་པར་ཤེས་པར་བྱ།

That [imperishable] ceases as result of the interruption of the fruit or as a result of death.

Herein, a distinction between one with influxes and the one without influxes is to be signified.

śūnyatā ca na cocchedaḥ saṁsāraśca na śāśvatam|

karmaṇo'vipraṇāśaśca dharmo buddhena deśitaḥ||20||

雖空亦不斷　　雖有亦不常

業果報不失　　是名佛所說

།སྟོང་པ་ཉིད་དང་ཆད་མེད་དང༌། །འཁོར་བ་དང་ནི་རྟག་པ་མིན། །ལས་རྣམས་ཆུད་མི་ཟ་བའི་ཆོས། །སངས་རྒྱས་ཀྱིས་ནི་བསྟན་པ་ཡིན།

Emptiness, however, is not annihilation; life-process is also not eternal; the imperishability is of action -- such is the doctrine taught by the Buddha.

karma notpadyate kasmāt niḥsvabhāvaṁ yatastataḥ|

yasmācca tadanutpannaṁ na tasmādvipraṇaśyati||21||

諸業本不生　　以無定性故

諸業亦不滅　　以其不生故

།གང་ཕྱིར་ལས་ནི་སྐྱེ་བ་མེད། །འདི་ལྟར་རང་བཞིན་མེད་དེའི་ཕྱིར། །གང་ཕྱིར་དེ་ནི་མ་སྐྱེས་པ། །དེ་ཕྱིར་ཆུད་ཟར་མི་འགྱུར་རོ།

Why does action not arise? Because it is without self-nature. Since it is non-arisen, it does not perish.

karma svabhāvataścetsyācchāśvataṁ syādasaṁśayam|

akṛtaṁ ca bhavetkarma kriyate na hi śāśvatam||22||

若業有性者　　是則名為常

不作亦名業　　常則不可作

།གལ་ཏེ་ལས་ལ་རང་བཞིན་ཡོད། །རྟག་པར་འགྱུར་བར་ཐེ་ཚོམ་མེད། །ལས་ནི་བྱས་པ་མ་ཡིན་འགྱུར། །རྟག་ལ་བྱ་བ་མེད་ཕྱིར་རོ།

If it is assumed that action comes to be from self-nature, it certainly will be eternal, and action would also be uncaused, for that which is eternal is, indeed, not caused.

akṛtābhyāgamabhayaṁ syātkarmākṛtakaṁ yadi|

abrahmacaryavāsaśca doṣastatra prasajyate||23||

若有不作業　　不作而有罪

不斷於梵行　　而有不淨過

།ཅི་སྟེ་ལས་ནི་མ་བྱས་ན། །མ་བྱས་པ་དང་ཕྲད་འཇིགས་འགྱུར། །ཚངས་སྤྱོད་གནས་པ་མ་ཡིན་པའང་། །དེ་ལ་སྐྱོན་དུ་ཐལ་བར་འགྱུར།

If an action were not performed [by the individual], then there would be fear of being confronted by something not performed [by him]. An ignoble life as well as error would follow from this.

vyavahārā virudhyante sarva eva na saṁśayaḥ|

puṇyapāpakṛtornaiva pravibhāgaśca yujyate||24||

是則破一切　　世間語言法

作罪及作福　　亦無有差別

།ཐ་སྙད་ཐམས་ཅད་ཉིད་དང་ཡང་། །འགལ་བར་འགྱུར་བར་ཐེ་ཚོམ་མེད། །བསོད་ནམས་དང་ནི་སྡིག་བྱེད་པའི། ། རྣམ་པར་དབྱེ་བའང་འཐད་མི་འགྱུར།

Undoubtedly, all conventions would then be contradicted. The distinction between the performance of merit and evil will also not be proper.

tadvipakvavipākaṁ ca punareva vipakṣyati|

karma vyavasthitaṁ yasmāttasmātsvābhāvikaṁ yadi||25||

若言業決定　　而自有性者

受於果報已　　而應更復受

།དེ་ནི་རྣམ་སྨིན་སྨིན་འགྱུར་པ། །ཡང་དང་ཡང་དུ་རྣམ་སྨིན་འགྱུར། །གལ་ཏེ་རང་བཞིན་ཡོད་ན་ནི། །གང་ཕྱིར་ལས་གནས་དེ་ཡི་ཕྱིར།

If action were to be determined, because it possesses self-nature, then a

maturity that has matured will again mature.

karma kleśātmakaṁ cedaṁ te ca kleśā na tattvataḥ|

na cette tattvataḥ kleśāḥ karma syāttattvataḥ katham||26||

若諸世間業　　從於煩惱生

是煩惱非實　　業當何有實

།ལས་འདི་ཉོན་མོངས་དག་ཉིད་ལ། ཉོན་མོངས་དེ་དག་ཡང་དག་མིན། །གལ་ཏེ་ཉོན་མོངས་ ཡང་དག་མིན། །ལས་ནི་ཡང་དག་ཇི་ལྟར་ཡིན།

If this action is associated with defilements, these defilements, in turn, are not found in themselves. If defilements are not in themselves, how could there be an action in itself?

karma kleśāśca dehānāṁ pratyayāḥ samudāhṛtāḥ|

karma kleśāśca te śūnyā yadi deheṣu kā kathā||27||

諸煩惱及業　　是說身因緣

煩惱諸業空　　何況於諸身

།ལས་དང་ཉོན་མོངས་པ་དག་ནི། །ལུས་རྣམས་ཀྱི་ནི་རྐྱེན་དུ་བསྟན། །གལ་ཏེ་ལས་དང་ཉོན་མོངས་པ། །དེ་སྟོང་ལུས་ལ་ཇི་ལྟར་བརྗོད།

Action and defilements are specified as the conditions of the [different] bodies. However, if these actions and defilements are empty, what could be said about the bodies?

avidyānivṛto jantustṛṣṇāsaṁyojanaśca saḥ|

sa bhoktā sa ca na karturanyo na ca sa eva saḥ||28||

無明之所蔽　　愛結之所縛

而於本作者　　不即亦不異

།མ་རིག་བསྒྲིབས་པའི་སྐྱེ་བོ་གང་། །སྲེད་ལྡན་དེ་ནི་ཟ་བ་པོ། །དེ་ཡང་བྱེད་ ལས་གཞན་མིན་ཞིང་། །དེ་ཉིད་དེ་ཡང་མ་ཡིན་ནོ།

A sentient being, beclouded by ignorance, is also fettered by craving.

As an experiencer, he is neither identical with nor different from the agent.

na pratyayasamutpannaṁ nāpratyayasamutthitam|

asti yasmādidaṁ karma tasmātkartāpi nāstyataḥ||29||

業不從緣生　　不從非緣生

是故則無有　　能起於業者

།གང་གི་ཕྱིར་ན་ལས་འདི་ནི། །རྐྱེན་ལས་བྱུང་བ་མ་ཡིན་ཞིང་། །རྐྱེན་མིན་ལས་བྱུང་ཡོད་མིན་པ། །དེ་ཕྱིར་བྱེད་པ་པོ་ཡང་མེད།

Since this action does not exist as arisen from a condition nor as issuing forth from a non-condition, even an agent does not exist.

karma cennāsti kartā ca kutaḥ syātkarmajaṁ phalam|

asatyatha phale bhoktā kuta eva bhaviṣyati||30||

無業無作者　　何有業生果

若其無有果　　何有受果者

།གལ་ཏེ་ལས་དང་བྱེད་མེད་ན། །ལས་སྐྱེས་འབྲས་བུ་ག་ལ་ཡོད། །ཅི་སྟེ་འབྲས་བུ་ ཡོད་མིན་ན། །ཟ་བ་པོ་ལྟ་ག་ལ་ཡོད།

If both action and agent are non-existent, what could there be the fruit born of action?

When there is no fruit, where can there be an experiencer?

yathā nirmitakaṁ śāstā nirmimītarddhisaṁpadā|

nirmito nirmimītānyaṁ sa ca nirmitakaḥ punaḥ||31||

如世尊神通　　所作變化人

如是變化人　　復變作化人

།ཇི་ལྟར་སྟོན་པས་སྤྲུལ་པ་ནི། །རྫུ་འཕྲུལ་ཕུན་ཚོགས་ཀྱིས་སྤྲུལ་ཞིང་། །སྤྲུལ་པ་དེ་ཡང་སྤྲུལ་པ་ན། །སླར་ཡང་གཞན་ནི་སྤྲུལ་པ་ལྟར།

Just as a teacher, through psydso-kinetic power, were to create a figure, and this created figure were to create another, that in turn would be a created.

tathā nirmitakākāraḥ kartā karma ca tatkṛtam|

tadyathā nirmitenānyo nirmito nirmitastathā||32||

如初變化人　　是名為作者

變化人所作　　是則名為業

།དེ་བཞིན་བྱེད་པོ་དེ་ལས་གང་། །བྱས་པའང་སྤྲུལ་པའི་རྣམ་པ་བཞིན། །དཔེར་ན་ སྤྲུལ་པས་སྤྲུལ་གཞན་ཞིག། །སྤྲུལ་པ་མཛད་པ་དེ་བཞིན་ནོ།

In the same way, an agent is like a created form and his action is like his creation.

It is like the created form created by anther who is created.

kleśāḥ karmāṇi dehāśca kartāraśca phalāni ca|

gandharvanagarākārā marīcisvapnasaṁnibhāḥ||33||

諸煩惱及業　　作者及果報

皆如幻與夢　　如炎亦如嚮

།ཉོན་མོངས་ལས་དང་ལུས་རྣམས་དང་། །བྱེད་པ་པོ་དང་འབྲས་བུ་དག། །དྲི་ཟའི་གྲོང་ཁྱེར་ལྟ་བུ་དང་། །སྨིག་རྒྱུ་རྨི་ལམ་འདྲ་བ་ཡིན།

།ལས་བརྟག་པ་ཞེས་བྱ་བ་སྟེ་རབ་ཏུ་བྱེད་པ་བཅུ་བདུན་པའོ།།

Defilements, actions and bodies, agents as well as fruits, all these are similar to the cities of the *gandharvas*, are comparable to mirages and dreams.

18. ātmaparīkṣā aṣṭādaśamaṁ prakaraṇam|

觀法品第十八

ātmā skandhā yadi bhavedudayavyayabhāgbhavet|

skandhebhyo'nyo yadi bhavedbhavedaskandhalakṣaṇaḥ||1||

若我是五陰　　我即為生滅

若我異五陰　　則非五陰相

||གལ་ཏེ་ཕུང་པོ་བདག་ཡིན་ན། །སྐྱེ་དང་འཇིག་པ་ཅན་དུ་འགྱུར། །གལ་ཏེ་ཕུང་པོ་རྣམས་ལས་གཞན། །ཕུང་པོའི་མཚན་ཉིད་མེད་པར་འགྱུར།

If the self were to be identical with the aggregates, it will partake of uprising and ceasing. If it were to be different from aggregates, it would have the characteristics of the non-aggregates.

ātmanyasati cātmīyaṁ kuta eva bhaviṣyati|

nirmamo nirahaṁkāraḥ śamādātmātmanīnayoḥ||2||

若無有我者　　何得有我所

滅我我所故　　名得無我智

།བདག་ཉིད་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ན། །བདག་གི་ཡོད་པར་ག་ལ་འགྱུར། །བདག་དང་བདག་གི་ཞི་བའི་ཕྱིར། །ངར་འཛིན་ང་ཡིར་འཛིན་མེད་འགྱུར།

In the absence of a self, how can there be something that belongs to the self? From the appeasement of the modes of self and self hood, one abstains from crating the notions of "mine" and "I."

nirmamo nirahaṁkāro yaśca so'pi na vidyate|

nirmamaṁ nirahaṁkāraṁ yaḥ paśyati na paśyati||3||

得無我智者　　是則名實觀

得無我智者　　是人為希有

།ངར་འཛིན་ང་ཡིར་འཛིན་མེད་གང་། །དེ་ཡང་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ཏེ། །ངར་འཛིན་ང་ཡིར་འཛིན་མེད་པར། །གང་གིས་མཐོང་བས་མི་མཐོང་ངོ་།

Whosoever is free from selfishness and egoism, he too is not evident.

Whoever perceives someone as free from selfishness and egoism, he too does not perceive.

mametyahamiti kṣīṇe bahirdhādhyātmameva ca|

nirudhyata upādānaṁ tatkṣayājjanmanaḥ kṣayaḥ||4||

內外我我所　　盡滅無有故

諸受即為滅　　受滅則身滅

།ནང་དང་ཕྱི་རོལ་ཉིད་དག་ལ། །བདག་དང་བདག་གི་སྙམ་ཟད་ན། །ཉེ་བར་ལེན་པ་འགག་འགྱུར་ཞིང་། །དེ་ཟད་པས་ན་སྐྱེ་བ་ཟད།

When views perpining to "mine" and "I”, whether they are associated with the internal or the external, have waned, then grasping comes to cease. With the waiting of that [grasping], there is waning of birth.

karmakleśakṣayānmokṣaḥ karmakleśā vikalpataḥ|

te prapañcātprapañcastu śūnyatāyāṁ nirudhyate||5||

業煩惱滅故　　名之為解脫

業煩惱非實　　入空戲論滅

།ལས་དང་ཉོན་མོངས་ཟད་པས་ཐར། །ལས་དང་ཉོན་མོངས་རྣམ་རྟོག་ལས། །དེ་དག་སྤྲོས་ལས་སྤྲོས་པ་ནི། །སྟོང་པ་ཉིད་ཀྱིས་འགག་པར་འགྱུར།

On the waning of defilements of action, there is release. Defilements of action belong to one who discriminates, and these in nun result from obsession. Obsession, in its turn, ceases within the context of emptiness.

ātmetyapi prajñapitamanātmetyapi deśitam|

buddhairnātmā na cānātmā kaścidityapi deśitam||6||

諸佛或說我　　或說於無我

諸法實相中　　無我無非我

།བདག་གོ་ཞེས་ཀྱང་བཏགས་གྱུར་ཅིང་།།བདག་མེད་ཅེས་ཀྱང་བསྟན་པར་གྱུར།།སངས་རྒྱས་རྣམས་ཀྱིས་བདག་དང་ནི།།བདག་མེད་འགའ་མེད་ཅེས་ཀྱང་བསྟན།

The Buddha's have make known the conception of self and taught the doctrine of no-self. At the same time, they have not spoken of something as the self or as the non-self.

nivṛttamabhidhātavyaṁ nivṛtte cittagocare|

anutpannāniruddhā hi nirvāṇamiva dharmatā||7||

諸法實相者　　心行言語斷

無生亦無滅　　寂滅如涅槃

།བརྗོད་པར་བྱ་བ་ལྡོག་པ་སྟེ། །སེམས་ཀྱི་སྤྱོད་ཡུལ་ལྡོག་པས་སོ། །མ་སྐྱེས་པ་དང་མ་འགགས་པ། །ཆོས་ཉིད་མྱ་ངན་འདས་དང་མཚུངས།

When the sphere of though has ceased, that which is to be designated also has ceased. Like freedom, the nature of things in non-arisen and non-ceased.

sarvaṁ tathyaṁ na vā tathyaṁ tathyaṁ cātathyameva ca|

naivātathyaṁ naiva tathyametadbuddhānuśāsanam||8||

一切實非實　　亦實亦非實

非實非非實　　是名諸佛法

།ཐམས་ཅད་ཡང་དག་ཡང་དག་མིན། །ཡང་དག་ཡང་དག་མ་ཡིན་ཉིད། །ཡང་དག་མིན་མིན་ཡང་དག་མིན། །དེ་ནི་སངས་རྒྱས་རྗེས་བསྟན་པའོ།

Everything is such, not such, both such and not such, and neither such and not such: this is the Buddha's admonition.

aparapratyayaṁ śāntaṁ prapañcairaprapañcitam|

nirvikalpamanānārthametattattvasya lakṣaṇam||9||

自知不隨他　　寂滅無戲論

無異無分別　　是則名實相

།གཞན་ལས་ཤེས་མིན་ཞི་བ་དང་། །སྤྲོས་པ་རྣམས་ཀྱིས་མ་སྤྲོས་པ། །རྣམ་རྟོག་མེད་དོན་ཐ་དད་མེད། །དེ་ནི་དེ་ཉིད་མཚན་ཉིད་དོ།

Independently realized, peaceful, unobsessed by obsessions, without discriminations and a variety of meanings: such is the characteristic of truth.

pratītya yadyadbhavati na hi tāvattadeva tat|

na cānyadapi tattasmānnocchinnaṁ nāpi śāśvatam||10||

若法從緣生　　不即不異因

是故名實相　　不斷亦不常

།གང་ལ་བརྟེན་ཏེ་གང་འབྱུང་བ། །དེ་ནི་རེ་ཞིག་དེ་ཉིད་མིན། །དེ་ལས་གཞན་པའང་མ་ཡིན་ཕྱིར། །དེ་ཕྱིར་ཆད་མིན་རྟག་མ་ཡིན།

Whatever that arises depending upon whatever, that is not identical nor different from it. Therefore, it is neither annihilated nor eternal.

anekārthamanānārthamanucchedamaśāśvatam|

etattallokanāthānāṁ buddhānāṁ śāsanāmṛtam||11||

不一亦不異　　不常亦不斷

是名諸世尊　　教化甘露味

།སངས་རྒྱས་འཇིག་རྟེན་མགོན་རྣམས་ཀྱི། །བསྟན་པ་བདུད་རྩིར་གྱུར་པ་དེ། །དོན་གཅིག་མ་ཡིན་ཐ་དད་མིན། ཆད་པ་མ་ཡིན་རྟག་མ་ཡིན།

That is without a variety of meanings or one single meaning, it is not annihilation nor is it eternal. Such, it is reminisced, is the immortal message of the Buddhas, the patrons of the world.

saṁbuddhānāmanutpāde śrāvakāṇāṁ punaḥ kṣaye|

jñānaṁ pratyekabuddhānāmasaṁsargātpravartate||12||

若佛不出世　　佛法已滅盡

諸辟支佛智　　從於遠離生

།རྫོགས་སངས་རྒྱས་རྣམས་མ་བྱུང་ཞིང་། །ཉན་ཐོས་རྣམས་ནི་ཟད་གྱུར་ཀྱང་། །རང་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཡེ་ཤེས་ནི། །སྟོན་པ་མེད་ལས་རབ་ཏུ་སྐྱེ།

།བདག་དང་ཆོས་བརྟག་པ་ཞེས་བྱ་བ་སྟེ་རབ་ཏུ་བྱེད་པ་བཅོ་བརྒྱད་པའོ།།

When the fully enlightened ones do not appear; on the waning of disciples; the wisdom of the self-enlightened ones proceeds without association.

19. kālaparīkṣā ekonaviṁśatitamaṁ prakaraṇam|

觀時品第十九

pratyutpanno'nāgataśca yadyatītamapekṣya hi|

pratyutpanno'nāgataśca kāle'tīte bhaviṣyataḥ||1||

若因過去時　　有未來現在

未來及現在　　應在過去時

||ད་ལྟར་བྱུང་དང་མ་འོངས་པ། །གལ་ཏེ་འདས་ལ་ལྟོས་གྱུར་ན། །ད་ལྟར་བྱུང་དང་མ་འོངས་པ། །འདས་པའི་དུས་ན་ཡོད་པར་འགྱུར།

If the present and the future exist contingent upon the pat, then the present and the future would be in the past time.

pratyutpanno'nāgataśca na stastatra punaryadi|

pratyutpanno'nāgataśca syātāṁ kathamapekṣya tam||2||

若過去時中　　無未來現在

未來現在時　　云何因過去

།ད་ལྟར་བྱུང་དང་མ་འོངས་པ། །གལ་ཏེ་དེ་ན་མེད་གྱུར་ན། །ད་ལྟར་བྱུང་དང་མ་འོངས་པ། །ཇི་ལྟར་དེ་ལ་ལྟོས་པར་འགྱུར།

Again, if the present and the future were not to exist therein [i. e., in the past], how could the present and the future be contingent upon that?

anapekṣya punaḥ siddhirnātītaṁ vidyate tayoḥ|

pratyutpanno'nāgataśca tasmātkālo na vidyate||3||

不因過去時　　則無未來時

亦無現在時　　是故無二時

།འདས་པ་ལ་ནི་མ་ལྟོས་པར། །དེ་གཉིས་གྲུབ་པ་ཡོད་མ་ཡིན། །དེ་ཕྱིར་ད་ལྟར་བྱུང་བ་དང་། །མ་འོངས་དུས་ཀྱང་ཡོད་མ་ཡིན།

Moreover, non-contingent upon the past, theit [i.e. of the prerent and future] establishment is not evident. Therefore, neither a present nor a future time is evident.

etenai vāvaśiṣṭau dvau krameṇa parivartakau|

uttamādhamamadhyādīnekatvādīṁśca lakṣayet||4||

以如是義故　　則知餘二時

上中下一異　　是等法皆無

།རིམ་པའི་ཚུལ་ནི་འདི་ཉིད་ཀྱིས། །ལྷག་མ་གཉིས་པོ་བསྒོར་བ་དང་། །མཆོག་དང་ཐ་མ་འབྲིང་ལ་སོགས། །གཅིག་ལ་སོགས་པའང་ཤེས་པར་བྱ།

Following the same method, the remaining two periods of [time] as well as related concepts such as the highest, the lowest and the middle, and also identity, etc. should be characterized.

nāsthito gṛhyate kālaḥ sthitaḥ kālo na vidyate|

yo gṛhyetāgṛhītaśca kālaḥ prajñapyate katham||5||

時住不可得　　時去亦叵得

時若不可得　　云何說時相

།མི་གནས་དུས་ནི་འཛིན་མི་བྱེད།།གང་ཞིག་གཟུང་བར་བྱ་བའི་དུས། །གནས་པ་ཡོད་པ་མ་ཡིན་པས། །མ་བཟུང་དུས་ནི་ཇི་ལྟར་གདགས།

A non-static time is not observed, A static time is not evident, Even if the unobserved time were to be observed, how can it' be made known?

bhāvaṁ pratītya kālaścetkālo bhāvādṛte kutaḥ|

na ca kaścana bhāvo'sti kutaḥ kālo bhaviṣyati||6||

因物故有時　　離物何有時

物尚無所有　　何況當有時

།གལ་ཏེ་དུས་ནི་དངོས་བརྟེན་ཏེ།།དངོས་མེད་དུས་ནི་ག་ལ་ཡོད།།དངོས་པོ་འགའ་ཡང་ཡོད་མིན་ན། །དུས་ལྟ་ཡོད་ པར་ག་ལ་འགྱུར།

།དུས་བརྟག་པ་ཞེས་བྱ་བ་སྟེ་རབ་ཏུ་བྱེད་པ་བཅུ་དགུ་པའོ།།

If it is assumed that time exists depending upon an existent, how can there be time without an existent? No existent with whatsoever found to exist. Where can time be?

20. sāmagrīparīkṣā viṁśatitamaṁ prakaraṇam|

觀因果品第二十

hetośca pratyayānāṁ ca sāmagryā jāyate yadi|

phalamasti ca sāmagryāṁ sāmagryā jāyate katham||1||

若衆緣和合　　而有果生者

和合中已有　　何須和合生

||གལ་ཏེ་རྒྱུ་དང་རྐྱེན་རྣམས་ཀྱི། །ཚོགས་པ་ཉིད་ལས་སྐྱེ་འགྱུར་ཞིང་། །ཚོགས་ལ་འབྲས་བུ་ཡོད་ན་ནི། །ཇི་ལྟར་ཚོགས་པ་ཉིད་ལས་སྐྱེ།

If the effect were to arise from a harmony of cause and conditions, and if it were to exist in the harmony, how can it arise from the harmony?

hetośca pratyayānāṁ ca sāmagryā jāyate yadi|

phalaṁ nāsti ca sāmagryāṁ sāmagryā jāyate katham||2||

若衆緣和合　　是中無果者

云何從衆緣　　和合而果生

|གལ་ཏེ་རྒྱུ་དང་རྐྱེན་རྣམས་ཀྱི། །ཚོགས་པ་ཉིད་ ལས་སྐྱེ་འགྱུར་ཞིང་། །ཚོགས་ལ་འབྲས་བུ་མེད་ན་ནི། །ཇི་ལྟར་ཚོགས་པ་ཉིད་ལས་སྐྱེ།

If the effect were to arise from a harmony of cause and conditions and if it were not to exist in the harmony, how can it arise from the harmony?

hetośca pratyayānāṁ ca sāmagryāmasti cetphalam|

gṛhyeta nanu sāmagryāṁ sāmagryāṁ ca na gṛhyate||3||

若衆緣和合　　是中有果者

和合中應有　　而實不可得

|གལ་ཏེ་རྒྱུ་དང་རྐྱེན་རྣམས་ཀྱི། །ཚོགས་ལ་འབྲས་བུ་ཡོད་ན་ནི། །ཚོགས་ལ་གཟུང་དུ་ཡོད་རིགས་ན། །ཚོགས་པ་ཉིད་ལ་གཟུང་དུ་མེད།

If it is assumed that the effect exists in the harmony of cause and conditions, should it not be observed in the harmony? However, it is not observed in the harmony.

hetośca pratyayānāṁ ca sāmagryāṁ nāsti cetphalam|

hetavaḥ pratyayāśca syurahetupratyayaiḥ samāḥ||4||

若眾緣和合　　是中無果者

是則眾因緣　　與非因緣同

།གལ་ཏེ་རྒྱུ་དང་རྐྱེན་རྣམས་ཀྱི། །ཚོགས་ ལ་འབྲས་བུ་མེད་ན་ནི། །རྒྱུ་རྣམས་དང་ནི་རྐྱེན་དག་ཀྱང་། །རྒྱུ་རྐྱེན་མ་ཡིན་མཚུངས་པར་འགྱུར།

If the effect were not to exist in the harmony of cause and conditions, then the cause and conditions would be comparable to non-cause and non-conditions.

hetukaṁ phalasya dat(t)vā[33] yadi heturnirudhyate|

yaddattaṁ yanniruddhaṁ ca hetorātmadvayaṁ bhavet||5||

若因與果因　　作因已而滅

是因有二體　　一與一則滅

།གལ་ཏེ་རྒྱུས་ནི་འབྲས་བུ་ལ། །རྒྱུ་བྱིན་ནས་ནི་འགག་འགྱུར་ན། །གང་བྱིན་པ་དང་གང་འགགས་པའི། །རྒྱུ་ཡི་བདག་ཉིད་གཉིས་སུ་འགྱུར།

If the cause were to cease having passed on that causal status to the effect, then there would be two forms of the cause: the given and the ceased.

hetuṁ phalasyādatvā ca yadi heturnirudhyate|

hetau niruddhe jātaṁ tatphalamāhetukaṁ bhavet||6||

若因不與果　　作因已而滅

因滅而果生　　是果則無因

།གལ་ཏེ་རྒྱུས་ནི་འབྲས་བུ་ལ། ། རྒྱུ་མ་བྱིན་པར་འགག་འགྱུར་ན། །རྒྱུ་འགགས་ནས་ནི་སྐྱེས་པ་ཡི། །འབྲས་བུ་དེ་དག་རྒྱུ་མེད་འགྱུར།

[33] De Jong: hetuṁ phalasya datvā ca.

If the cause were to ease without passing on the causal status to the effect, then the effect that is born when the cause has ceased would be without a cause.

phalaṁ sahaiva sāmagryā yadi prādurbhavetpunaḥ|

ekakālau prasajyete janako yaśca janyate||7||

若衆緣合時　　而有果生者

生者及可生　　則為一時俱

།གལ་ཏེ་ཚོགས་དང་ལྷན་ཅིག་ཏུ། །འབྲས་བུ་ཡང་ནི་སྐྱེ་འགྱུར་ན། །སྐྱེད་པར་བྱེད་དང་བསྐྱེད་བྱ་གང་། །དུས་གཅིག་པར་ནི་ཐལ་བར་འགྱུར།

If, again, the effect were to appear together with the harmony, then it would follow that the producer and the produce are contemporaneous.

pūrvameva ca sāmagryāḥ phalaṁ prādurbhavedyadi|

hetupratyayanirmuktaṁ phalamāhetukaṁ bhavet||8||

若先有果生　　而後衆緣合

此即離因緣　　名為無因果

།གལ་ཏེ་ཚོགས་པའི་སྔ་རོལ་ དུ། །འབྲས་བུ་སྐྱེས་པར་གྱུར་ན་ནི། །རྒྱུ་དང་རྐྱེན་རྣམས་མེད་པ་ཡི། །འབྲས་བུ་རྒྱུ་མེད་འབྱུང་བར་འགྱུར།

If the effect were to appear even prior to the harmony, the effect, distinct from causes and conditions, would be without a cause.

niruddhe cetphalaṁ hetau hetoḥ saṁkramaṇaṁ bhavet|

pūrvajātasya hetośca punarjanma prasajyate||9||

若因變為果　　因即至於果

是則前生因　　生已而復生

།གལ་ཏེ་རྒྱུ་འགགས་འབྲས་བུ་ན། །རྒྱུ་ནི་ཀུན་ཏུ་འཕོ་བར་འགྱུར། །སྔོན་སྐྱེས་པ་ཡི་རྒྱུ་ཡང་ནི། །ཡང་སྐྱེ་བར་ནི་ཐལ་བར་འགྱུར།

If it is assumed that when the cause has ceased to exist, the effect would become the transformation of the cause, then it follows that there is a rebirth of a cuase that was already born.

janayetphalamutpannaṁ niruddho'staṁgataḥ katham|

tiṣṭhannapi kathaṁ hetuḥ phalena janayedvṛtaḥ||10||

云何因滅失　　而能生於果

又若因在果　　云何因生果

།འགགས་པ་ནུབ་པར་གྱུར་པ་ཡིས། ། འབྲས་བུ་སྐྱེས་པ་ཇི་ལྟར་སྐྱེད། །འབྲས་བུ་དང་ནི་འབྲེལ་བའི་རྒྱུ། །གནས་པས་ཀྱང་ནི་ཇི་ལྟར་སྐྱེད།

How can a cause that has ceased, has reached its end, give rise to an effect that is already arisen? How can a cause, even though enduring, produce an effect, when it is separated from the latter?

athāvṛtaḥ phalenāsau katamajjanayetphalam|

na hyadṛṣṭvā vā dṛṣṭvā vā[34] heturjanayate phalam||11||

若因遍有果　　更生何等果

因見不見果　　是二俱不生

།ཅི་སྟེ་རྒྱུ་འབྲས་མ་འབྲེལ་ན། །འབྲས་བུ་གང་ཞིག་སྐྱེད་པར་བྱེད། །རྒྱུས་ནི་མཐོང་དང་མ་མཐོང་བར། །འབྲས་བུ་སྐྱེད་པར་མི་བྱེད་དོ།

What muse, even if it were not separated from the effect, will give rise to the effect? A cause does not produce an effect either imperceptibly or perceptibly.

nātītasya hyatītena phalasya saha hetunā|

nājātena na jātena saṁgatirjātu vidyate||12||

若言過去因　　而於過去果

未來現在果　　是則終不合

[34] De Jong: na dṛṣṭvāpi.

།འབྲས་བུ་འདས་པ་རྒྱུ་འདས་དང་། །མ་སྐྱེས་པ་དང་སྐྱེས་པ་དང་། །ལྷན་ཅིག་ཕྲད་པར་འགྱུར་བ་ནི། །ནམ་ཡང་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ནོ།

Indeed, the assemblage of a past effect with a put or a future or a present cause is not evident.

na jātasya hyajātena phalasya saha hetunā|

nātītena na jātena saṁgatirjātu vidyate||13||

若言現在因　　而於現在果

未來過去果　　是則終不合

།འབྲས་བུ་སྐྱེས་པ་རྒྱུ་མ་སྐྱེས། །འདས་པ་དང་ནི་སྐྱེས་པ་དང་། །ལྷན་ཅིག་ཕྲད་པར་འགྱུར་བ་ནི། །ནམ་ཡང་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ནོ།

Indeed, an assemblage of the present effect with a future or a past or a present cause is not evident.

nājātasya hi jātena phalasya saha hetunā|

nājātena na naṣṭena saṁgatirjātu vidyate||14||[35]

若言未來因　　而於未來果

現在過去果　　是則終不合

།འབྲས་བུ་མ་སྐྱེས་རྒྱུ་སྐྱེས་དང་། །མ་སྐྱེས་པ་དང་འདས་པ་དང་། ། ལྷན་ཅིག་ཕྲད་པར་འགྱུར་བ་ནི། །ནམ་ཡང་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ནོ།

Indeed, as assemblage of the future effect with a present or a future or a past cause is not evident.

asatyāṁ saṁgatau hetuḥ kathaṁ janayate phalam|

satyāṁ vā saṁgatau hetuḥ kathaṁ janayate phalam||15||

若不和合者　　因何能生果

若有和合者　　因何能生果

[35] In Chinese edition, the order of Verse No. 13 & No. 14 is reversed.

།ཕྲད་པ་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ན། །རྒྱུས་ནི་འབྲས་བུ་ཇི་ལྟར་སྐྱེད། །ཕྲད་པ་ཡོད་པ་ཡིན་ན་ཡང་། །རྒྱུས་ནི་འབྲས་བུ་ཇི་ལྟར་སྐྱེད།

When an assemblage does not exist, how can a cause produce an effcct?

When an assemblage exists, how can a cause produce an effect?

hetuḥ phalena śūnyaścetkathaṁ janayate phalam|

hetuḥ phalenāśūnyaścetkathaṁ janayate phalam||16||

若因空無果　　因何能生果

若因不空果　　因何能生果

།གལ་ཏེ་འབྲས་བུས་སྟོང་པའི་རྒྱུས། །ཇི་ལྟར་འབྲས་བུ་སྐྱེད་པར་བྱེད། །གལ་ཏེ་འབྲས་བུས་མི་སྟོང་རྒྱུས། །ཇི་ལྟར་འབྲས་བུ་སྐྱེད་པར་བྱེད།

Hit is assumed that the cause is empty of an effect, how can it praduce an effect? If it is assumed that the cause is not empty of an effect, how can it produce an effect?

phalaṁ notpatsyate'śūnyamaśūnyaṁ na nirotsyate|

aniruddhamanutpannamaśūnyaṁ tadbhaviṣyati||17||

果不空不生　　果不空不滅

以果不空故　　不生亦不滅

།འབྲས་བུ་མི་སྟོང་སྐྱེ་མི་འགྱུར། །མི་སྟོང་འགག་པར་མི་འགྱུར་རོ། །མི་སྟོང་དེ་ནི་མི་འགགས་དང་། །མ་སྐྱེས་པར་ཡང་འགྱུར་པ་ཡིན།

A non-empty effect will not arise; a non-empty effect will not cease.

For, the non-ceased and non-arisen will also be the non-empty.

kathamutpatsyate śūnyaṁ kathaṁ śūnyaṁ nirotsyate|

śūnyamapyaniruddhaṁ tadanutpannaṁ prasajyate||18||

果空故不生　　果空故不滅

以果是空故　　不生亦不滅

།སྟོང་པ་ཇི་ལྟར་སྐྱེ་འགྱུར་ཞིང་། །སྟོང་པ་ཇི་ལྟར་འགག་པར་འགྱུར། །སྟོང་པ་དེ་ཡང་མ་འགགས་དང་། །མ་སྐྱེས་པར་ཡང་ཐལ་བར་འགྱུར།

How will the empty arise and how will the empty cease?

If something is empty, it follows that it is non-ceased and non-arisen.

hetoḥ phalasya caikatvaṁ na hi jātūpapadyate|

hetoḥ phalasya cānyatvaṁ na hi jātūpapadyate||19||

因果是一者　　是事終不然

因果若異者　　是事亦不然

།རྒྱུ་དང་འབྲས་བུ་གཅིག་ཉིད་དུ། །ནམ་ཡང་འཐད་པར་མི་འགྱུར་རོ། །རྒྱུ་དང་འབྲས་བུ་གཞན་ཉིད་དུ། །ནམ་ཡང་འཐད་པར་མི་འགྱུར་རོ།

The identity of cause and effect is indeed not appropriate. The difference between cause and effect is indeed not appropriate.

ekatve phalahetvoḥ syādaikyaṁ janakajanyayoḥ|

pṛthaktve phalahetvoḥ syāttulyo heturahetunā||20||

若因果是一　　生及所生一

若因果是異　　因則同非因

།རྒྱུ་དང་འབྲས་བུ་གཅིག་ཉིད་ན། །བསྐྱེད་བྱ་སྐྱེད་བྱེད་གཅིག་ཏུ་འགྱུར། །རྒྱུ་དང་འབྲས་བུ་གཞན་ཉིད་ན། །རྒྱུ་དང་རྒྱུ་མིན་མཚུངས་པར་འགྱུར།

If there were to be identity of cause and effect, then there would be oneness of producer and the produce. If there were to be difference between cause and effect, then the cause would be equal to a non-cause.

phalaṁ svabhāvasadbhūtaṁ kiṁ heturjanayiṣyati|

phalaṁ svabhāvāsadbhūtaṁ kiṁ heturjanayiṣyati||21||

若果定有性　　因為何所生

若果定無性　　因為何所生

།འབྲས་བུ་ངོ་བོ་ཉིད་ཡོད་ན། །རྒྱུ་ནི་ཅི་ཞིག་སྐྱེད་པར་བྱེད། །འབྲས་བུ་ངོ་བོ་ཉིད་མེད་ན། །རྒྱུ་ནི་ཅི་ཞིག་སྐྱེད་པར་བྱེད།

How is it that a cause will produce an effect which comes to be on its own nature?

How is it that a cause will produce an effect which does not come to be its own nature?

na cājanayamānasya hetutvamupapadyate|

hetutvānupapattau ca phalaṁ kasya bhaviṣyati||22||

因不生果者　　則無有因相

若無有因相　　誰能有是果

།སྐྱེད་པར་བྱེད་པ་མ་ཡིན་ན། །རྒྱུ་ཉིད་འཐད་པར་མི་འགྱུར་རོ། །རྒྱུ་ཉིད་འཐད་པ་ཡོད་མིན་ན། །འབྲས་བུ་གང་གི་ཡིན་པར་འགྱུར།

Moreover, the causal efficacy of something that is not producing is not appropriate.

In the absence of causal efficacy, to what will the effect belong?

na ca pratyayahetūnāmiyamātmānamātmanā|

yā sāmagrī janayate sā kathaṁ janayetphalam||23||

若從眾因緣　　而有和合生

和合自不生　　云何能生果

།རྒྱུ་རྣམས་དང་ནི་རྐྱེན་དག་གི །ཚོགས་པ་གང་ཡིན་དེ་ཡིན་ནི། །བདག་གིས་བདག་ཉིད་མི་སྐྱེད་ན། །འབྲས་བུ་ཇི་ལྟར་སྐྱེད་པར་བྱེད།

Whatever harmony of causes and conditions there is, it is not produced

by itself or by another. If so, how can it produce an effect?

na sāmagrīkṛtaṁ phalaṁ nāsāmagrīkṛtaṁ phalam|

asti pratyayasāmagrī kuta eva phalaṁ vinā||24||

是故果不從　　緣合不合生

若無有果者　　何處有合法

།དེ་ཕྱིར་ཚོགས་པས་བྱས་པ་མེད། །ཚོགས་མིན་བྱས་པའི་འབྲས་བུ་མེད། །འབྲས་བུ་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ན། །རྐྱེན་གྱི་ཚོགས་པ་ག་ལ་ཡོད།

།ཚོགས་པ་བརྟག་པ་ཞེས་བྱ་བ་སྟེ་རབ་ཏུ་བྱེད་པ་ཉི་ཤུ་པའོ།།

The effect is not made by the harmony, nor is it not made by a harmony.

Where indeed can there be a harmony of connections without an effect.

21. saṁbhavavibhavaparīkṣā ekaviṁśatitamaṁ prakaraṇam|

觀成壞品第二十一

vinā vā saha vā nāsti vibhavaḥ saṁbhavena vai|

vinā vā saha vā nāsti saṁbhavo vibhavena vai||1||

離成及共成　　是中無有壞

離壞及共壞　　是中亦無成

།།འཇིག་པ་འབྱུང་བ་མེད་པར་རམ། །ལྷན་ཅིག་ཡོད་པ་ཉིད་མ་ཡིན། །འབྱུང་བ་འཇིག་པ་མེད་པར་རམ། །ལྷན་ཅིག་ཡོད་པ་ཉིད་མ་ཡིན།

Dissolution does not exist either without or with occurrence. Occurrence does not exist either without or with dissolution.

bhaviṣyati kathaṁ nāma vibhavaḥ saṁbhavaṁ vinā|

vinaiva janma maraṇaṁ vibhavo nodbhavaṁ vinā||2||

若離於成者　　云何而有壞

如離生有死　　是事則不然

།འཇིག་པ་འབྱུང་བ་མེད་པར་ནི། །ཇི་ལྟ་བུར་ན་ཡོད་པར་འགྱུར། །སྐྱེ་བ་མེད་པར་འཆི་བར་འགྱུར། །འཇིག་པ་འབྱུང་བ་མེད་པར་མེད།

How can there be dissolution without occurrence, death without birth, dissolution without uprising?

saṁbhavenaiva vibhavaḥ kathaṁ saha bhaviṣyati|

na janmamaraṇaṁ caivaṁ tulyakālaṁ hi vidyate||3||

成壞共有者　　云何有成壞

如世間生死　　一時俱不然

།འཇིག་པ་འབྱུང་དང་ལྷན་ཅིག་ཏུ། །ཇི་ལྟར་ཡོད་པ་ཉིད་དུ་འགྱུར། །འཆི་བ་སྐྱེ་དང་དུས་གཅིག་ཏུ། །ཡོད་པ་ཉིད་ནི་མ་ཡིན་ནོ།

How can there be dissolution along with occurrence? Indeed, simultaneous birth and death are similarly not evident.

bhaviṣyati kathaṁ nāma saṁbhavo vibhavaṁ vinā|

anityatā hi bhāveṣu na kadācinna vidyate||4||

若離於壞者　　云何當有成

無常未曾有　　不在諸法時

།འབྱུང་བ་འཇིག་པ་མེད་པར་ནི། །ཇི་ལྟ་བུར་ན་ཡོད་པར་འགྱུར། །དངོས་པོ་རྣམས་ལ་མི་རྟག་ཉིད། །ནམ་ཡང་མེད་པ་མ་ཡིན་ནོ།

How can there be occurrence without dissolution, for the impermanence in existences is never not evident.

saṁbhavo vibhavenaiva kathaṁ saha bhaviṣyati|

na janmamaraṇaṁ caiva tulyakālaṁ hi vidyate||5||

成壞共無成　　離亦無有成

是二俱不可　　云何當有成

།འབྱུང་བ་འཇིག་དང་ལྷན་ཅིག་ཏུ། །ཇི་ལྟར་ཡོད་པ་ཉིད་དུ་འགྱུར། །སྐྱེ་བ་འཆི་དང་དུས་གཅིག་ཏུ། །ཡོད་པ་ཉིད་ནི་མ་ཡིན་ནོ།

How can occurrence be evident along with disolution?

Indeed, simultaneous birth and death are similarly not evident.

sahānyonyena vā siddhirvinānyonyena vā yayoḥ|

na vidyate, tayoḥ siddhiḥ kathaṁ nu khalu vidyate||6||

།གང་དག་ཕན་ཚུན་ལྷན་ཅིག་གམ། །ཕན་ཚུན་ལྷན་ཅིག་མ་ཡིན་པར། །གྲུབ་པ་ཡོད་པ་མ་ཡིན་པ། །དེ་དག་གྲུབ་པ་ཇི་ལྟར་ཡོད།

The occurrence of things, either together or separately, is not evident.

If so, how can their establishment be evident?

kṣayasya saṁbhavo nāsti nākṣayasyāpi saṁbhavaḥ|

kṣayasya vibhavo nāsti vibhavo nākṣayasya ca||7||

盡則無有成　　不盡亦無成

盡則無有壞　　不盡亦不壞

།ཟད་ལ་འབྱུང་བ་ ཡོད་མ་ཡིན། །མ་ཟད་པ་ལའང་འབྱུང་བ་མེད། །ཟད་ལ་འཇིག་པ་ཡོད་མ་ཡིན། །མ་ཟད་པ་ལའང་འཇིག་པ་མེད།

Occurrence of that which is waning does not exist, nor is there occurrence of that which is not waning. Dissolution of that which is waning does not exist, nor is there dissolution of the not waning.

saṁbhavo vibhavaścaiva vinā bhāvaṁ na vidyate|

saṁbhavaṁ vibhavaṁ caiva vinā bhāvo na vidyate||8||

若離於成壞　　是亦無有法

若當離於法　　亦無有成壞

།དངོས་པོ་ཡོད་པ་མ་ཡིན་པར། །འབྱུང་དང་འཇིག་པ་ཡོད་མ་ཡིན། །འབྱུང་དང་འཇིག་པ་མེད་པར་ནི། །དངོས་པོ་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ནོ།

Without an existent, occurrsncc as well as dissolution are not evident.

Without occurrence as well as dissolution, an existent is not evident.

saṁbhavo vibhavaścaiva na śūnyasyopapadyate|

saṁbhavo vibhavaścaiva nāśūnyasyopapadyate||9||

若法性空者　　誰當有成壞

若性不空者　　亦無有成壞

།སྟོང་ལ་འབྱུང་དང་འཇིག་པ་ དག །འཐད་པ་ཉིད་ནི་མ་ཡིན་ནོ། །མི་སྟོང་པ་ལའང་འབྱུང་འཇིག་དག །འཐད་པ་ཉིད་ནི་མ་ཡིན་ནོ།

Either occurrence or dissolution of the empty is not appropriate.

Either occurrence or dissolution of the non-empty is also not appropriate.

saṁbhavo vibhavaścaiva naika ityupapadyate|

saṁbhavo vibhavaścaiva na nānetyupapadyate||10||

成壞若一者　　是事則不然

成壞若異者　　是事亦不然

།འབྱུང་བ་དང་ནི་འཇིག་པ་དག །གཅིག་པ་ཉིད་དུ་མི་འཐད་དོ། །འབྱུང་བ་དང་ནི་འཇིག་པ་དག །གཞན་ཉིད་དུ་ཡང་མི་འཐད་དོ།

It is not appropriate to assume that occurrence and dissolution are identical.

It is not appropriate to assume that occurrence and dissolution are different.

dṛśyate saṁbhavaścaiva vibhavaścaiva te bhavet|

dṛśyate saṁbhavaścaiva mohādvibhava eva ca||11||

若謂以眼見　　而有生滅者

則為是癡妄　　而見有生滅

།འབྱུང་བ་དང་ནི་འཇིག་པ་དག །མཐོང་ངོ་སྙམ་དུ་ ཁྱོད་སེམས་ན། །འབྱུང་བ་དང་ནི་འཇིག་པ་དག། །གཏི་མུག་ཉིད་ཀྱིས་མཐོང་བ་ཡིན།

It may occur to you rhat both occurrence and dissolution are seen.

However, both occurrence and dissolution are seen only through confusion.

na bhāvājjāyate bhāvo bhāvo'bhāvānna jāyate|

nābhāvājjāyate'bhāvo'bhāvo bhāvānna jāyate||12||

從法不生法　　亦不生非法

從非法不生　　法及於非法

།དངོས་པོ་དངོས་ལས་མི་སྐྱེ་སྟེ། །དངོས་པོ་དངོས་མེད་ལས་མི་སྐྱེ། །དངོས་མེད་དངོས་མེད་མི་སྐྱེ་སྟེ། །དངོས་མེད་དངོས་ལས་མི་སྐྱེའོ།

An existent does not arise from an existent; neither does an existent arise from a non-existent. A non-existent does not arise from a non-existent; neither does a non-existent arise from an existent.

na svato jāyate bhāvaḥ parato naiva jāyate|

na svataḥ parataścaiva jāyate, jāyate kutaḥ||13||

法不從自生　　亦不從他生

不從自他生　　云何而有生

།དངོས་པོ་བདག་ལས་མི་སྐྱེ་སྟེ། །གཞན་ལས་སྐྱེ་བ་ཉིད་ མ་ཡིན། །བདག་དང་གཞན་ལས་སྐྱེ་བ་ནི། །ཡོད་མིན་ཇི་ལྟར་སྐྱེ་བར་འགྱུར།

An existent does not arise from itself, or from another or from both itself and another, Whence can it then arise?

bhāvamabhyupapannasya śāśvatocchedadarśanam|

prasajyate sa bhāvo hi nityo'nityo'tha vā bhavet||14||

若有所受法　　即墮於斷常

當知所受法　　為常為無常

།དངོས་པོ་ཡོད་པར་ཁས་བླངས་ན། །རྟག་དང་ཆད་པར་ལྟ་བར་ནི། །ཐལ་བར་འགྱུར་ཏེ་དངོས་དེ་ནི། །རྟག་དང་མི་རྟག་འགྱུར་ཕྱིར་རོ།

For him who is engrossed in existence, eternalism or annihiiationism will necessarily follow, for he would assume that it is either permanent or impermanent.

bhāvamabhyupapannasya naivocchedo na śāśvatam|

udayavyayasaṁtānaḥphalahetvorbhavaḥ sa hi||15||

所有受法者　　不墮於斷常

因果相續故　　不斷亦不常

།དངོས་པོ་ཡོད་པར་ཁས་བླངས་ཀྱང་། །ཆད་པར་མི་འགྱུར་རྟག་མི་ འགྱུར། །འབྲས་བུ་རྒྱུ་ཡི་འབྱུང་འཇིག་གི །རྒྱུན་དེ་སྲིད་པ་ཡིན་ཕྱིར་རོ།

[On the contrary,] for him who is engrossed in existence, there would be neither anihilationism nor eternalism, for, indeed, becoming is the series of uprising and ceasing of cause and effect.

udayavyayasaṁtānaḥ phalahetvorbhavaḥ sa cet|

vyayasyāpunarutpatterhetūcchedaḥ prasajyate||16||

若因果生滅　　相續而不斷

滅更不生故　　因即為斷滅

།འབྲས་བུ་རྒྱུ་ཡི་འབྱུང་འཇིག་གི། །རྒྱུན་དེ་སྲིད་པ་ཡིན་འགྱུར་ན། །འཇིག་ལ་ཡང་སྐྱེ་མེད་པའི་ཕྱིར། །རྒྱུ་ནི་ཆད་པར་ཐལ་བར་འགྱུར།

If it is assumed that becoming is the series of uprising and ceasing of the cause and effect, then with the repeated non-arising of that which ceases, it will follow that there will be annihilation of the cause.

sadbhāvasya svabhāvena nāsadbhāvaśca yujyate|

nirvāṇakāle cocchedaḥ praśamādbhavasaṁtateḥ||17||

法住於自性　　不應有有無

涅槃滅相續　　則墮於斷滅

།དངོས་པོ་ངོ་བོ་ཉིད་ཡོད་ན། །དངོས་མེད་འགྱུར་བར་མི་རིགས་སོ། །མྱ་ངན་འདས་པའི་དུས་ན་ཆད། །སྲིད་རྒྱུན་རབ་ཏུ་ཞི་ཕྱིར་རོ།

The non-existence of that whch possesses existence in terms of self-nature is not appropriate. [On the contrary,] at the time of freedom, thete will be annihilation as a result of the appeasement of the stream of becoming.

carame na niruddhe ca prathamo yujyate bhavaḥ|

carame nāniruddhe ca prathamo yujyate bhavaḥ||18||

若初有滅者　　則無有後有

初有若不滅　　亦無有後有

།ཐ་མ་འགགས་པར་གྱུར་པ་ན། །སྲིད་པ་དང་པོ་རིགས་མི་འགྱུར། །ཐ་མ་འགགས་པར་མ་གྱུར་ཚེ། །སྲིད་པ་དང་པོ་རིགས་མི་འགྱུར།

It is not proper to assume that there is first becoming when the last has ceased.

Nor is it proper to assume that there is first becoming when the last has not ceased.

nirudhyamāne carame prathamo yadi jāyate|

nirudhyamāna ekaḥ syājjāyamāno'paro bhavet||19||

若初有滅時　　而後有生者

滅時是一有　　生時是一有

།གལ་ཏེ་ཐ་མ་འགག་བཞིན་ན། །དང་པོ་སྐྱེ་བར་ འགྱུར་ན་ནི། །འགག་བཞིན་པ་ནི་གཅིག་འགྱུར་ཞིང་། །སྐྱེ་བཞིན་པ་ཡང་གཞན་དུ་འགྱུར།

If the fist were to be born when the last is ceasing, then that which is ceasing would be one and that which is being born would be another.

na cennirudhyamānaśca jāyamānaśca yujyate|

sārdhaṁ ca mriyate yeṣu teṣu skandheṣu jāyate||20||

若言於生滅　　而謂一時者

則於此陰死　　即於此陰生

།གལ་ཏེ་འགག་བཞིན་སྐྱེ་བཞིན་དག། །ལྷན་ཅིག་ཏུ་ཡང་རིགས་མིན་ན། །ཕུང་པོ་གང་ལ་འཆི་འགྱུར་བ། །དེ་ལ་སྐྱེ་བ་འབྱུང་འགྱུར་རམ།

If it is asserted that the ceasing is also the being born, this would not be proper. For, in that case, whatever that is born in relation to the aggregates, would also be dying at the same time.

evaṁ triṣvapi kāleṣu na yuktā bhavasaṁtatiḥ|

triṣu kāleṣu yā nāsti sā kathaṁ bhavasaṁtatiḥ||21||

三世中求有　　相續不可得

若三世中無　　何有有相續

།དེ་ལྟར་དུས་གསུམ་དག་ཏུ་ཡང་། །སྲིད་པའི་རྒྱུན་ནི་མི་རིགས་ན། །དུས་གསུམ་དག་ཏུ་གང་མེད་པ། །དེ་ནི་ཇི་ལྟར་སྲིད་པའི་རྒྱུན།

།འབྱུང་བ་དང་འཇིག་པ་བརྟག་པ་ཞེས་བྱ་བ་སྟེ་རབ་ཏུ་བྱེད་པ་ཉི་ཤུ་གཅིག་པའོ།།

Thus, the stream of becoming is not proper in the context of the three periods of time.

How can there be a stream of becoming that does not exist during the three periods of time?

22. tathāgataparīkṣā dvāviṁśatitamaṁ prakaraṇam|

觀如來品第二十二

skandhā na nānyaḥ skandhebhyo nāsmin skandhā na teṣu saḥ|

tathāgataḥ skandhavānna katamo'tra tathāgataḥ||1||

非陰不離陰　　此彼不相在

如來不有陰　　何處有如來

།།ཕུང་མིན་ཕུང་པོ་ལས་གཞན་མིན། །དེ་ལ་ཕུང་མེད་དེ་དེར་མེད། །དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་ཕུང་ལྡན་མིན། །དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་གང་ཞིག་ཡིན།

The *tathāgata* is neither the aggregates nor different from them. The aggregates are not in him; nor is he in the aggregates. He is not possessed of the aggregates. In such a context, who is a *tathāgata*?

buddhaḥ skandhānupādāya yadi nāsti svabhāvataḥ|

svabhāvataśca yo nāsti kutaḥ sa parabhāvataḥ||2||

陰合有如來　　則無有自性

若無有自性　　云何因他有

།གལ་ཏེ་སངས་རྒྱས་ཕུང་པོ་ལ། །བརྟེན་ནས་རང་བཞིན་ལས་ཡོད་མིན། །རང་བཞིན་ལས་ནི་གང་མེད་པ། །དེ་གཞན་དངོས་ལས་ག་ལ་ཡོད།

If a Buddha were to be dependent upon the aggregates, he does not exist in term of self-nature. He who dos not exist in terms of self-nature, how can he exist in terms of other nature?

pratītya parabhāvaṁ yaḥ so'nātmetyupapadyate|

yaścānātmā sa ca kathaṁ bhaviṣyati tathāgataḥ||3||

法若因他生　　是即為非我

若法非我者　　云何是如來

།གང་ཞིག་གཞན་གྱི་དངོས་བརྟེན་ནས། །དེ་བདག་ཉིད་དུ་མི་འཐད་དོ། །གང་ཞིག་བདག་ཉིད་མེད་པ་དེ། །ཇི་ལྟར་དེ་བཞིན་གཤེགས་པར་འགྱུར།

He who is dependent upon other nature would appropriately be without self. Yet, how can he who is without self be a *tathāgata*?

yadi nāsti svabhāvaśca parabhāvaḥ kathaṁ bhavet|

svabhāvaparabhāvābhyāmṛte kaḥ sa tathāgataḥ||4||

若無有自性　　云何有他性

離自性他性　　何名為如來

།གལ་ཏེ་རང་བཞིན་ཡོད་མིན་ན། །གཞན་དངོས་ཡོད་པར་ཇི་ལྟར་འགྱུར། །རང་བཞིན་དང་ནི་གཞན་དངོས་དག། །མ་གཏོགས་དེ་བཞིན་གཤེགས་དེ་གང་།

If there exists no self-nature, how could there be other-nature? Without both self-nature and other-nature, who is this *tathāgata*?

skandhān yadyanupādāya bhavetkaścittathāgataḥ|

sa idānīmupādadyādupādāya tato bhavet||5||

若不因五陰　　先有如來者

以今受陰故　　則說為如來

།གལ་ཏེ་ཕུང་པོ་མ་བརྟེན་པར། ། དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་འགའ་ཡོད་ན། །དེ་ནི་ད་གདོང་རྟེན་འགྱུར་ཞིང་། །བརྟེན་ནས་དེ་ནས་འགྱུར་ལ་རག།

If there were to be a *tathāgata* because of non-grasping on to the aggregates, he should still depend upon them in the present. As such he will be dependent.

skandhāṁścāpyanupādāya nāsti kaścittathāgataḥ|

yaśca nāstyanupādāya sa upādāsyate katham||6||

今實不受陰　　更無如來法

若以不受無　　今當云何受

|ཕུང་པོ་རྣམས་ལ་མ་བརྟེན་པར། |དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་འགའ་ཡང་མེད། |གང་ཞིག་མ་བརྟེན་ཡོད་མིན་ན། |དེས་ནི་ཇི་ལྟར་ཉེར་ལེན་འགྱུར།

There exists no *tathāgata* independent of the aggregate. How can he who does not exist dependently be grasped?

na bhavatyanupādattamupādānaṁ ca kiṁcana|

na cāsti nirupādānaḥ kathaṁcana tathāgataḥ||7||

若其未有受　　所受不名受

無有無受法　　而名為如來

|ཉེ་བར་བླངས་པ་མ་ཡིན་པ༑ |ཉེ་བར་ལེན་པར་ཅིས་མི་འགྱུར། |ཉེ་བར་ལེན་པ་མེད་པ་ཡི། |དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་ཅི་ཡང་མེད།

There is no sphere of non-grasping, nor is there something as grasping.

Neither is there someone who is without grasping. How can there be a *tathāgata*?

tattvānyatvena yo nāsti mṛgyamāṇaśca pañcadhā|

upādānena sa kathaṁ prajñapyeta tathāgataḥ||8||

若於一異中　　如來不可得

五種求亦無　　云何受中有

|རྣམ་པ་ལྔས་ནི་བཙལ་བྱས་ན། |གང་ཞིག་དེ་ཉིད་གཞན་ཉིད་དུ། |མེད་པའི་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་དེ། |ཉེ་བར་ལེན་པས་ཇི་ལྟར་གདགས།

He who, sought for in the fivefold manner, does not exist in the form of a different identity, how can that *tathāgata* be made known through grasping?

yadapīdamupādānaṁ tatsvabhāvatvānna vidyate|

svabhāvataśca yannāsti kutastatparabhāvataḥ||9||

又所受五陰　　不從自性有

若無自性者　　云何有他性

།གང་ཞིག་ཉེ་བར་བླང་བ་དེ། །དེ་ནི་རང་བཞིན་ལས་ཡོད་མིན། །བདག་གི་དངོས་ལས་གང་མེད་པ། །དེ་གཞན་དངོས་ལས་ཡོད་རེ་སྐན།

This gaping is not found in terms of self-nature. How can that which does not exist in terms of self-nature come to be in terms of other-nature.

evaṁ śūnyamupādānamupādātā ca sarvaśaḥ|

prajñapyate ca śūnyena kathaṁ śūnyastathāgataḥ||10||

以如是義故　　受空受者空

云何當以空　　而說空如來

།དེ་ལྟར་ཉེར་བླང་ཉེར་ལེན་པོ། །རྣམ་པ་ཀུན་གྱིས་སྟོང་པ་ཡིན། །སྟོང་པས་དེ་བཞིན་གཤེགས་སྟོང་པ། །ཇི་ལྟ་བུར་ན་འདོགས་པར་འགྱུར།

Thus, grasping and grasper are empty in every way. How can an empty *tathāgata* be made known by something that is empty?

śūnyamiti na vaktavyamaśūnyamiti vā bhavet|

ubhayaṁ nobhayaṁ ceti prajñaptyarthaṁ tu kathyate||11||

空則不可說　　非空不可說

共不共叵說　　但以假名說

།སྟོང་ངོ་ཞེས་ཀྱང་མི་བརྗོད་དེ། །མི་ སྟོང་ཞེས་ཀྱང་མི་བྱ་ཞིང་། །གཉིས་དང་གཉིས་མིན་མི་བྱ་སྟེ། །གདགས་པའི་དོན་དུ་བརྗོད་པར་བྱ།

“Empty," "non-empty, " "both" or "neither-these should nor be declared. It is expressed only for the purpose of communication.

śāśvatāśāśvatādyā kutaḥ śānte catuṣṭayam|

antānantādi cāpyatra kuntaḥ śānte catuṣṭayam||12||

寂滅相中無　　常無常等四

寂滅相中無　　邊無邊等四

།རྟག་དང་མི་རྟག་ལ་སོགས་བཞི། །ཞི་བ་འདི་ལ་ག་ལ་ཡོད། །མཐའ་དང་མཐའ་མེད་ལ་སོགས་བཞི། །ཞི་བ་འདི་ལ་ག་ལ་ཡོད།

How can the tetralemma of eternal, non-eternal, etc., be in the peaceful!

How can the tetralemma of finite, infmire, etc., be in the peaceful?

yena grāho gṛhītastu ghano'stīti[36] tathāgataḥ|

nāstīti sa vikalpayannirvṛtasyāpi kalpayet||13||

邪見深厚者　　則說無如來

如來寂滅相　　分別有亦非

།གང་གིས་དེ་བཞིན་གཤེགས་ཡོད་ཅེས། ། འཛིན་པ་སྟུག་པོ་བཟུང་གྱུར་པ། །དེ་ནི་མྱ་ངན་འདས་པ་ལ། །མེད་ཅེས་རྣམ་རྟོག་རྟོག་པར་བྱེད།

Discriminating on the basis of gaping or the grasped, and firmly insisting that a *tathāgata* "exists" or "does not exist," a person would think similarly even of one who has ceased.

svabhāvataśca śūnye'smiṁścintā naivopapadyate|

paraṁ nirodhādbhavati buddho na bhavatīti vā||14||

如是性空中　　思惟亦不可

如來滅度後　　分別於有無

།རང་བཞིན་གྱིས་ནི་སྟོང་དེ་ལ། །སངས་རྒྱས་མྱ་ངན་འདས་ནས་ནི། །ཡོད་དོ་ཞེའམ་མེད་དོ་ཞེས། །བསམ་པ་འཐད་པ་ཉིད་མི་འགྱུར།

When he is empty in term of self-nature, the thought that the Buddha exists or does not exist after death is not appropriate.

---

[36] De Jong: yena grāho gṛhītastu ghano 'stīti.

prapañcayanti ye buddhaṁ prapañcātītamavyayam|

te prapañcahatāḥ sarve na paśyanti tathāgatam||15||

如來過戲論　　而人生戲論

戲論破慧眼　　是皆不見佛

།གང་དག་སངས་རྒྱས་སྤྲོས་འདས་ཤིང་། །ཟད་ པ་མེད་ལ་སྤྲོས་བྱེད་པ། །སྤྲོས་པས་ཉམས་པ་དེ་ཀུན་གྱིས། །དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་མཐོང་མི་འགྱུར།

Those who generate obsession with great regard to the Buddha who has gone beyond obsessions and is constant, all of them, impaired by obsessions, do not perceive the *tathāgata*.

tathāgato yatsvabhāvastatsvabhāvamidaṁ jagat|

tathāgato niḥsvabhāvo niḥsvabhāvamidaṁ jagat||16||

如來所有性　　即是世間性

如來無有性　　世間亦無性

།དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་རང་བཞིན་གང་། །དེ་ནི་འགྲོ་འདིའི་རང་བཞིན་ཡིན། །དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་རང་བཞིན་མེད། །འགྲོ་བ་འདི་ཡི་རང་བཞིན་མེད།

།དེ་བཞིན་གཤེགས་ པ་བརྟག་པ་ཞེས་བྱ་བ་སྟེ་རབ་ཏུ་བྱེད་པ་ཉི་ཤུ་གཉིས་པའོ།།

Whatever is the self-nature of the *tathāgata*, that is also the self-nature of the universe.

The *tathāgata* is devoid of self-nature. This universe is also devoid of self-nature.

23. viparyāsaparīkṣā trayoviṁśatitamaṁ prakaraṇam|

觀顛倒品第二十三

saṁkalpaprabhavo rāgo dveṣo mohaśca kathyate|

śubhāśubhaviparyāsān saṁbhavanti pratītya hi||1||

從憶想分別　　生於貪恚癡

淨不淨顛倒　　皆從眾緣生

།།འདོད་ཆགས་ཞེ་སྡང་གཏི་མུག་རྣམས། །ཀུན་དུ་རྟོག་ལས་འབྱུང་བར་གསུངས། །སྡུག་དང་མི་སྡུག་ཕྱིན་ཅི་ལོག། །བརྟེན་པ་ཉིད་ལས་ཀུན་དུ་འབྱུང་།

Lust, hatred, and confusion are said have thought as their source. Perversions regarding the pleasant and the unpleasant arise depending upon these.

śubhāśubhaviparyāsān saṁbhavanti pratītya ye|

te svabhāvānna vidyante tasmāt kleśā na tattvataḥ||2||

若因淨不淨　　顛倒生三毒

三毒即無性　　故煩惱無實

།གང་དག་སྡུག་དང་མི་སྡུག་དང་། །ཕྱིན་ཅི་ལོག་ལས་བརྟེན་འབྱུང་བ།། དེ་དག་རང་བཞིན་ལས་མེད་དེ། །དེ་ཕྱིར་ཉོན་མོངས་ཡང་དག་མེད།

Whatever perversions of the pleasant and the unpleasant that occur dependently are not evident in term of self-nature. Therefore, the difilements are not in themselves.

ātmano'stitvanāstitve na kathaṁcicca sidhyataḥ|

taṁ vināstitvanāstitve kleśānāṁ sidhyataḥ katham||3||

我法有以無　　是事終不成

無我諸煩惱　　有無亦不成

།བདག་གི་ཡོད་ཉིད་མེད་ཉིད་ནི། །ཇི་ལྟ་བུར་ཡང་གྲུབ་པ་མེད། །དེ་མེད་ཉོན་མོངས་རྣམས་ཀྱི་ནི། །ཡོད་ཉིད་མེད་ཉིད་ཇི་ལྟར་འགྲུབ།

The existence or the non-existence of the self is not established in any way. Without that, how can the existence or the non-existence of defilements be established?

kasyaciddhi bhavantīme kleśāḥ sa ca na sidhyati|

kaścidāho vinā kaṁcitsanti kleśā na kasyacit||4||

誰有此煩惱　　是即為不成

若離是而有　　煩惱則無屬

།ཉོན་མོངས་དེ་དག་གང་གི་ཡིན། །དེ་ཡང་གྲུབ་པ་ཡོད་མ་ཡིན། །འགའ་མེད་ པར་ནི་གང་གི་ཡང་། །ཉོན་མོངས་པ་དག་ཡོད་མ་ཡིན།

These dcflements, indeed, belong to someone. Yet, such a person is not established. In other words, in the absence of anyone, these defilements seem to exist without belonging to anyone.

svakāyadṛṣṭivat kleśāḥ kliṣṭe santi na pañcadhā|

svakāyadṛṣṭivat kliṣṭaṁ kleśeṣvapi na pañcadhā||5||

如身見五種　　求之不可得

煩惱於垢心　　五求亦不得

།རང་ལུས་ལྟ་བཞིན་ཉོན་མོངས་རྣམས། །ཉོན་མོངས་ཅན་ལ་རྣམ་ལྔར་མེད། །རང་ལུས་ལྟ་བཞིན་ཉོན་མོངས་ཅན། །ཉོན་མོངས་པ་ལ་རྣམ་ལྔར་མེད།

The defhents are like the view of one's own personality. Within the defiled, they are not found in the fivefold way. The defiled is like the view of one's own personality, for even within the defilements it is not found in the fivefold way.

svabhāvato na vidyante śubhāśubhaviparyayāḥ|

pratītya katamān kleśāḥ śubhāśubhaviparyayān||6||

淨不淨顛倒　　是則無自性

云何因此二　　而生諸煩惱

།སྡུག་དང་མི་སྡུག་ཕྱིན་ཅི་ལོག །རང་བཞིན་ལས་ནི་ཡོད་མིན་ན། །སྡུག་དང་མི་སྡུག་ཕྱིན་ཅི་ལོག། །བརྟེན་ནས་ཉོན་མོངས་གང་དག་ཡིན།

The perversions regarding the pleasant and the unpleasant are not evident from the standpoint of self-nature. Depending upon which perversions of the pleasant and the unpleasant are these defilements?

rūpaśabdarasasparśā gandhā dharmāśca ṣaḍvidham|

vastu rāgasya dveṣasya[37] mohasya ca vikalpyate||7||

色聲香味觸　　及法為六種

如是之六種　　是三毒根本

།གཟུགས་སྒྲ་རོ་དང་རེག་པ་དང་། །དྲི་དང་ཆོས་དག་རྣམ་དྲུག་ནི། །གཞི་སྟེ་འདོད་ཆགས་ཞེ་སྡང་དང་། །གཏི་མུག་གི་ནི་ཡིན་པར་བརྟགས།

Material form, sound, taste, touch, smell and concepts--these are discriminated as the sixfold foundations of lust, hatred, and confusion.

rūpaśabdarasasparśā gandhā dharmāśca kevalāḥ|

gandharvanagarākārā marīcisvapnasaṁnibhāḥ||8||

色聲香味觸　　及法體六種

皆空如炎夢　　如乾闥婆城

།གཟུགས་སྒྲ་རོ་དང་རེག་པ་དང་། །དྲི་དང་ཆོས་དག་ འབའ་ཞིག་སྟེ། །དྲི་ཟའི་གྲོང་ཁྱེར་ལྟ་བུ་དང་། །སྨིག་རྒྱུ་རྨི་ལམ་འདྲ་བ་ཡིན།

Material form, sound, taste, touch smell as well as concepts- all these are comparable to the city of the *gandharvas* and resemble mirages and dreams.

aśubhaṁ vā śubhaṁ vāpi kutasteṣu bhaviṣyati|

māyāpuruṣakalpeṣu pratibimbasameṣu ca||9||

如是六種中　　何有淨不淨

猶如幻化人　　亦如鏡中像

།སྒྱུ་མའི་སྐྱེས་བུ་ལྟ་བུ་དང་། །གཟུགས་བརྙན་འདྲ་བ་དེ་དག་ལ། །སྡུག་པ་དང་ནི་མི་སྡུག་པ། །འབྱུང་བར་ཡང་ནི་ག་ལ་འགྱུར།

How can the pleasant and the unpleasant come to be in people who are fabrications of illusion or who are comparable to mirror images?

37 De Jong: doṣasya.

anapekṣya śubhaṁ nāstyaśubhaṁ prajñapayemahi|

yatpratītya śubhaṁ tasmācchubhaṁ naivopapadyate||10||

不因於淨相　　則無有不淨

因淨有不淨　　是故無不淨

།གང་ལ་བརྟེན་ནས་སྡུག་པ་ཞེས། །གདགས་པར་བྱ་བ་མི་སྡུག་པ། །སྡུག་ལ་མི་ལྟོས་ཡོད་མིན་པས། །དེ་ཕྱིར་སྡུག་པ་འཐད་མ་ཡིན།

We make known that the unpleasant does not exist without being contingent upon the pleasant, and that the pleasant, in its turn, is dependent upon that [i.e. the unpleasant]. Therefote, the pleasant [in itselfj is not appropriate.

anapekṣyāśubhaṁ nāsti śubhaṁ prajñapayemahi|

yatpratītyāśubhaṁ tasmādaśubhaṁ naiva vidyate||11||

不因於不淨　　則亦無有淨

因不淨有淨　　是故無有淨

།གང་ལ་བརྟེན་ནས་མི་སྡུག་པར། །གདགས་པར་བྱ་བ་སྡུག་པ་ནི། །མི་སྡུག་མི་ལྟོས་ཡོད་མིན་པས། །དེ་ཕྱིར་མི་སྡུག་འཐད་མ་ཡིན།

We make known that the pleasant does not exist without being contingent upon the unpleasant, and that the unpleasant, in its turn, is dependent upon that [i.e., the pleasant]. Therefore, the unpleasant [in itself] is not evident.

avidyamāne ca śubhe kuto rāgo bhaviṣyati|

aśubhe'vidyamāne ca kuto dveṣo bhaviṣyati||12||

若無有淨者　　何由而有貪

若無有不淨　　何由而有恚

།སྡུག་པ་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ན། །འདོད་ཆགས་ཡོད་པར་ག་ལ་འགྱུར། །མི་སྡུག་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ན། །ཞེ་སྡང་ཡོད་པར་ག་ལ་འགྱུར།

When the pleasant is not evident, whence can there be lust?

When the unpleasant is not evident, whence can there be hatred?

anitye nityamityevaṁ yadi grāho viparyayaḥ|

nānityaṁ vidyate śūnye kuto grāho viparyayaḥ||13||

於無常著常　　是則名顛倒

空中無有常　　何處有常倒

།གལ་ཏེ་མི་རྟག་རྟག་པ་ཞེས། །དེ་ལྟར་འཛིན་པ་ལོག་ཡིན་ན། །སྟོང་ལ་མི་རྟག་ཡོད་མིན་པས། །འཛིན་པ་ཇི་ལྟར་ལོག་པ་ཡིན།

If there were to be grasping on to the view, "What is impermanent is permanent," then there is perversion. The impermanent is not evident in the context of the empty. How can there be grasping or perversion?

anitye nityamityevaṁ yadi grāho viparyayaḥ|

anityamityapi grāhaḥ śūnye kiṁ na viparyayaḥ||14||

若於無常中　　著無常非倒

空中無無常　　何有非顛倒

།གལ་ཏེ་མི་རྟག་རྟག་གོ་ཞེས། །དེ་ལྟར་འཛིན་པ་ལོག་ཡིན་ན། །སྟོང་ལ་མི་རྟག་ པའོ་ཞེས། །འཛིན་པའང་ཇི་ལྟར་ལོག་མ་ཡིན།

If pasping on to the view, "What is irnpcrmnent is permanent," is perversion, how is it that even the grasping after the view, "What is empty is impermanent," does not constitute a perversion?

yena gṛṇhāti yo grāho grahītā yacca gṛhyate|

upaśāntāni sarvāṇi tasmādgrāho na vidyate||15||

可著著者著　　及所用著法

是皆寂滅相　　云何而有著

།གང་གིས་འཛིན་དང་འཛིན་གང་དང་། །འཛིན་པ་པོ་དང་གང་གཟུང་བ། །ཐམས་ཅད་ཉེ་བར་ཞི་བ་སྟེ། །དེ་ཕྱིར་འཛིན་པ་ཡོད་མ་ཡིན།

That through which there is grasping, whatever grasping there is. The grasper as well as that which is grasped-all these are appeased. Therefore, no grasping is evident.

avidyamāne grāhe ca mithyā vā samyageva vā|

bhavedviparyayaḥ kasya bhavetkasyāviparyayaḥ||16||

若無有著法　　言邪是顛倒

言正不顛倒　　誰有如是事

།ལོག་པའམ་ཡང་དག་ཉིད་དུ་ནི། །འཛིན་པ་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ན། །གང་ལ་ཕྱིན་ཅི་ལོག་ཡོད་ཅིང་། གང་ལ་ཕྱིན་ཅི་མ་ལོག་ཡོད།

When gasping, wrongly or rightly, is not evident, for whom would there be perversion and for whom would there be non-perversion?

na cāpi viparītasya saṁbhavanti viparyayāḥ|

na cāpyaviparītasya saṁbhavanti viparyayāḥ||17||

有倒不生倒　　無倒不生倒

倒者不生倒　　不倒亦不生

།ཕྱིན་ཅི་ལོག་ཏུ་གྱུར་པ་ལ། །ཕྱིན་ཅི་ལོག་དག་མི་སྲིད་དེ། །ཕྱིན་ཅི་ལོག་ཏུ་མ་གྱུར་ལ། །ཕྱིན་ཅི་ལོག་དག་མི་སྲིད་དེ།

Perversions do not occur to one who is already subjected to perversion.

Perversions do not occur to one who has not been subjected to perversion.

na viparyasyamānasya saṁbhavanti viparyayāḥ|

vimṛśasva svayaṁ kasya saṁbhavanti viparyayāḥ||18||

若於顛倒時　　亦不生顛倒

汝可自觀察　　誰生於顛倒

།ཕྱིན་ཅི་ལོག་ཏུ་གྱུར་བཞིན་ལ། །ཕྱིན་ཅི་ལོག་དག་མི་སྲིད་དེ། །གང་ལ་ཕྱིན་ཅི་ལོག་སྲིད་པ། །བདག་ཉིད་ཀྱིས་ནི་རྣམ་པར་དཔྱོད།

Perversions do not occur to one who is being subjected to perversions.

Reflect on your own! To whom will the perversions occur?

anutpannāḥ kathaṁ nāma bhaviṣyanti viparyayāḥ|

viparyayeṣvajāteṣu viparyayagataḥ kutaḥ||19||

諸顛倒不生　　云何有此義

無有顛倒故　　何有顛倒者

།ཕྱིན་ཅི་ལོག་རྣམས་མ་སྐྱེས་ན། །ཇི་ལྟ་བུར་ན་ཡོད་པར་འགྱུར། །ཕྱིན་ཅི་ལོག་རྣམས་སྐྱེ་མེད་ན། །ཕྱིན་ཅི་ལོག་ཅན་ག་ལ་ཡོད།

How could there be non-arisen perversions? When perversion are not born, whence can there be a person who is subjected to perversions?

na svato jāyate bhāvaḥ parato naiva jāyate|

na svataḥ parataśceti viparyayagataḥ kutaḥ||20||[38]

།དངོས་པོ་བདག་ལས་མི་སྐྱེ་སྟེ། །གཞན་ལས་སྐྱེ་བ་ཉིད་མ་ཡིན། །བདག་དང་གཞན་ལས་ཀྱང་མིན་ན། །ཕྱིན་ཅི་ལོག་ཅན་ག་ལ་ཡོད།

An existent does not arise from itself, nor does it arise from another, nor both itself and other. If so, whence can there be a person who is subject to perversions?

ātmā ca śuci nityaṁ ca sukhaṁ ca yadi vidyate|

ātmā ca śuci nityaṁ ca sukhaṁ ca na viparyayaḥ||21||

若常我樂淨　　而是實有者

是常我樂淨　　則非是顛倒

།གལ་ཏེ་བདག་དང་གཙང་བ་དང་། །རྟག་དང་བདེ་བ་ཡོད་ན་ནི། །བདག་དང་གཙང་དང་རྟག་པ་དང་། །བདེ་བ་ཕྱིན་ཅི་ལོག་མ་ཡིན།

If either the self, the pleasant, the permanent, or the happy is evident, then neither the self, the pleasant, the permanent, nor the happy constitutes a perversion.

nātmā ca śuci nityaṁ ca sukhaṁ ca yadi vidyate|

[38] it has no Chinese Parellel.

anātmāśucyanityaṁ ca naiva duḥkhaṁ ca vidyate||22||

若常我樂淨　　而實無有者

無常苦不淨　　是則亦應無

།གལ་ཏེ་བདག་དང་གཙང་བ་དང་། །རྟག་དང་བདེ་བ་མེད་ན་ནི། །བདག་མེད་མི་གཙང་མི་རྟག་དང་། །སྡུག་བསྔལ་ ཡོད་པ་མ་ཡིན་ནོ།

If neither the self, the pleasant, the permanent, nor the happy is not evident, then neither the non-self, the unpleasant, the impermanent, nor the suffering would also be evident.

evaṁ nirudhyate'vidyā viparyayanirodhanāt|

avidyāyāṁ niruddhāyāṁ saṁskārādyaṁ nirudhyate||23||

如是顛倒滅　　無明則亦滅

以無明滅故　　諸行等亦滅

།དེ་ལྟར་ཕྱིན་ཅི་ལོག་འགགས་པས། །མ་རིག་པ་ནི་འགག་པར་འགྱུར། །མ་རིག་འགགས་པར་གྱུར་ན་ནི། །འདུ་བྱེད་ལ་སོགས་འགག་པར་འགྱུར།

Thus, with the cessgtion of perversions, ignorance cases. When ignorance has ceased, the dispositions, etc. come to cease.

yadi bhūtāḥ svabhāvena kleśāḥ keciddhi kasyacit|

kathaṁ nāma prahīyeran kaḥ svabhāvaṁ prahāsyati||24||

若煩惱性實　　而有所屬者

云何當可斷　　誰能斷其性

།གལ་ཏེ་ལ་ལའི་ཉོན་མོངས་པ། །གང་དག་རང་བཞིན་གྱིས་ཡོད་ན། །ཇི་ལྟ་བུར་ ན་སྤོང་བར་འགྱུར། །ཡོད་པ་སུ་ཞིག་སྤོང་བར་བྱེད།

If, indeed, certain defilments of someone have come to be on the basis of self-nature, how could they be relinquished? Who ever could relinquish self-nature?

yadyabhūtāḥ svabhāvena kleśāḥ keciddhi kasyacit|

kathaṁ nāma prahīyeran ko'sadbhāvaṁ prahāsyati||25||

若煩惱虛妄　　無性無屬者

云何當可斷　　誰能斷無性

།གལ་ཏེ་ལ་ལའི་ཉོན་མོངས་པ། །གང་དག་རང་བཞིན་གྱིས་མེད་ན། །ཇི་ལྟ་བུར་ན་སྤོང་བར་འགྱུར། །མེད་པ་སུ་ཞིག་སྤོང་བར་བྱེད།

།ཕྱིན་ཅི་ལོག་བརྟག་པ་ཞེས་བྱ་བ་སྟེ་རབ་ཏུ་བྱེད་པ་ཉི་ཤུ་གསུམ་པའོ།། །།

If, indeed, certain defilements of someone have not come to be on the basis of self-nature, how could they be relinquished! Who ever could relinquish non-existence?

24. āryasatyaparīkṣā caturviṁśatitamaṁ prakaraṇam|

觀四諦品第二十四

yadi śūnyamidaṁ sarvamudayo nāsti na vyayaḥ|

caturṇāmāryasatyānāmabhāvaste prasajyate||1||

若一切皆空　　無生亦無滅

如是則無有　　四聖諦之法

།། གལ་ཏེ་འདི་དག་ཀུན་སྟོང་ན། །འབྱུང་བ་མེད་ཅིང་འཇིག་པ་མེད། །འཕགས་པའི་བདེན་པ་བཞི་པོ་རྣམས། །ཁྱོད་ལ་མེད་པར་ཐལ་བར་འགྱུར།

If all this is empty, then there exists no uprising and ceasing. These imply the non-existence of the four noble truth,

parijñā ca prahāṇaṁ ca bhāvanā sākṣikarma ca|

caturṇāmāryasatyānāmabhāvānnopapadyate||2||

以無四諦故　　見苦與斷集

證滅及修道　　如是事皆無

།འཕགས་པའི་བདེན་པ་བཞི་མེད་པས། །ཡོངས་སུ་ཤེས་དང་སྤོང་བ་དང་། །སྒོམ་དང་མངོན་དུ་བྱ་བ་དག། །འཐད་པར་འགྱུར་པ་མ་ཡིན་ནོ།

In the absence of the four noble truths, understanding, relinquishing, cultivation, and realization will not be appropriate.

tadabhāvānna vidyante catvāryāryaphalāni ca|

phalābhāve phalasthā no na santi pratipannakāḥ||3||

以是事無故　　則無四道果

無有四果故　　得向者亦無

།དེ་དག་ཡོད་པ་མ་ཡིན་པས། །འབྲས་བུ་བཞི་ཡང་ཡོད་མ་ཡིན། །འབྲས་བུ་མེད་ན་འབྲས་གནས་མེད། །ཞུགས་པ་དག་ཀྱང་ཡོད་མ་ཡིན།

In the absense of this [fourfold activity], the four noble fruits would not be evident. In the absence of the fruits, neither those who have attained the fruits nor those who have reached the way [to such attainment] exist.

saṁgho nāsti na cetsanti te'ṣṭau puruṣapudgalāḥ|

abhāvāccāryasatyānāṁ saddharmo'pi na vidyate||4||

若無八賢聖　　則無有僧寶

以無四諦故　　亦無有法寶

།གལ་ཏེ་སྐྱེས་བུ་གང་ཟག་བརྒྱད། །དེ་དག་མེད་ན་དགེ་འདུན་མེད། །འཕགས་པའི་ བདེན་རྣམས་མེད་པའི་ཕྱིར། །དམ་པའི་ཆོས་ཀྱང་ཡོད་མ་ཡིན།

If the eight types of individuals do not exist, there will be no congregation.

From the non-existence of the noble truths, the true doctrine would also not be evident.

dharme cāsati saṁghe ca kathaṁ buddho bhaviṣyati|

evaṁ trīṇyapi ratnāni brūvāṇaḥ pratibādhase||5||

以無法僧寶　　亦無有佛寶

如是說空者　　是則破三寶

།ཆོས་དང་དགེ་འདུན་ཡོད་མིན་ན། །སངས་རྒྱས་ཇི་ལྟར་ཡོད་པར་འགྱུར། །དེ་སྐད་སྟོང་པ་ཉིད་སྨྲ་ན། །དཀོན་མཆོག་གསུམ་ལ་གནོད་པ་ནི།

When the doctrine and the congregation are non-existent, how can there

be an enlightennd one? Speaking in this manner about emptiness, you

contradict the three jewels,

śūnyatāṁ phalasadbhāvamadharmaṁ dharmameva ca|

sarvasaṁvyavahārāṁśca laukikān pratibādhase||6||

空法壞因果　　亦壞於罪福

亦復悉毀壞　　一切世俗法

།འབྲེད་ཅིང་འབྲས་བུ་ཡོད་པ་དང་། །ཆོས་མ་ཡིན་པ་ ཆོས་ཉིད་དང་། །འཇིག་རྟེན་པ་ཡི་ཐ་སྙད་ནི། །ཀུན་ལ་འང་གནོད་པ་བྱེད་པ་ཡིན།

as well as the reaity of the fruits, both good and bad, alld all such worldly conventions.

atra brūmaḥ śūnyatāyāṁ na tvaṁ vetsi prayojanam|

śūnyatāṁ śūnyatārthaṁ ca tata evaṁ vihanyase||7||

汝今實不能　　知空空因緣

及知於空義　　是故自生惱

།དེ་ལ་བཤད་པ་ཁྱོད་ཀྱིས་ནི། །སྟོང་ཉིད་དགོས་དང་སྟོང་ཉིད་དང་། །སྟོང་ཉིད་དོན་ནི་མ་རྟོགས་པས། །དེ་ཕྱིར་དེ་ལྟར་གནོད་པ་ཡིན།

We say that you do not comprehend the purpose of emptiness. As such, you are tormented by emptiness and the meaning of emptiness.

dve satye samupāśritya buddhānāṁ dharmadeśanā|

lokasaṁvṛtisatyaṁ ca satyaṁ ca paramārthataḥ||8||

諸佛依二諦　　為眾生說法

一以世俗諦　　二第一義諦

།སངས་རྒྱས་རྣམས་ཀྱིས་ཆོས་བསྟན་པ། །བདེན་པ་གཉིས་ལ་ཡང་དག་བརྟེན། །འཇིག་རྟེན་ཀུན་རྫོབ་བདེན་པ་དང་། །དམ་པའི་དོན་གྱི་བདེན་པའོ།

The reaching of the doctrine by the Buddhas is based upon two truths:

truth relating to worldly convention and truth in terms of ultimate fruit.

ye'nayorna vijānanti vibhāgaṁ satyayordvayoḥ|

te tattvaṁ na vijānanti gambhīraṁ buddhaśāsane||9||

若人不能知　　分別於二諦

則於深佛法　　不知真實義

།གང་དག་བདེན་པ་དེ་གཉིས་ཀྱི། །རྣམ་དབྱེ་རྣམ་པར་མི་ཤེས་པ། །དེ་དག་སངས་རྒྱས་བསྟན་པ་ནི། །ཟབ་མོའི་དེ་ཉིད་རྣམ་མི་ཤེས།

Those who do not understand the distinction bemeen these two truths do not understand the profound truth embodied in the Buddha's message.

vyavahāramanāśritya paramārtho na deśyate|

paramārthamanāgamya nirvāṇaṁ nādhigamyate||10||

若不依俗諦　　不得第一義

不得第一義　　則不得涅槃

། ཐ་སྙད་ལ་ནི་མ་བརྟེན་པར། །དམ་པའི་དོན་ནི་བསྟན་མི་ནུས། །དམ་པའི་དོན་ནི་མ་རྟོགས་པར། །མྱ་ངན་འདས་པ་ཐོབ་མི་འགྱུར།

Without relying upon convention, the ultimate fruit is not taught.

Without understanding the ultimate fruit, freedom is not attained.

vināśayati durdṛṣṭā śūnyatā mandamedhasam|

sarpo yathā durgṛhīto vidyā vā duṣprasādhitā||11||

不能正觀空　　鈍根則自害

如不善呪術　　不善捉毒蛇

།སྟོང་པ་ཉིད་ལ་བལྟ་ཉེས་ན། །ཤེས་རབ་ཆུང་རྣམས་ཕུང་བར་འགྱུར། །ཇི་ལྟར་སྦྲུལ་ལ་གཟུང་ཉེས་དང་། །རིག་སྔགས་ཉེས་པར་བསྒྲུབས་པ་བཞིན།

A wrongly perceived emptiness ruins a person of meager intelligence.

It is like a snake that is wrongly grasped or knowledge that is wrongly cultivated.

ataśca pratyudāvṛttaṁ cittaṁ deśayituṁ muneḥ|

dharmaṁ matvāsya dharmasya mandairduravagāhatām||12||

世尊知是法　　甚深微妙相

非鈍根所及　　是故不欲說

།དེ་ཕྱིར་ཞན་པས་ཆོས་འདི་ཡི། །གཏིང་རྟོགས་དཀའ་བར་མཁྱེན་གྱུར་ནས། །ཐུབ་པའི་ཐུགས་ནི་ཆོས་བསྟན་ལས། །རབ་ཏུ་ལོག་པར་གྱུར་པ་ཡིན།

Thus, the Sage's (the Buddha's) thought recoiled from teaching the doctrine having reflected upon the difficulty of understanding the doctrine by people of meager intelIigence.

śūnyatāyāmadhilayaṁ yaṁ punaḥ kurute bhavān|

doṣaprasaṅgo nāsmākaṁ sa śūnye nopapadyate||13||

汝謂我著空　　而為我生過

汝今所說過　　於空則無有

།སྐྱོན་དུ་ཐལ་བར་འགྱུར་བ་ནི། །སྟོང་ལ་འཐད་པ་མ་ཡིན་པས། ། ཁྱོད་ནི་སྟོང་ཉིད་སྤོང་བྱེད་པ། །གང་དེ་ང་ལ་མི་འཐད་དོ།

Furthermore, if you were generate any obsession with regard to emptiness, the accompanying error is not ours. That [obsession] is not appropriate in the context of the empty.

sarvaṁ ca yujyate tasya śūnyatā yasya yujyate|

sarvaṁ na yujyate tasya śūnyaṁ yasya na yujyate||14||

以有空義故　　一切法得成

若無空義者　　一切則不成

།གང་ལ་སྟོང་པ་ཉིད་རུང་བ། །དེ་ལ་ཐམས་ཅད་རུང་བར་འགྱུར། །གང་ལ་སྟོང་ཉིད་མི་རུང་བ། །དེ་ལ་ཐམས་ཅད་རུང་མི་འགྱུར།

Everything is pertinent for whom emptiness is proper.

Everything is not pertinent form whom the empty is not proper.

sa tvaṁ doṣānātmanīnānasmāsu paripātayan|

aśvamevābhirūḍhaḥ sannaśvamevāsi vismṛtaḥ||15||

汝今自有過　　而以迴向我

如人乘馬者　　自忘於所乘

།ཁྱོད་ནི་རང་གི་སྐྱོན་རྣམས་ནི། །ང་ལ་ཡོངས་སུ་སྒྱུར་བྱེད་པ། །རྟ་ལ་མངོན་པར་ཞོན་བཞིན་དུ། །རྟ་ཉིད་བརྗེད་པར་གྱུར་པ་བཞིན།

You, attributing your own errors to us, are like one who has mounted his horse

and cofused about it.

svabhāvādyadi bhāvānāṁ sadbhāvamanupaśyasi|

ahetupratyayān bhāvāṁstvamevaṁ sati paśyasi||16||

若汝見諸法　　決定有性者

即為見諸法　　無因亦無緣

།གལ་ཏེ་དངོས་རྣམས་རང་བཞིན་ལས། །ཡོད་པར་རྗེས་སུ་ལྟ་བྱེད་ན། །དེ་ལྟ་ཡིན་ན་དངོས་པོ་རྣམས། །རྒྱུ་རྐྱེན་མེད་པར་ཁྱོད་ལྟའོ།

If you perceive the existence of the existents in terms of self-nature, then you will also perceive these existents as non-causal conditions.

kāryaṁ ca kāraṇaṁ caiva kartāraṁ karaṇaṁ kriyām|

utpādaṁ ca nirodhaṁ ca phalaṁ ca pratibādhase||17||

即為破因果　　作作者作法

亦復壞一切　　萬物之生滅

།འབྲས་བུ་དང་ནི་རྒྱུ་ཉིད་དང་། །བྱེད་པ་པོ་དང་བྱེད་དང་བྱ༑ །སྐྱེ་བ་དང་ནི་འགག་པ་དང་། །འབྲས་བུ་ལ་ཡང་གནོད་པ་བྱེད།

You will also contradict [the notions of] effect, cause, agent, performance of action, activity, arising, ceasing, as well as fruit.

yaḥ pratītyasamutpādaḥ śūnyatāṁ tāṁ pracakṣmahe|

sā prajñaptirupādāya pratipatsaiva madhyamā||18||

衆因緣生法　　我說即是無

亦為是假名　　亦是中道義

།རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་བར་འབྱུང་བ་གང་། །དེ་ནི་སྟོང་པ་ཉིད་དུ་བཤད། །དེ་ནི་བརྟེན་ནས་གདགས་པ་སྟེ། །དེ་ཉིད་དབུ་མའི་ལམ་ཡིན་ནོ།

We state that whatever is dependent arising, that is emptiness. That is dependent upon convention. That itself is the middle path.

apratītya samutpanno dharmaḥ kaścinna vidyate|

yasmāttasmādaśūnyo hi dharmaḥ kaścinna vidyate||19||

未曾有一法　　不從因緣生

是故一切法　　無不是空者

།གང་ཕྱིར་རྟེན་འབྱུང་མ་ཡིན་པའི། །ཆོས་འགའ་ ཡོད་པ་མ་ཡིན་པ། །དེ་ཕྱིར་སྟོང་པ་མ་ཡིན་པའི། །ཆོས་འགའ་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ནོ།

A thing that is not dependently arisen is not evident. For that reason, a thing that is non-empty is indeed not evident.

yadyaśūnyamidaṁ sarvamudayo nāsti na vyayaḥ|

caturṇāmāryasatyānāmabhāvaste prasajyate||20||

若一切不空　　則無有生滅

如是則無有　　四聖諦之法

།གལ་ཏེ་འདི་ཀུན་མི་སྟོང་ན། །འབྱུང་བ་མེད་ཅིང་འཇིག་པ་མེད། །འཕགས་པའི་བདེན་པ་བཞི་པོ་རྣམས། །ཁྱོད་ལ་མེད་པར་ཐལ་བར་འགྱུར།

If all this is non-empty, there exists no uprising and ceasing.

These imply the non-existence of the four noble truths.

apratītya samutpannaṁ kuto duḥkhaṁ bhaviṣyati|

anityamuktaṁ duḥkhaṁ hi tatsvābhāvye na vidyate||21||

苦不從緣生　　云何當有苦

無常是苦義　　定性無無常

།རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་འབྱུང་མ་ཡིན་ན། །སྡུག་བསྔལ་ཡོད་པར་ག་ལ་འགྱུར། །མི་རྟག་སྡུག་བསྔལ་གསུངས་པ་དེ། །རང་བཞིན་ཉིད་ལ་ཡོད་མ་ཡིན།

How can there be suffering that is not dependently arisen? Suffering has, indeed, been described as impermanent. As such, it is not evident in terms of self-nature.

svabhāvato vidyamānaṁ kiṁ punaḥ samudeṣyate|

tasmātsamudayo nāsti śūnyatāṁ pratibādhataḥ||22||

若苦有定性　　何故從集生

是故無有集　　以破空義故

།རང་བཞིན་ལས་ནི་ཡོད་ཡིན་ན། །ཅི་ཞིག་ཀུན་ཏུ་འབྱུང་བར་འགྱུར། །དེ་ཕྱིར་སྟོང་ཉིད་གནོད་བྱེད་ལ། །ཀུན་འབྱུང་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ནོ།

How can that which is evident in terms of self-nature rise again?

Therefore, for one who contradicts emptiness, there exists no [conception of] arising.

na nirodhaḥ svabhāvena sato duḥkhasya vidyate|

svabhāvaparyavasthānānnirodhaṁ pratibādhase||23||

苦若有定性　　則不應有滅

汝著定性故　　即破於滅諦

།སྡུག་བསྔལ་རང་བཞིན་གྱིས་ཡོད་ན། །འགོག་པ་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ནོ། །རང་བཞིན་གྱིས་ནི་ཡོངས་གནས་ཕྱིར། །འགོག་ལ་གནོད་པ་བྱེད་པ་ཡིན།

The cessation of suffering that exists in terms of self-nature is not evident.

You contradict cessation by adhering to a notion of self-nature.

svābhāvye sati mārgasya bhāvanā nopapadyate|

athāsau bhāvyate mārgaḥ svābhāvyaṁ te na vidyate||24||

苦若有定性　　則無有修道

若道可修習　　即無有定性

།ལམ་ལ་རང་བཞིན་ཡོད་ན་ནི། །སྒོམ་པ་འཐད་པར་མི་འགྱུར་རོ། །ཅི་སྟེ་ལམ་དེ་བསྒོམ་བྱ་ན། །ཁྱོད་ཀྱི་རང་བཞིན་ཡོད་མ་ཡིན༔

When self-nature exist, the cultivation of the path is not appropriate. And if the path were to be cultivated, then no self-nature assodated with it [i.e. the path] will be evident.

yadā duḥkhaṁ samudayo nirodhaśca na vidyate|

mārgo duḥkhanirodhatvāt katamaḥ prāpayiṣyati||25||

若無有苦諦　　及無集滅諦

所可滅苦道　　竟為何所至

།གང་ཚེ་སྡུག་བསྔལ་ཀུན་འབྱུང་དང་། །འགོག་པ་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ན། །ལམ་གྱི་སྡུག་བསྔལ་འགོག་པ་ནི། །གང་ཞིག་ཐོབ་པར་འགྱུར་པར་འདོད།

When suffering as well as its arising and ceasing are not evident, through the cessation of suffering where will the path lead to?

svabhāvenāparijñānaṁ yadi tasya punaḥ katham|

parijñānaṁ nanu kila svabhāvaḥ samavasthitaḥ||26||

若苦定有性　　先來所不見

於今云何見　　其性不異故

།གལ་ཏེ་རང་བཞིན་ཉིད་ཀྱིས་ནི། །ཡོངས་སུ་ཤེས་པ་མ་ཡིན་ན། །དེ་ནི་ཇི་ལྟར་ཡོངས་ཤེས་འགྱུར། །རང་བཞིན་གནས་པ་མ་ཡིན་ནམ།

If non-understanding is due to self-nature, how can one come to passess understanding subsequently. Is it not the case that self-nature is fixed?

prahāṇasākṣātkaraṇe bhāvanā caivameva te|

parijñāvanna yujyante catvāryapi phalāni ca||27||

如見苦不然　　斷集及證滅

修道及四果　　是亦皆不然

།དེ་བཞིན་དུ་ནི་ཡོངས་ཤེས་ཀྱི། །སྤང་དང་མངོན་དུ་བྱ་བ་དང་། །བསྒོམ་དང་འབྲས་བུ་བཞི་དག་ཀྱང་། །ཡོངས་ཤེས་བཞིན་དུ་མི་རུང་ངོ་།

As in the case of understanding, this [i.e., the explanation in terms of self nature] is not proper in relation to the activities of relinquishing, realizing is well as cultivating. And so world the four fruits be [improper].

svabhāvenānadhigataṁ yatphalaṁ tatpunaḥ katham|

śakyaṁ samadhigantuṁ syātsvabhāvaṁ parigṛhṇataḥ||28||

是四道果性　　先來不可得

諸法性若定　　今云何可得

།རང་བཞིན་ཡོངས་སུ་འཛིན་པ་ཡིས། །འབྲས་བུ་རང་བཞིན་ཉིད་ཀྱིས་ནི། །ཐོབ་པ་མིན་པ་གང་ཡིན་དེ། །ཇི་ལྟར་འཐོབ་པར་នུས་པར་འགྱུར།

How could it be possible for a prson, who upholds a theory of self-nature, to realze a fruit that has already been realized though self-nature?

phalābhāve phalasthā no na santi pratipannakāḥ|

saṁgho nāsti na cetsanti te'ṣṭau puruṣapudgalāḥ||29||

若無有四果　　則無得向者

以無八聖故　　則無有僧寶

།འབྲས་བུ་མེད་ན་འབྲས་གནས་མེད། །ཞུགས་པ་དག་ཀྱང་ཡོད་མ་ཡིན། །གལ་ཏེ་སྐྱེས་བུ་གང་ཟག་བརྒྱད། །དེ་དག་མེད་ན་དགེ་འདུན་མེད།

In the absence of the fruits, there are neither those who have attained the fruits nor those who have reached the way [to such attainment]. If the eight types of individuals do not exists, there will be no congregation.

abhāvāccāryasatyānāṁ saddharmo'pi na vidyate|

dharme cāsati saṁghe ca kathaṁ buddho bhaviṣyati||30||

無四聖諦故　　亦無有法寶

無法寶僧寶　　云何有佛寶

།འཕགས་པའི་བདེན་རྣམས་མེད་པའི་ཕྱིར། །དམ་པའི་ ཆོས་ཀྱང་ཡོད་མ་ཡིན། །ཆོས་དང་དགེ་འདུན་ཡོད་མིན་ན། །སངས་རྒྱས་ཇི་ལྟར་ཡོད་པར་འགྱུར།

From the non-existence of the noble truths, the true doctrine would also not be evident. In the absence of the doctrine and the congregation, how can there be an enlightened one?

apratītyāpi bodhiṁ ca tava buddhaḥ prasajyate|

apratītyāpi buddhaṁ ca tava bodhiḥ prasajyate||31||

汝說則不因　　菩提而有佛

亦復不因佛　　而有於菩提

།ཁྱོད་ཀྱིས་སངས་རྒྱས་བྱང་ཆུབ་ལ། །མ་བརྟེན་པར་ཡང་ཐལ་བར་འགྱུར། །ཁྱོད་ཀྱིས་བྱང་ཆུབ་སངས་རྒྱས་ལ། །མ་བརྟེན་པར་ཡང་ཐལ་བར་འགྱུར།

Your [conception of the] enlightened one implies an independent enlightenment. Also, your [conception ofl enlightenment implies an independent enlightened one.

yaścābuddhaḥ svabhāvena sa bodhāya ghaṭannapi|

na bodhisattvacaryāyāṁ bodhiṁ te'dhigamiṣyati||32||

雖復勤精進　　修行菩提道

若先非佛性　　不應得成佛

།ཁྱོད་ཀྱི་རང་བཞིན་ཉིད་ཀྱིས་ནི། །སངས་རྒྱས་མིན་པ་གང་ཡིན་དེས། །བྱང་ཆུབ་སྤྱོད་ལ་བྱང་ཆུབ་ཕྱིར། །བརྩལ་ཀྱང་བྱང་ཆུབ་ཐོབ་མི་འགྱུར།

Whosoever is by self-nature unenlightened, even though he were to contend with enlightenment, would not attain enlightenment though a career off a *bodhisattva*.

na ca dharmamadharmaṁ vā kaścijjātu kariṣyati|

kimaśūnyasya kartavyaṁ svabhāvaḥ kriyate na hi||33||

若諸法不空　　無作罪福者

不空何所作　　以其性定故

།འགའ་ཡང་ཆོས་དང་ཆོས་མིན་པ། །ནམ་ཡང་བྱེད་པར་མི་འགྱུར་ཏེ། །མི་སྟོང་པ་ལ་ཅི་ཞིག་བྱ། །རང་བཞིན་ལ་ནི་བྱ་བ་མེད།

No one will, indeed, do good or bad. What could the non-empty do?

For, self-nature does not perform.

vinā dharmamadharmaṁ ca phalaṁ hi tava vidyate|

dharmādharmanimittaṁ ca phalaṁ tava na vidyate||34||

汝於罪福中　　不生果報者

是則離罪福　　而有諸果報

།ཆོས་དང་ཆོས་མིན་མེད་པར་ཡང་། །འབྲས་བུ་ཁྱོད་ལ་ཡོད་པར་འགྱུར། །ཆོས་དང་ཆོས་མིན་རྒྱུས་བྱུང་བའི། །འབྲས་བུ་ཁྱོད་ལ་ཡོད་མ་ཡིན།

As for you, the fruit would be evident even without good or bad. This means that for you a fruit occasioned by good and bad would not be evident.

dharmādharmanimittaṁ vā yadi te vidyate phalam|

dharmādharmasamutpannamaśūnyaṁ te kathaṁ phalam||35||

若謂從罪福　　而生果報者

果從罪福生　　云何言不空

།ཆོས་དང་ཆོས་མིན་རྒྱུས་བྱུང་བའི། །འབྲས་བུ་གལ་ཏེ་ཁྱོད་ལ་ཡོད། །ཆོས་དང་ཆོས་མིན་ལས་བྱུང་བའི། །འབྲས་བུ་ཅི་ཕྱིར་སྟོང་མ་ཡིན།

If, on the contrary, a fruit occasioned by good or bad is evident to you. How can you maintain the fruit that has arisen from good or bad to be [at the sametime] non-empty?

sarvasaṁvyavahārāṁśca laukikān pratibādhase|

yatpratītyasamutpādaśūnyatāṁ pratibādhase||36||

汝破一切法　　諸因緣空義

則破於世俗　　諸餘所有法

།རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་བར་འབྱུང་བ་ཡི། །སྟོང་པ་ཉིད་ལ་གནོད་བྱེད་གང་། །འཇིག་རྟེན་པ་ཡི་ཐ་སྙད་ནི། །ཀུན་ལ་གནོད་པ་བྱེད་པ་ཡིན།

You will contradict all the worldly conventions when you contradict the emptiness associated with dependent arising.

na kartavyaṁ bhavetkiṁcidanārabdhā bhavetkriyā|

kārakaḥ syādakurvāṇaḥ śūnyatāṁ pratibādhataḥ||37||

若破於空義　　即應無所作

無作而有作　　不作名作者

།སྟོང་པ་ཉིད་ལ་གནོད་བྱེད་ན། །བྱ་བ་ཅི་ཡང་མེད་འགྱུར་ཞིང་། །རྩོམ་པ་མེད་པའི་བྱ་བར་འགྱུར། །མི་བྱེད་པ་ཡང་བྱེད་པོར་འགྱུར།

For one who contradicts emptiness there would be nothing that ought to be done; activity would be uninitiated and an agent would be non-acting.

ajātamaniruddhaṁ ca kūṭasthaṁ ca bhaviṣyati|

vicitrābhiravasthābhiḥ svabhāve rahitaṁ jagat||38||

若有決定性　　世間種種相

則不生不滅　　常住而不壞

།རང་བཞིན་ཡོད་ན་འགྲོ་བ་རྣམས། །མ་སྐྱེས་པ་དང་མ་འགགས་དང་། །ཐེར་ཟུག་ཏུ་ནི་གནས་འགྱུར་ཞིང་། །གནས་སྐབས་སྣ་ཚོགས་བྲལ་བར་འགྱུར།

In a substantialist view, the universe will be unborn, non-ceased, remaining immutable and devoid of variegated states.

asaṁprāptasya ca prāptirduḥkhaparyantakarma ca|

sarvakleśaprahāṇaṁ ca yadyaśūnyaṁ na vidyate||39||

若無有空者　　未得不應得

亦無斷煩惱　　亦無苦盡事

།གལ་ཏེ་སྟོང་པ་ཡོད་མིན་ན། །མ་ཐོབ་ཐོབ་པར་བྱ་བ་དང་། །སྡུག་བསྔལ་མཐར་བྱེད་ལས་དང་ནི། །ཉོན་མོངས་ཐམས་ཅད་སྤོང་བའང་མེད།

If the non-empty [is evident], then reaching up to what has not been reached, the act of terminating suffering as well as the rehnquishng of all defilements would not be evident.

yaḥ pratītyasamutpādaṁ paśyatīdaṁ sa paśyati|

duḥkhaṁ samudayaṁ caiva nirodhaṁ mārgameva ca||40||

是故經中說　　若見因緣法

則為能見佛　　見苦集滅道

།གང་གིས་རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་པར་འབྱུང་། །མཐོང་བ་དེ་ནི་སྡུག་བསྔལ་དང་། །ཀུན་འབྱུང་དང་ནི་འགོག་པ་དང་། །ལམ་ཉིད་དེ་དག་མཐོང་བ་ཡིན།

།འཕགས་པའི་བདེན་པ་བརྟག་པ་ཞེས་བྱ་བ་སྟེ་རབ་ཏུ་བྱེད་པ་ཉི་ཤུ་བཞི་པའོ།

Whoever perceives dependent arising also perceives suffering, its arising, its ceasing and the path [leading to its ceasing].

25. nirvāṇaparīkṣā pañcaviṁśatitamaṁ prakaraṇam|

觀涅槃品第二十五

yadi śūnyamidaṁ sarvamudayo nāsti na vyayaḥ|

prahāṇādvā nirodhādvā kasya nirvāṇamiṣyate||1||

若一切法空　　無生無滅者

何斷何所滅　　而稱為涅槃

༄།།གལ་ཏེ་འདི་དག་ཀུན་སྟོང་ན། །འབྱུང་བ་མེད་ཅིང་འཇིག་པ་མེད། །གང་ཞིག་སྤོང་དང་འགགས་པ་ལས། །མྱ་ངན་འདའ་བར་འགྱུར་བར་འདོད།

If all this is empty, there exists neither arising nor ceasing.

[As such,] through the relinquishing and ceasing of what does one expect freedom?

yadyaśūnyamidaṁ sarvamudayo nāsti na vyayaḥ|

prahāṇādvā nirodhādvā kasya nirvāṇamiṣyate||2||

若諸法不空　　則無生無滅

何斷何所滅　　而稱為涅槃

།གལ་ཏེ་འདི་ཀུན་མི་སྟོང་ན། །འབྱུང་བ་མེད་ཅིང་འཇིག་པ་མེད། །གང་ཞིག་སྤོང་དང་འགགས་པ་ལས། །མྱ་ངན་འདའ་བར་འགྱུར་བར་འདོད།

If all this is non-empty, there exists neither arising nor ceating, [As such,]

through relinquishing and ceasing of what does one expect freedom?

aprahīṇamasaṁprāptamanucchinnamaśāśvatam|

aniruddhamanutpannametannirvāṇamucyate||3||

無得亦無至　　不斷亦不常

不生亦不滅　　是說名涅槃

།སྤངས་པ་མེད་པ་ཐོབ་མེད་པ། ཆད་པ་མེད་པ་རྟག་མེད་པ། །འགག་པ་མེད་པ་སྐྱེ་མེད་པ། །དེ་ནི་མྱ་ངན་འདས་པར་བརྗོད།

Unrelinquished, not reached, unannihilated, non-eternal, non-ceased and non-arisen -- this is called freedom.

bhāvastāvanna nirvāṇaṁ jarāmaraṇalakṣaṇam|

prasajyetāsti bhāvo hi na jarāmaraṇaṁ vinā||4||

涅槃不名有　　有則老死相

終無有有法　　離於老死相

།རེ་ཞིག་མྱ་ངན་འདས་དངོས་མིན། །རྒ་ཤིའི་མཚན་ཉིད་ཐལ་བར་འགྱུར། །རྒ་དང་འཆི་བ་མེད་པ་ཡི། །དངོས་པོ་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ནོ།

Freedom, as a matter of fact, is not existence, for if it were, it would follow that it has the characteristics of decay and death. Indeed, there is no existence without decay and death.

bhāvaśca yadi nirvāṇaṃ nirvāṇaṃ saṁskṛtaṁ bhavet|

nāsaṁskṛto hi vidyate bhāvaḥ kvacana kaścana||5||

若涅槃是有　　涅槃即有為

終無有一法　　而是無為者

།གལ་ཏེ་མྱ་ངན་འདས་ དངོས་ན། །མྱ་ངན་འདས་པ་འདུས་བྱས་འགྱུར། །དངོས་པོ་འདུས་བྱས་མ་ཡིན་པ། །འགའ་ཡང་གང་ན་ཡོད་མ་ཡིན།

Moreover, if freedom were to be existence, then freedom would be conditioned.

Yet, an existence that is unconditioned is not evident anywhere.

bhāvaśca yadi nirvāṇamanupādāya tatkatham|

nirvāṇaṁ nānupādāya kaścid bhāvo hi vidyate||6||

若涅槃是有　　云何名無受

無有不從受　　而名為有法

།གལ་ཏེ་མྱ་ངན་འདས་དངོས་ན། །ཇི་ལྟར་མྱང་འདས་དེ་བརྟེན་མིན། །དངོས་པོ་བརྟེན་ནས་མ་ཡིན་པ། །འགའ་ཡང་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ནོ།

Furthemore, if freedom were to be existence, how can that freedom independent, for an independent existence is certainly not evident?

yadi bhāvo[39] na nirvāṇamabhāvaḥ kiṁ bhaviṣyati|

nirvāṇaṁ yatra bhāvo na nābhāvastatra vidyate||7||

有尚非涅槃　　何況於無耶

涅槃無有有　　何處當有無

།གལ་ཏེ་མྱ་ངན་འདས་དངོས་མིན། །དངོས་མེད་ཇི་ལྟར་རུང་བར་འགྱུར། །གང་ལ་མྱ་ངན་འདས་དངོས་མིན། །དེ་ལ་དངོས་མེད་ཡོད་མ་ཡིན།

If freedom is not existence, will freedom be non-existence?

[39] De Jong: bhāvo yadi.

Wherein there is no existence, therein non-existence is not evident.

yadyabhāvaśca nirvāṇamanupādāya tatkatham|

nirvāṇaṁ na hyabhāvo'sti yo'nupādāya vidyate||8||

若無是涅槃　　云何名不受

未曾有不受　　而名為無法

།གལ་ཏེ་མྱ་ངན་འདས་དངོས་མེད། །ཇི་ལྟར་མྱང་འདས་དེ་བརྟེན་མིན། །གང་ཞིག་བརྟེན་ནས་མ་ཡིན་པའི། །དངོས་མེད་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ནོ།

If freedom is non-existence, how can freedom be independent? For there exists no non-existence which evidently is independent.

ya ājavaṁjavībhāva upādāya pratītya va|

so'pratītyānupādāya nirvāṇamupadiśyate||9||

受諸因緣故　　輪轉生死中

不受諸因緣　　是名為涅槃

།འོང་བ་དང་ནི་འགྲོ་བའི་དངོས། །བརྟེན་ཏམ་རྒྱུར་བྱས་གང་ཡིན་པ། །དེ་ནི་བརྟེན་མིན་རྒྱུར་བྱས་མིན། །མྱ་ངན་འདས་པ་ཡིན་པར་བསྟན།

Whatever is of the nature of coming and going that occurs contingently or dependently. Freedom is, therefore, indicated as being noncontingent and independent.

prahāṇaṁ cābravīcchāstā bhavasya vibhavasya ca|

tasmānna bhāvo nābhāvo nirvāṇamiti yujyate||10||

如佛經中說　　斷有斷非有

是故知涅槃　　非有亦非無

།འབྱུང་བ་དང་ནི་འཇིག་པ་དག །སྤང་བར་སྟོན་པས་བཀའ་སྩལ་ཏོ། །དེ་ཕྱིར་མྱ་ངན་འདས་པར་ནི། །དངོས་མིན་དངོས་མེད་མིན་པར་རིགས།

The teacher has spoken of relinquishing both becoming and other-becoming.

Therefore, it is proper to assume that freedom is neither existence nor non-existence.

bhavedabhāvo bhāvaśca nirvāṇamubhayaṁ yadi|

bhavedabhāvo bhāvaśca mokṣastacca na yujyate||11||

若謂於有無　　合為涅槃者

有無即解脫　　是事則不然

།གལ་ཏེ་མྱ་ངན་འདས་པ་ནི། །དངོས་དང་དངོས་མེད་གཉིས་ཡིན་ན། །དངོས་དང་དངོས་པོ་མེད་པ་དག །ཐར་བར་འགྱུར་ན་དེ་མི་རིགས།

If freedom were to be both existence and non-existence, then release would also be both existence and non-existence. This too is not proper.

bhavedabhāvo bhāvaśca nirvāṇamubhayaṁ yadi|

nānupādāya nirvāṇamupādāyobhayaṁ hi tat||12||

若謂於有無　　合為涅槃者

涅槃非無受　　是二從受生

།གལ་ཏེ་མྱ་ངན་འདས་པ་ནི། །དངོས་དང་དངོས་མེད་གཉིས་ཡིན་ན། །མྱ་ངན་འདས་པ་མ་བརྟེན་མིན། །དེ་གཉིས་བརྟེན་ནས་ཡིན་ཕྱིར་རོ།

If freedom were to be both existence and non-existence, freedom could not be independent, for existence and non-existence are, indeed, dependent upon one another.

bhavedabhāvo bhāvaśca nirvāṇamubhayaṁ katham|

asaṁskṛtaṁ ca[40] nirvāṇaṁ bhāvābhāvau ca saṁskṛtau||13||

有無共合成　　云何名涅槃

涅槃名無為　　有無是有為

།ཇི་ལྟར་མྱ་ངན་འདས་པ་ནི། །དངོས་དང་དངོས་མེད་གཉིས་ཡིན་ཏེ། །མྱ་ངན་འདས་པ་འདུས་མ་བྱས། ། དངོས་དང་དངོས་མེད་འདུས་བྱས་ཡིན།

How could freedom be both existence and non-existence, for freedom is unconditioned while existence and non-existence are conditioned?

[40] De Jong: hi.

bhavedabhāvo bhāvaśca nirvāṇe ubhayaṁ katham|

[tayorekatra nāstitvamālokatamasoryathā][41]||14||

有無二事共　　云何是涅槃

是二不同處　　如明暗不俱

།ཇི་ལྟར་མྱ་ངན་འདས་པ་ལ། །དངོས་དང་དངོས་མེད་གཉིས་ཡོད་དེ། །དེ་གཉིས་གཅིག་ལ་ཡོད་མིན་ཏེ། །སྣང་བ་དང་ནི་མུན་པ་བཞིན།

How could freedom be both existence and non-existence, for their simultaneious existence in one place is not possible, as in the case of light and darkness?

naivābhāvo naiva bhāvo nirvāṇamiti yāñjanā|

abhāve caiva bhāve ca sā siddhe sati sidhyati||15||

分別非有無　　如是名涅槃

若有無成者　　非有非無成

།དངོས་མིན་དངོས་པོ་མེད་མིན་པ། །མྱ་ངན་འདས་པར་གང་སྟོན་པ། ། དངོས་པོ་མེད་དང་དངོས་པོ་དག །གྲུབ་ན་དེ་ནི་གྲུབ་པར་འགྱུར།

The proposition that freedom is neither existence nor non-existence could be established if and when both existence and non-existence are established.

naivābhāvo naiva bhāvo nirvāṇaṁ yadi vidyate|

naivābhāvo naiva bhāva iti kena tadajyate||16||[42]

若非有非無　　名之為涅槃

此非有非無　　以何而分別

།གལ་ཏེ་མྱ་ངན་འདས་པ་ནི། །དངོས་མིན་དངོས་པོ་མེད་མིན་ན། །དངོས་མིན་དངོས་པོ་མེད་མིན་ཞེས། །གང་ཞིག་གིས་ནི་དེ་མངོན་བྱེད།

---

41 De Jong: tayor abhāva hy ekatra prakāśatamasor iva.

42 The verses of No. 15 & No. 16 are reversed in order in the Chinses edition.

If freedom as neither existence nor non-existence is evident, by means of what is it made known as neither existence nor non-existence?

paraṁ nirodhādbhagavān bhavatītyeva nohyate[43]|

na bhavatyubhayaṁ ceti nobhayaṁ ceti nohyate[44]||17||

如來滅度後　　不言有與無

亦不言有無　　非有及非無

།བཅོམ་ལྡན་མྱ་ངན་འདས་གྱུར་ནས། །ཡོད་པར་མི་མངོན་དེ་བཞིན་དུ། །མེད་དོ་ཞེའམ་གཉིས་ཀ་དང་། །གཉིས་མིན་ཞེས་ཀྱང་མི་མངོན་ནོ།

It is not assumd that the Blessed One exists after death.

Neither is it assumed that he does not exist, or both, or neither.

tiṣṭhamāno'pi bhagavān bhavatītyeva nohyate[45]|

na bhavatyubhayaṁ ceti nobhayaṁ ceti nohyate[46]||18||

如來滅度後　　不言有與無

亦不言有無　　非有及非無

།བཅོམ་ལྡན་བཞུགས་པར་གྱུར་ན་ཡང་། །ཡོད་པར་མི་མངོན་དེ་བཞིན་དུ། །མེད་དོ་ཞེའམ་གཉིས་ཀ་དང་། །གཉིས་མིན་ཞེས་ཀྱང་མི་མངོན་ནོ།

It is not assumed that even a living Blessed One exists. Neither is it assumed that he does not exist, or both or neither.

na saṁsārasya nirvāṇātkiṁcidasti viśeṣaṇam|

na nirvāṇasya saṁsārātkiṁcidasti viśeṣaṇam||19||

---

[43] De Jong: nājyate.

[44] De Jong: nājyate.

[45] De Jong: nājyate.

[46] De Jong: nājyate.

涅槃與世間　　無有少分別

世間與涅槃　　亦無少分別

།འཁོར་བ་མྱ་ངན་འདས་པ་ལས། །ཁྱད་པར་ཅུང་ཟད་ཡོད་མ་ཡིན། །མྱ་ངན་འདས་པ་འཁོར་བ་ལས། །ཁྱད་པར་ཅུང་ཟད་ཡོད་མ་ཡིན།

The life-process has no thing that distinguishes it from freedom.

Freedom has no thing that distinguishes it from the life-process.

nirvāṇasya ca yā koṭiḥ koṭiḥ saṁsaraṇasya ca|

na tayorantaraṁ kiṁcitsumūkṣmamapi vidyate||20||

涅槃之實際　　及與世間際

如是二際者　　無毫釐差別

།མྱ་ངན་འདས་མཐའ་གང་ཡིན་པ། །དེ་ནི་འཁོར་བའི་མཐའ་ཡིན་ཏེ། །དེ་གཉིས་ཁྱད་པར་ཅུང་ཟད་ནི། །ཤིན་ཏུ་ཕྲ་བའང་ཡོད་མ་ཡིན།

Whatever is the extremity of freedom and the extremity of the life-process, between them not even a subtle something is evident.

paraṁ nirodhādantādyāḥ śāśvatādyāśca dṛṣṭayaḥ|

nirvāṇamaparāntaṁ ca pūrvāntaṁ ca samāśritāḥ||21||

滅後有無等　　有邊等常等

諸見依涅槃　　未來過去世

།གང་འདས་ཕན་ཆད་མཐའ་སོགས་དང་། །རྟག་ལ་སོགས་པར་ལྟ་བ་དག །མྱ་ངན་འདས་དང་ཕྱི་མཐའ་དང་། །སྔོན་གྱི་མཐའ་ལ་བརྟེན་པ་ཡིན།

Metaphysical views relating to the finite, etc., to the eternal, etc., after death are associated with [the problems of) freedom as well as the posterior and prior extremities.

śūnyeṣu sarvadharmeṣu kimanantaṁ kimantavat|

kimanantamantavacca nānantaṁ nāntavacca kim||22||

一切法空故　　何有邊無邊

亦邊亦無邊　　非有非無邊

།དངོས་པོ་ཐམས་ཅད་སྟོང་པ་ལ། །མཐའ་ཡོད་ཅི་ཞིག་མཐའ་མེད་ཅི། །མཐའ་དང་མཐའ་མེད་ཅི་ཞིག་ཡིན། །མཐའ་དང་མཐའ་མེད་མིན་པ་ཅི།

When all things are empty, why [speculate on] the finite, the infinite, both the finite and the infinite and neither finite nor the-infinite?

kiṁ tadeva kimanyatkiṁ śāśvataṁ kimaśāśvatam|

aśāśvataṁ śāśvataṁ ca kiṁ vā nobhayamapyataḥ[47]||23||

何者為一異　　何有常無常

亦常亦無常　　非常非無常

།དེ་ཉིད་ཅི་ཞིག་གཞན་ཅི་ཡིན། །རྟག་པ་ཅི་ཞིག་མི་རྟག་ཅི། །རྟག་དང་མི་རྟག་གཉིས་ཀ་ཅི། །གཉིས་ཀ་མིན་པ་ཅི་ཞིག་ཡིན།

Why [speculate on] the identical, the different, the eternal, the non-eternal, both or neither?

sarvopalambhopaśamaḥ prapañcopaśamaḥ śivaḥ|

na kvacitkasyacitkaściddharmo buddhena deśitaḥ||24||

諸法不可得　　滅一切戲論

無人亦無處　　佛亦無所說

།དམིགས་པ་ཐམས་ཅད་ཉེར་ཞི་ཞིང་། །སྤྲོས་པ་ཉེར་ཞི་ཞི་བ་སྟེ། །སངས་རྒྱས་ཀྱིས་ནི་གང་དུ་ཡང་། །སུ་ལའང་ཆོས་འགའ་མ་བསྟན་ཏོ།

།སྒྲ་ངན་ལས་འདས་པ་བརྟག་པ་ཞེས་བྱ་བ་སྟེ་རབ་ཏུ་བྱེད་པ་ཉི་ཤུ་ལྔ་པའོ།།

The Buddha did not teach the appeasement of all objects, the appeasement of obsession, and the auspicious as some thing to some one at some place.

26. dvādaśāṅgaparīkṣā ṣaḍviṁśatitamaṁ prakaraṇam|

---

47 De Jong: nobhayamapyatha.

觀十二因緣品第二十六

punarbhavāya saṁskārānavidyānivṛtastridhā|

abhisaṁskurute yāṁstairgatiṁ gacchati karmabhiḥ||1||

眾生癡所覆　　為後起三行

以起是行故　　隨行墮六趣

||མ་རིག་བསྒྲིབས་པས་ཡང་སྲིད་ཕྱིར། །འདུ་བྱེད་རྣམ་པ་གསུམ་པོ་དག། མངོན་པར་འདུ་བྱེད་གང་ཡིན་པའི། །ལས་དེ་དག་གིས་འགྲོ་བར་འགྲོ

A person enveloped by ignorance forms such dispositions in the threefold ways leading to re-becoming, and through such actions he moves on to his destiny.

vijñānaṁ saṁniviśate saṁskārapratyayaṁ gatau|

saṁniviṣṭe'tha vijñāne nāmarūpaṁ niṣicyate||2||

以諸行因緣　　識受六道身

以有識著故　　增長於名色

།འདུ་བྱེད་རྐྱེན་ཅན་རྣམ་པར་ཤེས། །འགྲོ་བ་རྣམས་སུ་འཇུག་པར་འགྱུར། །རྣམ་པར་ཤེས་པ་ཞུགས་གྱུར་ན། །མིང་དང་གཟུགས་ནི་ཆགས་པར་འགྱུར།

Consciousness, with disposition as its condition, enters [the new] life.

When consciousness has entered, the psychophysical personality is infused.

niṣikte nāmarūpe tu ṣaḍāyatanasaṁbhavaḥ|

ṣaḍāyatanamāgamya saṁsparśaḥ saṁpravartate||3||

名色增長故　　因而生六入

情塵識和合　　而生於六觸

།མིང་དང་གཟུགས་ནི་ཆགས་གྱུར་ན། །སྐྱེ་མཆེད་དྲུག་ནི་འབྱུང་བར་འགྱུར། །སྐྱེ་མཆེད་དྲུག་ལ་བརྟེན་ནས་ནི། །རེག་པ་ཡང་དག་འབྱུང་བར་འགྱུར།

When the psychophysical personality has been infused, the occurrence of the six spheres (of sense) takes place. Depending upon the six spheres proceeds contact.

cakṣuḥ pratītya rūpaṁ ca samanvāhārameva ca|

nāmarūpaṁ pratītyaivaṁ vijñānaṁ saṁpravartate||4||

།མིང་དང་གཟུགས་དང་དྲན་བྱེད་ལ། །བརྟེན་ནས་སྐྱེ་བ་ཁོ་ན་སྟེ། །དེ་ལྟར་མིང་དང་གཟུགས་བརྟེན་ནས། །རྣམ་པར་ཤེས་པ་སྐྱེ་བར་འགྱུར།

Thus, depending upon the eye and material form, and attention too, and depending upon the psychophysical personality proceeds consciousness.

saṁnipātastrayāṇāṁ yo rūpavijñānacakṣuṣām|

sparśaḥ saḥ tasmātsparśācca vedanā saṁpravartate||5||

因於六觸故　　即生於三受

以因三受故　　而生於渴愛

།མིག་དང་གཟུགས་དང་རྣམ་པར་ཤེས། །གསུམ་པོ་འདུས་པ་གང་ཡིན་པ། །དེ་ནི་རེག་པའོ་རེག་དེ་ལས། །ཚོར་བ་ཀུན་ཏུ་འབྱུང་བར་འགྱུར།

Whatever is the harmonious concurrence of the three factors: material, form, consciousness, and eye, is contact. Feeling proceeds from such contact.

vedanāpratyayā tṛṣṇā vedanārthaṁ hi tṛṣyate|

tṛṣyamāṇa upādānamupādatte caturvidham||6||

因愛有四取　　因取故有有

若取者不取　　則解脫無有

།ཚོར་བའི་རྐྱེན་གྱིས་སྲེད་པ་སྟེ། །ཚོར་བའི་དོན་དུ་སྲེད་པར་འགྱུར། །སྲེད་པར་གྱུར་ན་ཉེ་བར་ལེན། །རྣམ་པ་བཞི་པོ་ཉེར་ལེན་འགྱུར།

Conditioned by feeling is craving. Indeed, craving is feeling-directed.

The one who craves, grasps on to the fourfold spheres of grasping.

upādāne sati bhava upādātuḥ pravartate|

syāddhi yadyanupādāno mucyeta na bhavedbhavaḥ||7||[48]

།ཉེར་ལེན་ཡོད་ན་ལེན་པ་པོའི། །སྲིད་པ་རབ་ཏུ་འབྱུང་བར་འགྱུར། །གལ་ཏེ་ཉེ་བར་ལེན་མེད་ན། །གྲོལ་བར་འགྱུར་ཏེ་སྲིད་མི་འགྱུར།

When grasping exists, becoming on the part of the grasper proceeds.

If he were to be a non-grasper, he would be released, and there would be no further becoming.

pañca skandhāḥ sa ca bhavaḥ bhavājjātiḥ pravartate|

jarāmaraṇaduḥkhādi śokāḥ saparidevanāḥ||8||

從有而有生　　從生有老死

從老死故有　　憂悲諸苦惱

།སྲིད་པ་དེ་ཡང་ཕུང་པོ་ལྔ། །སྲིད་པ་ལས་ནི་སྐྱེ་ བར་འགྱུར། །རྒ་ཤི་དང་ནི་མྱ་ངན་དང་། །སྨྲེ་སྔགས་འདོན་བཅས་སྡུག་བསྔལ་དང་།

The five aggregates constitute this becoming. From becoming proceeds birth.

Suffering relating to decay and death, etc., grief, lamentation, dejection, and despair

daurmanasyamupāyāsā jāteretatpravartate|

kevalasyaivametasya duḥkhaskandhasya saṁbhavaḥ||9||

如是等諸事　　皆從生而有

但以是因緣　　而集大苦陰

།ཡིད་མི་བདེ་དང་འཁྲུག་པ་རྣམས། དེ་དག་སྐྱེ་ལས་རབ་ཏུ་འབྱུང་། །དེ་ལྟར་སྡུག་བསྔལ་ཕུང་པོ་ནི། །འབའ་ཞིག་པ་འདི་འབྱུང་བར་འགྱུར།

-- all these proceed from birth, Such is the occurrence of this entire mass of suffering.

[48] It has no Chinese parallel.

saṁsāramūlānsaṁskārānavidvān saṁskarotyataḥ|

avidvān kārakastasmānna vidvāṁstattvadarśanāt||10||

是謂為生死　　諸行之根本

無明者所造　　智者所不為

།འཁོར་བའི་རྩ་བ་འདུ་བྱེད་དེ། །དེ་ཕྱིར་མཁས་རྣམས་འདུ་མི་བྱེད། །དེ་ཕྱིར་མི་མཁས་བྱེད་པོ་ཡིན། །མཁས་མིན་དེ་ཉིད་མཐོང་ཕྱིར་རོ།

Thus, the ignorant forms dispositions that constitute the souse of the Life process. Therefore, it is the ignorant who is the agent, not the wise one, because of his [the latter's] perception of truth.

avidyāyāṁ niruddhāyāṁ saṁskārāṇāmasaṁbhavaḥ|

avidyāyā nirodhastu jñānenāsyaiva[49] bhāvanāt||11||[50]

།མ་རིག་འགགས་པར་གྱུར་ན་ནི། །འདུ་བྱེད་རྣམས་ཀྱང་འབྱུང་མི་འགྱུར། །མ་རིག་འགག་པར་འགྱུར་བ་ནི། །ཤེས་པས་དེ་ཉིད་བསྒོམས་པས་སོ།

When ignorance has ceased, there is no occurrence of dispositions.

However, the cessation of that ignorance takes place as a result of the practice of that [non-occurrence of dispositions] through wisdom.

tasya tasya nirodhena tattannābhipravartate|

duḥkhaskandhaḥ kevalo'yamevaṁ samyaṅ nirudhyate||12||

以是事滅故　　是事則不生

但是苦陰聚　　如是而正滅

།དེ་དང་དེ་ནི་འགགས་གྱུར་པས། །དེ་དང་དེ་ནི་མངོན་མི་འབྱུང་། །སྡུག་བསྔལ་ཕུང་པོ་འབའ་ཞིག་པ། །དེ་ནི་དེ་ལྟར་ཡང་དག་འགག

།སྲིད་པའི་ཡན་ལག་བཅུ་གཉིས་བརྟག་པ་ཞེས་བྱ་བ་སྟེ་རབ་ཏུ་བྱེད་པ་ཉི་ཤུ་དྲུག་པའོ།།

With the cessation of these, these othere factors [of the twelvefold formula] would not proceed.

---

[49] De Jong: jñānasyāsya.

[50] It has no Chinese parallel.

In this way, this entire mass of suffering ceases completely.

27. dṛṣṭiparīkṣā saptaviṁśatitamaṁ prakaraṇam|

觀邪見品第二十七

dṛṣṭayo ‘bhūvaṁ nābhūvaṁ kiṁ nv atīte ‘dhvānīti ca [51]|

yāstāḥ śāśvatalokādyāḥ pūrvāntaṁ samupāśritāḥ||1||

我於過去世　　為有為是無

世間常等見　　皆依過去世

||འདས་དུས་བྱུང་མ་བྱུང་ཞེས་དང་། །འཇིག་རྟེན་རྟག་པ་ལ་སོགས་པར། །ལྟ་བ་གང་ཡིན་དེ་དག་ནི། །སྔོན་གྱི་མཐའ་ལ་བརྟེན་པ་ཡིན།

Whatever views asserting an eternal world, etc. based upon [the perception]: "Did I exist or not exist in the past?" ate associated with the prior end [of existence].

dṛṣṭayo na bhaviṣyāmi kimanyo'nāgate'dhvani|

bhaviṣyāmīti cāntādyā aparāntaṁ samāśritāḥ||2||

我於未來世　　為作為不作

有邊等諸見　　皆依未來世

།མ་འོངས་དུས་གཞན་འབྱུང་འགྱུར་དང་། །མི་འབྱུང་འཇིག་རྟེན་མཐའ་སོགས་པར། །ལྟ་བ་གང་ཡིན་དེ་དག་ནི། །ཕྱི་མའི་མཐའ་ལ་བརྟེན་པ་ཡིན།

Whatever views asserting the finite, etc. based apon [the perception]: "Would I not exist in the future or would l become someone else?" are associated with the posterior end [of existence].

abhūmatītamadhvānamityetannopapadyate|

[51] De Jong: abhūmatītamadhvānaṁ nābhūmiti ca dṛṣṭayaḥ

yo hi janmasu pūrveṣu sa eva na bhavatyayam||3||

過去世有我　　是事不可得

過去世中我　　不作今世我

།འདས་པའི་དུས་ན་བྱུང་གྱུར་ཞེས། །བྱ་བ་དེ་ནི་མི་འཐད་དོ། །སྔོན་ཚེ་རྣམས་སུ་གང་བྱུང་བ། །དེ་ཉིད་འདི་ནི་མ་ཡིན་ནོ།

The view that I existed in the past is not appropriate, for whatsoever was in the previous birth, he, indeed, is not identical with his person.

sa evātmeti tu bhavedupādānaṁ viśiṣyate|

upādānavinirmukta ātmā te katamaḥ punaḥ||4||

若謂我即是　　而身有異相

若當離於身　　何處別有我

།དེ་ཉིད་བདག་ཏུ་འགྱུར་སྙམ་ན། །ཉེ་བར་ལེན་པ་ཐ་དད་འགྱུར། །ཉེ་བར་ལེན་པ་མ་གཏོགས་པར། །ཁྱོད་ཀྱི་བདག་ནི་གང་ཞིག་ཡིན།

If it were to occur [to someone]: "He, indeed, is the self," then grasping is identified. Separated ftom grasping, what constitute your self?

upādānavinirmukto nāstyātmeti kṛte sati|

syādupādānamevātmā nāsti cātmeti vaḥ punaḥ||5||

離有無身我　　是事為已成

若謂身即我　　若都無有我

།ཉེ་བར་ལེན་པ་མ་གཏོགས་པའི། །བདག་ཡོད་མ་ཡིན་བྱས་པའི་ཚེ། །ཉེ་བར་ལེན་ཉིད་བདག་ཡིན་ན། །ཁྱོད་ཀྱི་བདག་ནི་མེད་པ་ཡིན།

When it is assumed that there is no self separated from grasping, grasping itself would be the self. Yet, this is tantamount to saying that there is no self.

na copādānamevātmā vyeti tatsamudeti ca|

kathaṁ hi nāmopādānamupādātā bhaviṣyati||6||

但身不為我　　身相生滅故

云何當以受　　而作於受者

།ཉེ་བར་ལེན་ཉིད་བདག་མ་ཡིན། །དེ་འབྱུང་བ་དང་འཇིག་ པ་ཡིན། །ཉེ་བར་བླང་བ་ཇི་ལྟ་བུར། །ཉེ་བར་ལེན་པོ་ཡིན་པར་འགྱུར།

Grasping is not identical with the self, for that [i.e., grasping] cease and arises.

Furthermore, how can grasping be the grasper?

anyaḥ punarupādānādātmā naivopapadyate|

gṛhyate hyanupādāno yadyanyo na ca gṛhyate||7||

若離身有我　　是事則不然

無受而有我　　而實不可得

།བདག་ནི་ཉེ་བར་ལེན་པ་ལས། །གཞན་དུ་འཐད་པ་ཉིད་མ་ཡིན། །གལ་ཏེ་གཞན་ན་ལེན་མེད་པར། །གཟུང་ཡོད་རིགས་ན་གཟུང་དུ་མེད།

Furthermore, a self that is different from grasping is not appropriate. A person who is without grasping can be observed. However, if he were to be different [from gaping], he could not be observed.

evaṁ nānya upādānānna copādānameva saḥ|

ātmā nāstyanupādānaḥ nāpi nāstyeṣa niścayaḥ||8||

今我不離受　　亦不即是受

非無受非無　　此即決定義

།དེ་ལྟར་ལེན་ལས་གཞན་མ་ཡིན། །དེ་ནི་ཉེར་ལེན་ཉིད་ཀྱང་མིན། །བདག་ནི་ཉེ་བར་ལེན་མེད་མིན། །མེད་པ་ཉིད་དུའང་དེ་མ་ངེས།

Thus, he is neither different from grasping nor identical with it. A self does not exist. Yet, it is not the case that a person who does not grasp does not exist. This much is certain.

nābhūmatītamadhvānamityetannopapadyate|

yo hi janmasu pūrveṣu tato'nyo na bhavatyayam||9||

過去我不作　　是事則不然

過去世中我　　異今亦不然

།འདས་པའི་དུས་ན་མ་བྱུང་ཞེས། །བྱ་བ་དེ་ཡང་མི་འཐད་དོ། །སྔོན་ཚེ་རྣམས་སུ་གང་བྱུང་བ། །དེ་ལས་འདི་གཞན་མ་ཡིན་ནོ།

The statement, "I did not exist in the past," is not appropriate, for this person is not different from whosoever existed in the previous lives.

yadi hyayaṁ bhavedanyaḥ pratyākhyāyāpi taṁ bhavet|

tathaiva ca sa saṁtiṣṭhettatra jāyeta vāmṛtaḥ[52]||10||

若謂有異者　　離彼應有今

我住過去世　　而今我自生

།གལ་ཏེ་འདི་ནི་གཞན་གྱུར་ན། །དེ་མེད་པར་ཡང་འབྱུང་བར་འགྱུར། དེ་བཞིན་དེ་ནི་གནས་འགྱུར་ཞིང་། །དེར་མ་ཤི་བར་སྐྱེ་བར་འགྱུར།

If this person were to be different [from that person in the previous existence], then he would come to be even forsaking that pison. In that case he would remain the same and, in such a context, an immortal would emerge.

ucchedaḥ karmaṇāṁ nāśastathānyakṛtakarmaṇām[53]|

anyena paribhogaḥ syād[54] evamādi prasajyate||11||

如是則斷滅　　失於業果報

彼作而此受　　有如是等過

།ཆད་དང་ལས་རྣམས་ཆུད་ཟ་དང་། །གཞན་གྱིས་བྱས་པའི་ལས་རྣམས་ནི། །གཞན་གྱིས་སོ་སོར་མྱོང་བ་དང་། །དེ་ལ་སོགས་པར་ཐལ་བར་འགྱུར།

[If that were the case,] there would be annihilation and destrucdon of actions. This implies that the fruit of action performed by one will be experienced by another.

---

52 De Jong: cāmṛtaḥ.

53 De Jong: kṛtam anyena karma ca.

54 De Jong: pratisaṁvedayed anya.

nāpyabhūtvā samudbhūto doṣo hyatra prasajyate|

kṛtako vā bhavedātmā saṁbhūto vāpyahetukaḥ||12||

先無而今有　　此中亦有過

我則是作法　　亦為是無因

།མ་བྱུང་བ་ལས་འབྱུང་མིན་ཏེ། །འདི་ལ་སྐྱོན་དུ་ཐལ་བར་འགྱུར། །བདག་ནི་བྱས་པར་འགྱུར་བ་དང་། །འབྱུང་བའམ་རྒྱུ་མེད་ཅན་དུ་འགྱུར།

Yet, in that context, the error of assuming an emergent without prior existcnce does not follow. Either the self would be caused or, if it has occurred, it would be without a came.

evaṁ dṛṣṭiratīte yā nābhūmahamabhūmaham|

ubhayaṁ nobhayaṁ ceti naiṣā samupapadyate||13||

如過去世中　　有我無我見

若共若不共　　是事皆不然

།དེ་ལྟར་བདག་བྱུང་བདག་མ་བྱུང་། །གཉིས་ཀ་གཉིས་ཀ་མ་ཡིན་པར། །འདས་ལ་ལྟ་བ་གང་ཡིན་པ། །དེ་དག་འཐད་པ་མ་ཡིན་ནོ།

Thus, whatever view there is such as, "I existed in the past; I did not exist; both or neither," is not really appropriate.

adhvanyanāgate kiṁ nu bhaviṣyāmīti darśanam|

na bhaviṣyāmi cetyetadatītenādhvanā samam||14||

我於未來世　　為作為不作

如是之見者　　皆同過去世

།མ་འོངས་དུས་གཞན་འབྱུང་འགྱུར་དང་། །འབྱུང་བར་མི་འགྱུར་ཞེས་བྱ་བར། །ལྟ་བ་གང་ཡིན་དེ་དག་ནི། །འདས་པའི་དུས་དང་མཚུངས་པ་ཡིན།

A view such as "Will I exist in the future?" or "Will I not exist in the future?" is comparable to those associated with the past.

sa devaḥ sa manuṣyaścedevaṁ bhavati śāśvatam|

anutpannaśca devaḥ syājjāyate na hi śāśvatam||15||

若天即是人　　則墮於常邊

天則為無生　　常法不生故

།གལ་ཏེ་ལྷ་དེ་མི་དེ་ན། །དེ་ལྟ་ན་ནི་རྟག་པར་འགྱུར། །ལྷ་ནི་མ་སྐྱེས་ཉིད་འགྱུར་ཏེ། །རྟག་ལ་སྐྱེ་བ་མེད་ཕྱིར་རོ།

If it is thought that a human is the same as a divine being, then there would be the eternal. If the divine being were to be non-arisen, then he would not be born and that would constitute the eternal.

devādanyo manuṣyaścedaśāśvatamato bhavet|

devādanyo manuṣyaścetsaṁtatirnopapadyate||16||

若天異於人　　是即為無常

若天異人者　　是則無相續

།གལ་ཏེ་ལྷ་ལས་མི་གཞན་ན། །དེ་ལྟ་ན་ནི་མི་རྟག་འགྱུར། །གལ་ཏེ་ ལྷ་མི་གཞན་ཡིན་ན། །རྒྱུད་ནི་འཐད་པར་མི་འགྱུར་རོ།

If it is thought that a human is the same as a divine being, then there would be the non-eternal. If it is thought that a humn is different from a divine being, then continuity is not appropriate.

divyo yadyekadeśaḥ syādekadeśaśca mānuṣaḥ|

aśāśvataṁ śāśvataṁ ca bhavetacca na yujyate||17||

若半天半人　　則墮於二邊

常及於無常　　是事則不然

།གལ་ཏེ་ཕྱོགས་གཅིག་ལྷ་ཡིན་ལ། །ཕྱོགས་གཅིག་མི་ནི་ཡིན་གྱུར་ན། །རྟག་དང་མི་རྟག་འགྱུར་བ་ཡིན། །དེ་ཡང་རིགས་པ་མ་ཡིན་ནོ།

If a part were to be divine and the other part to be human, then there would be both the eternal and the non-eternal, and this too would not be proper.

aśāśvataṁ śāśvataṁ ca prasiddhamubhayaṁ yadi|

siddhe na śāśvataṁ kāmaṁ naivāśāśvatamityapi||18||

若常及無常　　是二俱成者

如是則應成　　非常非無常

།གལ་ཏེ་རྟག་དང་མི་རྟག་པ། །གཉིས་ག་གྲུབ་པར་གྱུར་ན་ནི། །རྟག་པ་མ་ཡིན་མི་རྟག་མིན། ། འགྲུབ་པར་འགྱུར་བར་འདོད་ལ་རག

Supposing both the eternal and the non-eternal are established, then it is not possible to either assert the eternal or the non-eternal.

kutaścidāgataḥ kaścitkiṁcidnacchetpunaḥ kvacit|

yadi tasmādanādistu saṁsāraḥ syānna cāsti saḥ||19||

法若定有來　　及定有去者

生死則無始　　而實無此事

།གལ་ཏེ་གང་ཞིག་གང་ནས་གར། །འོང་ཞིང་གོང་དུའང་འགྲོ་འགྱུར་ན། །དེ་ཕྱིར་འཁོར་བ་ཐོག་མེད་པར། །འགྱུར་ན་དེ་ནི་ཡོད་མ་ཡིན།

If anyone has come from somewhere and again were to go somewhere, then the life-proccess would be beginningless. Such a situation does not exist.

nāsti cecchāśvataḥ kaścit ko bhaviṣyatyaśāśvataḥ|

śāśvato'śāśvataścāpi dvābhyāmābhyāṁ tiraskṛtaḥ||20||

今若無有常　　云何有無常

亦常亦無常　　非常非無常

།གལ་ཏེ་རྟག་པ་འགའ་མེད་ན། །མི་རྟག་གང་ཞིག་ཡིན་པར་འགྱུར། །རྟག་པ་དང་ནི་མི་རྟག་དང་། །དེ་གཉིས་བསལ་བར་གྱུར་པའོ།

If it is thought that there is nothing eternal, what is it that will be non-eternal, both eternal and non-eternal, and also what is separated from these two?

antavān yadi lokaḥ syātparalokaḥ kathaṁ bhavet|

athāpyanantavāṁllokaḥ paralokaḥ kathaṁ bhavet||21||

若世間有邊　　云何有後世

若世間無邊　　云何有後世

།གལ་ཏེ་འཇིག་རྟེན་མཐའ་ཡོད་ན། །འཇིག་རྟེན་ཕ་རོལ་ཇི་ལྟར་འགྱུར། །གལ་ཏེ་འཇིག་རྟེན་མཐའ་མེད་ན། །འཇིག་རྟེན་ཕ་རོལ་ཇི་ལྟར་འགྱུར།

If the world were to have a limit, how could there be another world? Furthermore, if the world were to have no limit, how could there be another world?

skandhānāmeṣa saṁtāno yasmāddīpārciṣāmiva|

pravartate tasmānnāntānantavattvaṁ[55] ca yujyate||22||

五陰常相續　　猶如燈火炎

以是故世間　　不應邊無邊

།གང་ཕྱིར་ཕུང་པོ་རྣམས་ཀྱི་རྒྱུན། །འདི་ནི་མར་མེའི་འོད་དང་མཚུངས། །དེ་ཕྱིར་མཐའ་ཡོད་ཉིད་དང་ནི། ། མཐའ་མེད་ཉིད་ཀྱང་མི་རིགས་སོ།

As this series of aggregates proceeds along like a flame of a lamp, [speculation about] its finitude or its infinitude is not proper.

pūrve yadi ca bhajyerannutpadyeranna cāpyamī|

skandhāḥ skandhān pratītyemānatha loko'ntavān bhavet||23||

若先五陰壞　　不因是五陰

更生後五陰　　世間則有邊

།གལ་ཏེ་སྔ་མ་འཇིག་འགྱུར་ཞིང་། །ཕུང་པོ་འདི་ལ་བརྟེན་བྱས་ནས། །ཕུང་པོ་དེ་ནི་མི་འབྱུང་ན། །དེས་ན་འཇིག་རྟེན་མཐའ་ཡོད་འགྱུར།

If the prior aggregates were to be destroyed and these aggregates were also not to arise depending upon these other [aggregates], then the world would be finite.

pūrve yadi na bhajyerannutpadyeranna cāpyamī|

skandhāḥ skandhān pratītyemāṁlloko'nanto bhavedatha||24||

---

[55] De Jong: tasmān nānantavattvaṁ ca nāntavattvaṁ.

若先陰不壞　　亦不因是陰

而生後五陰　　世間則無邊

།གལ་ཏེ་སྔ་མ་མི་འཇིག་ཅིང་། །ཕུང་པོ་འདི་ལ་བརྟེན་བྱས་ནས། །ཕུང་པོ་དེ་ནི་མི་འབྱུང་ན། ། དེས་ན་འཇིག་རྟེན་མཐའ་མེད་འགྱུར།

If the prior aggregates were not to be destroyed and these aggregates were also not to arise depending upon these other [aggregates], then the world would be infinite.

antavānekadeśaścedekadeśastvanantavān|

syādantavānanantaśca lokastacca na yujyate||25||

若世半有邊　　世間半無邊

是則亦有邊　　亦無邊不然

།གལ་ཏེ་ཕྱོགས་གཅིག་མཐའ་ཡོད་ལ། །ཕྱོགས་གཅིག་མཐའ་ནི་མེད་འགྱུར་ན། །འཇིག་རྟེན་མཐའ་ཡོད་མཐའ་མེད་འགྱུར། །དེ་ཡང་རིགས་པ་མ་ཡིན་ནོ།

If the world were to be partly finite and also partly infinite, it would be both finite and infinite, and this too is also not proper.

kathaṁ tāvadupādāturekadeśo vinaṅkṣyate|

na naṅkṣyate caikadeśa evaṁ caitanna yujyate||26||

彼受五陰者　　云何一分破

一分而不破　　是事則不然

།ཇི་ལྟ་བུར་ན་ཉེར་ལེན་པོའི། །ཕྱོགས་གཅིག་རྣམ་པར་འཇིག་འགྱུར་ལ། །ཕྱོགས་གཅིག་རྣམ་པར་འཇིག་མི་འགྱུར། །དེ་ལྟར་དེ་ནི་མི་རིགས་སོ།

How can it be possible that one part of a grasper is destroyed and the other part is not destroyed. This too is not proper.

upādānaikadeśaśca kathaṁ nāma vinaṅkṣyate|

na naṅkṣyate caikadeśo naitadapyupapadyate||27||

受亦復如是　　云何一分破

一分而不破　　是事亦不然

།ཇི་སྟེ་ཕྱུར་ན་ཉེར་ནང་བ། །ཕྱོགས་གཅིག་རྣམ་པར་འཇིག་འགྱུར་ལ། །ཕྱོགས་གཅིག་རྣམ་པར་འཇིག་མི་འགྱུར། །དེ་ལྟར་དེ་ཡང་མི་རིགས་སོ།

Now can it be possible that one part of grasping is destroyed and another part is not destroyed. This too is not appropriate.

antavaccāpyanantaṁ ca prasiddhamubhayaṁ yadi|

siddhe naivāntavatkāmaṁ naivānantavadityapi||28||

若亦有無邊　　是二得成者

非有非無邊　　是則亦應成

།གལ་ཏེ་མཐའ་ཡོད་མཐའ་མེད་པ། །གཉིས་ཀ་གྲུབ་པར་གྱུར་ན་ནི། །མཐའ་ཡོད་མ་ཡིན་མཐའ་མེད་མིན། །འགྲུབ་པར་འགྱུར་བར་འདོད་ལ་རག

Supposing both the finite and the infinite are established, then it is not possible to assert either the finite or the infinite.

athavā sarvabhāvānāṁ śūnyatvācchāśvatādayaḥ|

kva kasya katamāḥ kasmātsaṁbhaviṣyanti dṛṣṭayaḥ||29||

一切法空故　　世間常等見

何處於何時　　誰起是諸見

།ཡང་ན་དངོས་པོ་ཐམས་ཅད་དག །སྟོང་ཕྱིར་རྟག་ལ་སོགས་ལྟ་བ། །གང་དག་གང་དུ་གང་ལ་ནི། །ཅི་ལས་ཀུན་ཏུ་འབྱུང་བར་འགྱུར།

།ལྟ་བ་བརྟག་པ་ཞེས་བྱ་བ་སྟེ་རབ་ཏུ་བྱེད་པ་ཉི་ཤུ་བདུན་པའོ།

Thus, because of the emptings of all existents, where, to whom, which and for what reason views such as the eternal could ever occur?

sarvadṛṣṭiprahāṇāya yaḥ saddharmamadeśayat|

anukampāmupādāya taṁ namasyāmi gautamam||30||

瞿曇大聖主　　憐愍說是法

悉斷一切見　　我今稽首禮

I reverently bow to Gautama who, out of compassion, has taught the true doctrine in order to relinquish all views.

།།གང་གིས་ཐུགས་བརྩེ་ཉེར་བཟུང་ནས། །ལྟ་བ་ཐམས་ཅད་སྤང་བའི་ཕྱིར། །དམ་པའི་ཆོས་ནི་སྟོན་མཛད་པ། །གཽ་ཏ་མ་དེ་ལ་ཕྱག་འཚལ་ལོ། །དབུ་མ་རྩ་བའི་ཚིག་ལེའུར་བྱས་པ་ཤེས་རབ་ཅེས་བྱ་བ་ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་ཆོས་མངོན་པ་ རྣམ་པར་གཞག་པ། །དོན་དམ་པའི་དེ་ཁོ་ན་ཡང་དག་པར་སྟོན་པ། ཤེས་རབ་ཀྱི་ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པའི་ཚུལ་གསལ་བར་བྱེད་པ། སློབ་ དཔོན་བདག་ཉིད་ཆེན་པོ་འཕགས་པ་ཀླུ་སྒྲུབ་མི་འཕྲོགས་པའི་མཁྱེན་རབ་དང་ཐུགས་ རྗེར་ལྡན་པ། དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་ཐེག་པ་བླ་ན་མེད་པའི་ཚུལ་གསལ་བར་བྱེད་པ། རབ་ཏུ་དགའ་བའི་ས་བརྙེས་ནས། བདེ་བ་ཅན་གྱི་ཞིང་དུ་གཤེགས་ པ༔ འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་དང་བའི་འོད་ཅེས་བྱ་བར། དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་ཡེ་ཤེས་འབྱུང་གནས་འོད་ཅེས་བྱ་བར་འགྱུར་བས་མཛད་པ་རྫོགས་སོ།། །།དབང་ཕྱུག་དམ་པའི་མངའ་བདག་རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ་དཔལ་ལྷ་བཙན་པོའི་བཀའ་ལུང་གིས། རྒྱ་གར་གྱི་མཁན་པོ་ཆེན་པོ་དབུ་མ་པ། ཛྙཱ་ན་གརྦྷ་དང་། ཞུ་ཆེན་གྱི་ལོ་ཙྪ་བ་དགེ་སློང་ཅོག་རོ་ཀླུའི་རྒྱལ་མཚན་གྱིས་བསྒྱུར་ཅིང་ཞུས་ ཏེ་གཏན་ལ་ཕབ་པ། འདི་ལ་རབ་ཏུ་བྱེད་པ་ཉི་ཤུ་རྩ་བདུན། །ཤློ་ཀ་བཞི་བརྒྱ་བཞི་བཅུ་རྩ་དགུ་ཡོད། བམ་པོ་ནི་ཕྱེད་དང་ གཉིས་སུ་བྱས་སོ། །སླད་ཀྱིས་ཁ་ཆེའི་གྲོང་ཁྱེར་དཔེ་མེད་ཀྱི་དབུས། གཙུག་ལག་ཁང་རིན་ཆེན་སྲས་པའི་དབུས་སུ། ཁ་ཆེའི་མཁན་པོ་ཧ་སུ་མ་ཏི་དང་། བོད་ཀྱི་སྒྲ་བསྒྱུར་གྱི་ལོ་ཙྪ་བ་པ་ཚབ་ཉི་མ་གྲགས་ཀྱིས་མིའི་བདག་པོ་འཕགས་པ་ ལྷའི་སྐུ་རིང་ལ་ འགྲེལ་པ་ཚིག་གསལ་བ་དང་བསྟུན་ནས་བཅོས་པའོ།། །།སླད་ཀྱིས་ར་ས་འཕྲུལ་སྣང་གི་གཙུག་ལག་ཁང་དུ། རྒྱ་གར་གྱི་མཁན་པོ་ཀ་ན་ཀ་དང་། ལོ་ཙྪ་བ་དེ་ཉིད་ཀྱིས་ཞུ་ཆེན་བགྱིས་པའོ།།